

پولیس

د کورنیو چارو وزارت
میاشتنی علمي، مسلکي، حقوقي، ټولنیزه
او فرهنګي خپرونه

پولیس خدمتګار مردم

تاسیس کال ۱۳۴۹

۴۱۹ پرلپسې ګڼه

۱۳۹۷د لمريز کال د وږي میاشت

محترم ویس احمد برمک وزیر امور داخله در حالیکه عده یی از اعضای هیئت رهبری این وزارت ایشنان را همراهی می نمودند، به ولایت بلخ سفر نموده ضمن افتتاح مرکز تعلیمی قطعات خاص پولیس، در مراسم فراغت صد ها تن از منسوبین قطعات خاص پولیس شرکت نموده، با ایراد بیانیۀ رهنمودی، اسناد فراغت فارغان را تفویض نمودند.

محترم پوهیالی لوی پاسوال عبدالجبار پردلی معین اداری وزارت امور داخله در محفلی که بمناسبت فراغت ۳۴۳ تن پولیس قطعات خاص از کورس شش ماهه واحد های ملی که در قوماندانی مرکز تربیوی پولیس قطعات خاص تدویر گردیده بود اشتراک نموده ، با ایراد بیانیه رهنمودی ، اسناد فراغت فارغان کورس متذکره را تفویض نمودند.

دگتنې پلاوی:

پوهنوال سید عبدالقیوم تابش - ۰۷۹۹۴۱۵۸۹۷	مدیر مسوول:	رئیس	پوهیالی لوی پاسوال عبدالجبار پردلی
خوشحال خموش - ۰۷۷۱۷۷۱۷۱۷	سکرتر مسوول:	عضو	مل پاسوال سیدجواد «هاشمی»
۰۲۰ ۲۲۱۱۶۷۸	دیجیټل:	//	پوهاند مل پاسوال شاه عالم «خپاند»
magazine.police@moi.gov.af	ایمیل:	//	پوهنمل مل پاسوال عبدالمنان «همدل»
خموش	برگ آراء:	//	پوهاند فلک نیاز «صمدی»
مطبعه ریاست طبع ونشر پولیس	چاپ:	//	پوهنوال عبدالغنی «ناصری»
		//	سمونوال سامدل «بنوال»
		//	سمونوال عبدالمجید «حیدر»

دملی پولیسو منسوبان ، دا دهبواد رښتینی ساتونکي په هېواد کې د تل پاتې سولې او ثبات
ټینګښت او د افغانستان دخلکو دښمنانو د هر ډول وړانکارو کړنو مخنیوي په موخه هر راز
قربانۍ او سربښندنو ته چمتووالی لري .

مژده به علاقمندان مجله پولیس

مجله پولیس شامل سایت انترنټی مییاشد.

علاقمندان میتوانند آنرا ماهوار و بطور دوامدار از ویب سایت وزارت امور داخله (www.moi.gov.af) دریافت نمایند.

Police

Monthly Magazine
Add: police Publication
Ministry of Interior

Volume 6

August - September

2018

د کورنیو چارو وزارت ستر امنیتي معین لوی پاسوال اختر محمد ابر اهیمی د ملي پولیسو سیمه ییزو
زونونو له کارۍ کړ نو خوښي څر گنده کړه او د عامه نظم د لارښه والی په اړه یې د ملي پولیسو سیمه ییزو
زونونو قوماندانانو ته لازمي سپارښتنې وکړي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در برگهای این شماره

سریک	لیکوال	مخ
• سرمقاله: ملتی که شهادت دارد، اسارت ندارد	مدیر مسؤول	۱
• دهه محرم و عاشورای حسینی	س. ج. هاشمی	۲
• دروایی ناروغانو په وړاندی د پولیسو چلند	پوهنوال سمونوال عبدالغنی ناصری	۳
• موارد سؤ استفاده موظفین خدمات عامه	پوهنوال سیدعبدالقیوم تابش	۷
• تکنولوژی معلوماتی در اداره عامه	پوهنوال سمونوال محمد نسیم سباوون	۱۳
• دگرځندو تلفونونو دکارولو دود	پوهنمل سمونوال عبداللطیف مومن	۱۷
• فضیلت دهه محرم و روز عاشورا	څارمن عبدالخالق فروتن	۲۰
• په ښوونه او روزنه کی د تکنالوژی ونډه	پوهنمل سمونوال محمد سلیمان عدلیار	۲۴
• سردردی های بعد از ترضیضات	سمونمل دوکتور عبدالغفور رفاه	۲۷
• په تنکیو ځوانانو کی د جرمی کړنو لاملونه....	پوهنیار سمونوال شاه محمد هوتک	۳۰
• زندگی اجتماعی و اهمیت آن	پوهنیار سمونوال قمرالدین صمیم	۳۵
• دخلکو او همکارانو سره د پولیسو ښه چلند	پوهنیار سمونوال شاه محمد وزیری	۳۸
• شعر او ادب	بیلابیل شاعران	۴۱
• اهمیت کار عقیدتی و فرهنگی در قطعات وجزواتم...	الحاج حبیب الرحمن روستایی	۴۳
• د پولیسو دښوونیزو او روزنیزو موسسو لنډپېښلیک	پوهیالی سمونوال حبیب الله صالحی	۴۸
• د لېږدونکی وسیلی پلټنه	پوهیالی سمونمل محمدفرید هوتک	۵۱
• قاچاق و اختطاف اطفال در اسناد ملی و بین المللی	پوهنیار سمونیار سیداحمد شاکر میرزاد	۵۴
• تلاشی اشخاص، اشیا و محلات	پوهنیار جمیل الرحمن فیض	۵۷
• د وزن دکمولو سمی لاری	پوهنیار سمونیار سیدفرید احساس	۶۰
• هماهنگی و تشکیک مساعی نیرو های امنیتی و دفاعی	پوهیالی لمړی څارن محمد نوید نوید	۶۳
• تفاوت حقوق بشر با حقوق اساسی و حقوق شهروندی	پوهیالی لمړی څارن فیروز هاشمی	۶۶
• سایبری جرمونه او جزاګانی یی	پوهنیار څارمن سیدحامد حکیمی	۶۹
• مرګ و انواع آن از دیدگاه طب عدلی	پوهیالی بصیر احمد فیضی	۷۲
• حقوق مالکیت	پوهیالی لمړی څارن سهراب الدین شریفی	۷۵
• د جزاکود ته لنډه کتنه	پوهنیار محمدرحمن رحیمی	۷۸
• د پولیسو په قطعو او جزواتامونو کی دنفقی توکو ارزښت	پوهنیار سمونمل محمد هارون بهادر	۸۲
• شهید	لمړی څارن یحی نوری	۸۵

یادډښت:

پولیس مجلې ته راغلې لیکنې بیرته لیکوالانو ته نه ورکول کیږي، محترم لیکوالان دې دخپلو لیکنو اصلي نسخه له ځان سره ولري، دخپرو شوو لیکنو مسوولیت د لیکوال په غاړه دي، ستاسو د سالمو وړاندیزونو په هیله.

ملتی که شهادت دارد، اسارت ندارد

شهید و شهادت از برترین واژه های فرهنگ اسلامی و از مقدس ترین مفاهیم معارف اسلامی است. شهید به معنای حاضر، ناظر، گواه، شاهد، امین و نیز به مفهوم کشته شدن در راه خدا «ج» می باشد. شهید کسی است که در راه تحقق اهداف و آرمانهای والای اسلامی و در دفاع از وطن و مردمش از جان و مال میگذرد و به یکی از عالیتترین درجات و مراتبی که لایق یک انسان متعالی است، نایل میگردد. شهید کسی است که با فداکاری و از خود گذری و با سوختن و خاکستر شدن، شرایط زندگی سالم و یک محیط صلح آمیز و با امن را برای دیگران مساعد میسازد. شهادت مرگبست انتخاب شده، مرگی که انسان آگاهانه به سوی آن میرود. شهادت اوج کمال انسان است. آنگاه که انسان تمام هستی اش را یکجا نثار معبود میکند و قطره وجودش به دریای بیکران هستی مطلق می پیوندد. در مکتب توحید، آن چیز دارای ارزش بوده و ماندگار می باشد که در راه خدا و برای خدا شکل گیرد. به هر اندازه که عمر انسان در راه خدا صرف شود، هر کاری که برای خدا انجام گیرد، مالی که در این راه به مصرف برسد، همه و همه دارای ارزش واقعی بوده و ماندگار می باشد.

طوری که خداوند متعال در قرآن کریم جایگاه و مقام والای شهید را بیان داشته، میفرماید: (برای کسانی که در راه خدا کشته میشوند، نگوئید مردگانند « کلمه اموات را در باره شهدا بکار نبرید » بلکه آنها زنده اند، لیکن شما درک نمی کنید.)

پیامبر بزرگ اسلام در رابطه به مقام شهید میفرماید: (شهادت برترین مرگ ها است. اولین کسی که وارد بهشت میشود، شهید است. هیچ قطره خونی نزد خدا محبوب تر از قطره خونی که در راه خدا ریخته شود، نیست.) هر انسان متدین و با ایمان برای نجات جامعه از یوغ اسارت و رهائی از استبداد و استعمار جهاد می نماید. جهادی که منجر به مرگ آگاهانه در راه هدف عالی و مقدس میگردد، شهادت نامیده میشود.

در شرایط کنونی که دشمنان مردم افغانستان تحت عناوین مختلف در کشور ما مداخله نموده، اطفال، زنان و پیر مردان ما را شهید و همه هست و بود ما را نابود می سازند، وظیفه هر فرد این سرزمین است تا بخاطر دفاع از این حریم مقدس در جهت مقابله با دشمنان دین و میهن از هر نوع امکانات استفاده نموده، نگذارند تا حلقه ها و گروه های دهست افکن و انسان ستیز بیش از این به اهداف شوم و پلید شان در این خطه مردخیز نایل شوند.

هژدهم ماه سنبله مصادف است با سالروز شهادت احمد شاه مسعود قهرمان ملی و هفته شهدا که در این روز مردم شهید پرور ما در سراسر کشور به مزار شهدا رفته، ضمن ادای احترام به پرستوهای خونین کفن میهن، با آرمانهای مقدس شان تجدید پیمان می نمایند. زنده نگهداشتن یاد و نام شهید، بزرگداشت از مقام والای آن، یادبود از حماسه های ایثار گرانه شهدا، بخشی از وظایفی است که جامعه باید در برابر شهدا ادا نمایند.

نیروهای پولیس ملی کشور با پاسداری از خون شهدا بمنظور تحقق اهداف و آرمانهای شهدای این سرزمین شب و روز در سنگر های داغ در مقابله با دشمنان وطن و مردم قرار داشته، با ایثار، فداکاری و قربانی از حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و استقلال سیاسی افغانستان تا پای جان دفاع و حراست مینمایند.

منبر.ج. هاشمی

دهه محرم و عاشورای حسینی

راه و رسم دین پروری و ظلم ستیزی حماسه بزرگ اسلامی و تاریخی را از خود به یادگار گذاشت. قیام عاشورای حسینی بدون شک در تاریخ جامعه انسانی از نهضت های ماندگار است که علاوه از بُعد عاطفی با محتوای عمیق اسلامی، انسانی، اخلاقی و اجتماعی سرمشق آزادگان جهان قرار داشته و تجلیل شایسته از این روز تاریخی مربوط به تمام مسلمانان، آزادیخواهان و عدالت خواهان جهان میباشد که از این روز تاریخی با اهدای خون های شان به مجروحین و ضرورت مندان از شهامت و خود گذری شهدای کربلا پیروی نمایند.

هیئت رهبری وزارت امورداخله دهم محرم الحرام روز شهادت نواده پیامبر بزرگ اسلام، سردار شهدا حضرت امام حسین(ع) و یارانش را گرامی داشته از آن در تاریخ نهضت اسلامی به عنوان سرمشق جهاد و مقاومت در برابر ظلم، استبداد، ذلت و بی عدالتی یاد بود به عمل می آورد. لذا از همه هموطنان متدین و خداجو خواهش به عمل می آید تا به احترام این روز پرافتخار و تاریخی وارجگزاری به خون شهدای کربلا و همه شهدای اسلام در جهت تامین امن و نظم عامه، جلوگیری از هر نوع بی نظمی و خود سری بخصوص در روز های عاشورا نقش فعال شان را ایفا نمایند. نگذارند تا دشمنان مردم افغانستان از احساسات پاک ملت قهرمان و مجاهد پرور افغانستان استفاده نموده، با راه اندازی حملات انتحاری و تروریستی باعث شهادت و مجروحیت هموطنان ما گردند.

دهه محرم یاد آور بزرگترین حماسه ظلم ستیزی و حق طلبی در تاریخ بشریت و روز حماسه انسانهای راست دل و راست قامتی است که عاشقانه به وصل الهی لبیک گفتند. عاشورا مظهر آزادی و آزادیخواهی است. عاشورا مکتب ایستادگی در برابر بی عدالتی، استبداد و ظلم است. حضرت امام حسین و یاران فداکارش در این روز درس ایثار، فداکاری، شجاعت و پایداری را به جهانیان آموختند. پیام حماسه حسینی جهان شمول گشت و به هیچ عصر و زمان، به هیچ ملت و کشور خاصی، به هیچ دین و مذهب معین تعلق ندارد. بلکه پیامد این حماسه تاریخی برای همه جهانیان بوده، فریاد رسای عدالت خواهی تمام بشریت میباشد.

واقعۀ المناک عاشورا تاثیر عمیق بر تاریخ اسلام و جوامع اسلامی گذاشت. حضرت امام حسین بخاطر دفاع و حمایت از ارزش های اسلامی علیه ظلم و تجاوز قیام کرد، در برابر استبداد و تشدد مبارزه نمود و به زور گویی و اسلام ستیزی جواب رد داد. قیام عاشورا برای جهان اسلام پیام واضح و مشخص در ابعاد تربیتی، شخصیتی، اخلاقی، انسانی و بشری دارد.

نهضت عاشورا و حماسه حسینی به ما می آموزاند که در برابر ظلم، ستم، استبداد و زور گویی باید مبارزه نمود. حضرت امام حسین ع که در آغوش گرم جدش پیامبر بزرگ اسلام تربیه و بزرگ شده بود و در مدرسه فکری آن حضرت درس حق پرستی و جانبازی را در راه دین خدا فراگرفت و در کار زار مبارزاتش در برابر مظالم و سرکشی های یزید و یزیدیان سرتسلیم فرود نیاورد و با روحیه شهادت طلبی،

پوهنوال سمونوال عبدالغنی ناصری

د رواني ناروغانو په وړاندې د پوليسو چلند

سريزه:

ناروغانو په څېر د درملنې لاندې ونیول شي. له کومه ځایه چې د انسان روح، روان او تن د یو تړلي واحد په څېر عمل کوي، کېدای شي سختې بدني ناروغۍ د رواني ناآرامۍ سبب شي او یا غبرګون رواني ناروغۍ د بدني ناآرامۍ سببونه برابر کړي.

رواني ناروغۍ بېلابېل ډولونه لري او ناروغه اشخاصو ته ډولادول ناآرامۍ پېدا کوي. کله ناآرامۍ تر دې کچې سخته وي چې د ټوله نړۍ سره د فرد اړیکه په ټولیزه توګه پرې کیږي او ناروغ شخص د خپل عمل او چلند کنټرول په پوره له لاسه ورکوي. ځینې اشخاص په معلومو وختونو کې د جنون او روحي ناروغیو سره مخ کېږي او د خپلو کړنو او چلند کنټرول له لاسه ورکوي چې په هر حالت کې د شرعي او بشري وضعي قوانینو د حکمونو له لحاظه لیوني او د ګډوډ حواس لرونکي شخص د جزاګانو څخه خوندي او معاف وي، لکه څنګه چې د اسلام مبین دین د داسې اشخاصو د روحي او فکري شرایطو په رښتیني درک کولو سره یې، هغوی د کیفري جزاګانو څخه معاف او د

له کومه ځایه چې پولیس تل د ټولنې په منځ کې دي او د بېلابېلو اشخاصو سره مخ کیږي، د دې ډول اشخاصو څخه یو هم لیوني او د ګډوډ حواسو لرونکي اشخاص دي. لکه څنګه چې پولیس دنده لري ترڅو اړو او ناتوانه کسانو د هریو سره د وس سره سمه مرسته وکړي، په دې بنا داسې کسان د ټولنې د نورو کسانو په پرتله د مدد، مرستې او لارښوونې وړ دي، ایجسابوي چې پولیس ورستړه د هیڅ ډول کمک او مرستې څخه ډډه ونکړي او په دې لاره کې خپل دینسي، انساني او مسلکي پور (دین) ترسره کړي. د موضوع په اړه د لا زیاتو معلوماتو لپاره د حقوقي، مسلکي او تکتیکي لوړو په لاندې توګه بحث ترسره کېږي:

د لغوی لیده «جنون» د «لیونتوب» او «مجنون» د «لیونی» په معنا دي. لیوني او د ګډوډ حواس لرونکي کسان، هغه اشخاص دي چې په روان ډول په رواني ناروغۍ اخته او باید چې د انساني کرامت په مراعاتولو سره د بدني

او مسلکي معلوماتو څخه پوره خبرتيا ولري، گماري ترڅو شکمن شخص د پوليسو ادارې ته حاضر کړي. د دې ترڅنگ گمارل شوي پرسونل ته توصیه او تاکيد کوي ترڅو د پام وړ مجنون په وړاندې د پوره سړې سينې څخه کار واخلي او هيڅ کله د هغوی په وړاندې تاوتریخ ډوله اقدام و نه کړي، بلکې ډیر په غور او د هغه د انساني کرامت په ساتلو، شخص د پوليسو ادارې ته حاضر کړي.

موظف پولیس د پام وړ شخص د حاضرولو او لیردولو په وخت کې د هغې رواني حالت درک کړي او د ډیرې مهربانۍ څخه کار واخلي. د گواښ، رتلو، سپکاوي، مسخره کولو او ملنډو وهلو څخه په کلکه ډډه وکړي، د خپلې تسلی او د خاطر آرامه کولو لپاره د هر ډول مرستې ژمنه وکړي ځکه چې نوموړې سم رواني حالت او د خپلو کړنو د کنټرول توان نه لري، بلکې د خلکو او د امنیتي پوليسو پرسونل ته سخته اړتیا لري. په دې بناء هڅه دې وشي ترڅو د هغې په روحي او رواني حالت پوه شي او د مرستې او مدد لپاره گام پورته کړي. د لېونۍ او گډوډ حواس لرونکي شخص سره د پوليسو د پرسونل غیرمسلکي او غیراصولي چلند د هغې د ناآرامۍ او عصبي کیدو د زیاتوالي سبب کیږي. هغه داسې عمل ته لاس وروړي چې کېدای شي خپل ځان یا نورو خلکو له هغې ډلې پوليسو ته زیان ورسوي. په هر حال کله چې د پام وړ شخص د پوليسو ادارې ته راوستل شو، د پوليسو افسر هم د هغې سره باید داسې چلند وکړي لکه د یو بدني ناروغ سره چې یې کوي. لومړي دې د هغې ظاهري حالت معلوم کړي، بیا دې د هغې خپل بشپړ شهرت او همدارنګه د هغې د خپلوانو د بشپړ شهرت دې معلوم کړي او بیا دې د کور روښانه او مشخصه پته ولیکل شي، نو هغه شیان او جنسونه دی چې هغه یې له ځانه سره لري، په محضر کې ولیکي، د لنډو څرگندونو وروسته دی لیونی کس د روغتیايي مېړنو (معاینو) د پوره کولو لپاره عدلي طب ته وپېژندل

رحم وړ گڼلې دي.

همدا شان زموږ د گران هیواد افغانستان جزایي قوانینو، جزایي مسؤولیت او د هغې موانع په روښانه توګه بیان کړي دي چې د هغې په سمون د جرم فاعل د مجازاتو وړ گڼي او یا هغه د مجازاتو څخه معاف کوي.

په لاندې حالتونو کې د لیونو او د گډوډ حواسو لرونکو افرادو په وړاندې د پوليسو چلند د مطالعې لاندې نیول کیږي:

۱- په داسې حال کې چې لیونی یا د گډوډ حواسو لرونکی شخص د جرم مرتکب شوي وي:

په داسې حال کې چې یو شخص د پوليسو ادارې ته ورشي او د شکایت په توګه خبر ورکړي، مجنون او د گډوډ حواسو لرونکی فرد د جرمي عمل کوونکي شوي او د مالي یا بدني پلوه یې هغې ته زیان اړولې دي، د پوليسو نوکریوال افسر مکلف دي ترڅو په پیل کې خبر ورکوونکي شخص څخه لاندې پوښتنې وکړي او د هغوی په اړه پراخ معلومات ترلاسه کړي.

۱- نوم، د پلار نوم، د اوسیدو د ځای پته او د گډوډ حواسو لرونکی شخص چې د جرمي عمل مرتکب شوي دي، نورې ځانګړنې څنګه دي؟

۲- کله، چیرته او په څه ډول د جرمي عمل مرتکب شوي دي؟

۳- شکایت کوونکي شخص او یا نورو اشخاصو ته یې څه ډول بدني او مالي زیان اړولې دي؟

په هغه حال کې چې اطلاع اخیستونکي پولیس ته ثابته شي مجنون او د گډوډ حواسو لرونکی لرونکي فرد، جرمی عمل مرتکب شوي دي او شخص یا اشخاص یې زیانمن کړي دي، که په خپله د پوره واک او صلاحیت لرونکي وي. په لازمو کړنو لاس پورې کوي او په هغه صورت کې چې ایجاب وکړي د واک لرونکي آمر په لارښوونه هغه پرسونل چې بردبار، حوصله مند او د سړې سینې خاوند وي او د حقوقي

گمارل کیري، باید چي زغمونکي، تجربه لرونکي او د حمیده او ښو اخلاقو د صفت لرونکي وي، ترڅو د لیرد په وخت کې د مجنون او گډوډ حواسو لرونکي شخص د رفتار او چلند په وړاندې د لازم صبر او زغم څخه کار واخلي، ژر بې حوصلې نه شي او د احساساتو څخه کار وانخلي او د پام وړ شخص سره د هیڅ ډول خواخوږي او مرستي څخه ډډه ونکړي او ترڅنگ یې د حرکتونو څارونکي وي چې برید او یا په تیښته گام پورته نکړي.

۲- په هغه حال کې چې د مجنون او گډوډ حواسو لرونکي شخص ورک او بی ځایه شوي وي:

په هغه حال کې چې مجنون او د گډوډ حواسو لرونکي شخص د رواني تکلیف د لرلو په بنا، لاره ورکه کړي یا خپل کور او خپلوان پیدا نکړای شي او بی ځایه گرځي، کله چې پولیس د گزمو او یا نورو

امنیتي دندو د ترسره کولو په لړ کې د هغې سره مخ کېږي، مجنون او گډوډ حواسو لرونکي شخص په ښه خوی او چلند امنیتي حوزې ته راوړي، بشپړ شهرت او د خپل او د خپلوانو د کور پته ترې وپوښتي، په هغه حال کې چې پرې وپوهیږي، هغه په ځیر سره لیکي او ورکړل شوي پتې ته خبر ورکوي ترڅو د پولیسو امنیتي حوزې ته راشي او د پام وړ د گډوډ حواس شخص تسلیم شي.

په هغه حال کې چې د گډوډ حواس شخص د بشپړ شهرت او د خپل او خپلوانو د کور د پتې په بیانولو قادر نه وي، نوموړي شخص په امنیتي حوزه کې ساتي

او ولیږل شي. که د پام وړ شخص رواني ناروغي د عدلي طب د ډاکترانو له خوا د منلو وړ وگرځیده، د عدلي طب نظریات او څرگندونې دی د نوموړې شخص د نسبتې دوسیې سره یوځای څارنوالۍ ته ولیږل شي، د څارنوالۍ اداره دې هم د خپلې قانوني دندې پر بنسټ، د گډوډ حواسو لرونکي شخص دې د لازمي درملنې لپاره په رسمي توګه د پام وړ روغتون ته ور وپېژني او ولیږي او گمارل شوې افسر مکلفیت لري ترڅو د رسمي مکتوب پر بنسټ چې د گډوډ حواسو لرونکي

شخص یې معلوم روغتون ته بیولي اړونده څارنوالۍ او محکمې ته خبر ورکړي او لیکلې سند ترلاسه کړي. البته چې د گډوډ حواس لرونکي شخص د سپارلو (تسلیمې) سسند اړونده څارنوالۍ او محکمې ته لیږي.

د نورو مهمو اقدامونو د جملې څخه چې د پولیسو د امنیتي حوزې

نوکر سوال پرې باید پیل وکړي، دا دي چې د گډوډ حواسو لرونکي شخص باید د پولیسو د حوزې قرارگاه، څارنوالۍ او همداشان روغتون ته د لیږلو په وخت کې باید د کلک مراقبت او څارنې لاندې ونیسي ترڅو نوموړي، پخپله د پولیسو پرسونل او یا حوزې ته راتلونکو خلکو ته خطر رامنځ ته نه کړي. د بیلګې په توګه ځان د پورته پوږ، بلی (بام)، پاتان (زینې) یا د ودانۍ د پنجره (کتارو) څخه لاندې ونه غورځوي او یا په پولیسو او مراجعینو بریدګر نشي.

هغه پرسونل چې امنیتي حوزې ته د گډوډ حواسو لرونکي شخص د حاضرولو او څارنوالۍ ته د لیږلو لپاره

کې چې د رواني ناروغۍ څخه يې د تاييد په صورت کې، دوسيه جوړيږي او اړونده څارنوالۍ او محکمې ته دې واستول شي، په هغه حال کې چې محکمه نظر ورکړي چې د پام وړ شخص دې د درملنې لپاره د رواني روغتونونو څخه يو ته د بستر کولو لپاره وپېژندل او وسپارل شي.

ځينې وختونه د پوليسو افسر د پوليسو امنيتي حوزې ته د گډوډ حواسو لرونکي شخص د راوستلو، عدلي طب ته د ورپېژندلو، د نسبي دوسيې او محضر د جوړولو، څارنوالۍ او محکمې ته د هغې د سپارلو او رواني روغتون ته و ورپېژندلو او ليرې د مسئلو په اړه ناغېرې وکړي او په ټاکلې وخت چټکې کړنې ونکړي، په همداسې حالتونو کې د پام وړ شخص څخه هروخت د خطر د رامنځ ته کېدلو تمه کېدای شي، ځکه چې هغه د رواني ناروغۍ د لرلو په سبب، خطرناکه گڼل کېږي.

۴- په داسې حال کې چې د گډوډ حواسو لرونکي شخص ټپي شوې وي:

کله چې پوليس د دندې پرمهال د گډوډ حواسو لرونکي شخص سره چې د ترافيکي پېښې له امله ټپي شوي وي، مخ شي، د لومړنيو مرستو ترسره کولو څخه وروسته هغه تر ټولو نږدې روغتون ته ليرېدوي، په هغه حال کې چې د کورنۍ يا خپلوانو پټه يې معلومه وي، کورنۍ او خپلوانو ته يې خبر ورکوي او هغوی دې د موضوع د څرنګوالي څخه خبر کړي او په هغه حال کې چې د هغوی پټه معلومه نه وي، د پام وړ شخص سره د کمک او مرستې په موخه دې د ښکېليزو مؤسسو پاملرنه را واړوي او د مؤسسې سره د موافقې په صورت کې دې موافقه کوونکې مؤسسې ته وسپاري.

سرچينې:

۱- دانستنی های انتظامی. ۲- د پوليسو د کوچنۍ دندې تکنیک.

او د څار لاندې نيسي ترڅو گډوډونکي کړنې ترې و نشي او څوک زيانمن نه کړي. همدا شان د هغې د پيدا کولو خبرتيا د نوموړې د ځانګړتيا په يادولو سره د سيمه ايزې راډيو او تلويزيون له لارې خپروي. په هغه حال کې چې د پام وړ شخص خپلوان پيدا او د پوليسو ادارې ته راشي، د گډوډ حواسو لرونکي شخص د رسيد په مقابل کې ورته سپاري او ورته توصيه کوي ترڅو د هغې په ساتنه او درملنه کې لازمه هڅه وکړي.

که د نوموړي خپلوان پيدا نشي او د پوليسو ادارې ته رانه شي. د گډوډ حواس شخص د واکمنې محکمې په موافقې د درملنې لپاره رواني روغتون ته ورپېژني او سپاري. که د درملنې مسئله رامنځ نه وي او يا د هغې درملنه شونې نه وي، د ساتلو لپاره روانې آرام ځای، روزنتون او يا نورو ښکېليزو مؤسسو ته ورپېژني او سپاري.

۳- په داسې حال کې چې د گډوډ حواسو لرونکي شخص بې سرپرسته وي:

ځينې مجنون او د گډوډ حواسو لرونکي اشخاص پرته له دې چې کوم سرپرست ولري، په واټونو او کوڅو کې خوشې وي او هرې خوا ته تګ راتګ کوي، نو خلکو په ځانګړې توګه کوچنيانو او ښځو ته د زيان رسولو د کېدو تمه شته. ځينې مجنون او د گډوډ حواسو لرونکي اشخاص په بربنډه توګه په واټونو او کوڅو کې چې د خلکو ټوليز حيثيت ټکنې کوي، ليدل کېږي.

د داسې حالت د مخنيوي لپاره د گډوډ حواسو لرونکي لرونکي شخص کورنۍ هم په کنټرولولو قادري نه وي او د رواني روغتيايي مرکزونو څخه په يوه کې د هغې د بستري کېدو غوښتونکي وي. په داسې حالت کې مجنون او د گډوډ حواسو لرونکي شخص د پوليسو امنيتي حوزې ته راوستل کېږي، څرنگه چې د دې موضوع په لومړۍ فقره کې ويل شوي دي، لومړۍ د پام وړ شخص عدلي طب ته پېژندل کېږي، په هغه حال

موارد سؤاستفاده مؤظفین خدمات عامه

مقدمه

یکی از مهم ترین انواع فساد اداری که در شرایط کنونی دامنگیر ادارات کشور میباشد عبارت از سؤاستفاده کارکنان دولت از صلاحیت و مقام دولتی میباشد. عده ی از مؤظفین خدمات عامه در مسایلی که خارج از حیطه صلاحیت و اختیارات قانونی شان میباشد مداخله نموده و از صلاحیت های وظیفوی شان در حالات مختلف به نفع خود و یا به شخص دیگری سؤاستفاده می نمایند.

سؤاستفاده مؤظفین خدمات عامه از موقف وظیفوی مطابق حکم قانون نظارت بر تطبیق استراتیژی مبارزه با فساد اداری، از جمله جرایم فساد اداری محسوب میگردد. هرگاه مؤظف خدمات عامه که قانوناً مکلف به اجرای اوامر مراجع ذیصلاح باشد ولی آنرا انجام ندهد

وبالاثّر آن در روند کارهای اداری خلل وارد شده یا اجراء متوقف گردد، جرم فساد اداری محسوب میگردد. طوریکه سؤاستفاده مؤظفین خدمات عامه از امکانات دولتی در قوانین نافذ کشور نیز بازتاب یافته و برای آتعه از کارکنان دولت که از موقف و مقام وظیفوی سؤاستفاده نموده مطابق به قانون، جزا های متناسب تعیین و محکوم به جزا میگرددند.

چنانچه ماده ۴۰۷ کود جزای افغانستان در مورد عدم رعایت یا متوقف ساختن اوامر واحکام مراجع ذیصلاح چنین حکم میکند:

(۱- هرگاه مؤظف خدمات عامه با استفاده از صلاحیت وظیفوی خود عمداً احکام قوانین یا مقررات، حکم یا قرار و امر محکمه یا اوامر صادره مراجع با صلاحیت حکومت را رعایت ننموده یا تحصیل اموال و مالیاتی را که به حکم قانون تعیین گردیده، بدون مجوز قانونی متوقف سازد، به حبس قصیر یا جزای نقدی از سی هزار تا شصت هزار افغانی محکوم می گردد.

۲- هرگاه عمل مندرج فقره «۱» این ماده منجر به تأخیر یا تعطیل در اجرای پلان های دولت گردد و یا به دارایی عامه صدمه برسد، مرتکب حسب احوال به تناسب ضرر وارده به حبس متوسط یا طویل محکوم میگردد).

هر چند سؤاستفاده مؤظفین خدمات عامه از صلاحیت و موقف وظیفوی متعدد بوده و شامل موارد زیادی از فساد در ادارات دولتی میگردد. ولی در این جا روی چند مورد مهم آن بحث صورت گرفته که هریک از آنها را به ترتیب ذیلاً مورد بررسی قرار میدهیم:

۱ - اخذ رشوت توسط مؤلفین خدمات عامه

رشوت یکی از پدیده های بدنام و زشت اجتماعی است که از قرون متمادی وجود داشته ، جوامع بشری را به مشکلات و پرابلم های بزرگ روبرو ساخته و باعث اختلاط حق و باطل، حلال و حرام میگردد. این پدیده شوم با وجود اینکه از قدیمی ترین جرایم تاریخ بشر محسوب میگردد ، اما با کمال تأسف که تا هنوز ماهیت خود را حفظ کرده و در جوامع امروزی نیز کاربرد زیادی دارد. حکومت ها در هر زمان رشوت را مخل نظم و موجب بی اعتمادی مردم به حاکمیت دانسته و حتی مجازات های بسیار سنگینی برای آن وضع می کردند. طور مثال هیروودوت مورخ بزرگ یونانی در کتاب خود آورده است که کمبوجیه، دومین پادشاه هخامنشی، دستور داد تا سیسامنس یکی از قضات بزرگ را به جرم دریافت رشوه اعدام کنند، پوست از تنش جدا کنند و آن پوست را بر مسند قضاوت پهن کنند. سپس پسر آن قاضی را به جای او منصوب کرد و به او یادآوری کرد که بر چه جایی نشسته است. پس شکی نیست که مسئله رشوه خواری عمر بسیار طولانی داشته و اکثراً باعث شکست و نابودی حکومت ها و نظام های جهان گردیده است ، تا به آن جا که عواقب وخیم این پدیده شوم، جامعه جهانی را مجبور به عکس العمل کرده و در نتیجه، تصویب کنوانسیون پیمان منع رشوه و فساد اداری را سبب شده است.

چنانچه فقره یک ماده 370 کود جزای

افغانستان در مورد رشوت چنین حکم میکند :

« 1 - هرگاه مؤلف خدمات عامه یا مؤلف دولت خارجی یا سازمان بین المللی یا بین الحکومتی یا موسسه غیر دولتی یا مؤلف مؤسسه خصوصی که فعالیت های اقتصادی، مالی یا تجارتي یا سایر خدمات عامه را انجام میدهد، بمنظور اجرا یا امتناع از وظیفه که به آن مکلف است یا بمنظور احراز یا

حفظ موقف مشخص به اسم خود یا شخص یا نهاد دیگری به شکل مستقیم یا غیر مستقیم پول ، مال یا منفعت نامشروع را اخذ ، طلب یا وعده پرداخت آنرا بگیرد یا به عنوان بخشش آنرا قبول نماید یا شخصی به مقاصد متذکره پول ، مال یا منفعت نامشروع را به شکل مستقیم یا غیر مستقیم به اشخاص مذکور پیشکش نماید یا وعده پرداخت آنرا بدهد ، عمل مذکور رشوت شناخته میشود .»

یا به عباره دیگر رشوه عبارت از دادن چیزی به طمع صدور حکمی یا وصول به اطلاعاتی یا تسریع انجام کاری یا رسیدگی به آن خارج از وقت و نوبت و حتی برای احقاق حقی و دفع باطلی یا برعکس برای احیای باطلی و از بین بردن حق دیگران است. مجازات رشوت گیرنده.

ماده ۳۷۱ کود جرا در مورد مجازات رشوت

گیرنده چنین حکم میکند:

(۱) - رشوت گیرنده با نظر داشت وجه رشوت قرار ذیل مجازات میگردد:

۱ - در صورتیکه وجه رشوت تا ده هزار افغانی باشد ، به حبس قصیر.

۲ - در صورتیکه وجه رشوت بیش از ده هزار تا بیست هزار افغانی باشد ، به حبس متوسط تا دو سال.

۳ - در صورتیکه وجه رشوت بیش از بیست هزار تا پنجاه هزار افغانی باشد ، به حبس متوسط از دو تا چهار سال.

۴ - در صورتیکه وجه رشوت بیش از پنجاه هزار تا یکصد هزار افغانی باشد ، به حد اکثر حبس متوسط.

۵ - در صورتیکه وجه رشوت بیش از یکصد هزار تا یک میلیون افغانی باشد به حبس طویل تا ده سال .

۶ - در صورتیکه وجه رشوت بیش از یک میلیون افغانی باشد به حبس طویل بیش از ده سال.

(۲) هرگاه وجه رشوت پول نقد ، جنس یا منفعت مادی نباشد ، مرتکب حسب احوال به حبس قصیر یا متوسط محکوم میگردد .

قانون نظارت بر تطبیق استراتژی مبارزه با فساد اداری از جمله جرایم فساد اداری محسوب می‌گردد. هرگاه موظفین خدمات عامه به قصد اخلاص یا تعطیل در جریان کار، وظیفه خود را ترک کنند یا به این منظور از اجرای وظیفه استنکاف ورزند، مطابق قانون مجازات می‌گردند.

چنانچه ماده ۴۰۸ کد جزا در مورد استنکاف و ترک وظیفه موظفین خدمات عامه چنین حکم می‌کند:

(۱- هرگاه بیش از سه نفر از موظفین خدمات عامه بمنظور رسیدن به هدف غیر قانونی از اجرای وظیفه استنکاف یا وظیفه خود را ترک کنند، هریک از مرتکبین به جزای نقدی از ده هزار تا سی هزار افغانی محکوم می‌گردد.

۲- هرگاه در نتیجه ارتکاب جرم مندرج فقره «۱» این ماده حیات، صحت و امنیت عامه به خطر مواجه گردد یا اضطراب و فتنه در

بین مردم ایجاد شود، هریک از مرتکبین حسب احوال به حبس قصیر یا جزای نقدی از سی هزار تا شصت هزار افغانی یا جزای جرم ارتكابی یا هر کدام که بیشتر باشد، محکوم می‌گردد.)

۴- دخیل ساختن هر نوع تبعیض در ادارات دولتی تبعیض یکی از مخرب ترین پدیده های اجتماعی و سیاسی در دوران مختلف تاریخ بشر بوده، این پدیده زشت و نا میمون سبب می شود تا توانایی ها و استعداد های افراد در قضاوت ها نادیده گرفته شده همواره در همچو موارد از دید نژادی، مذهبی، زبانی، قومی، گروهی و غیره نگرسته شود.

بدون شک دخیل ساختن ملاحظات قومی، منطوقی، مذهبی، حزبی، جنسیتی و شخصی در اجرای امور توسط موظفین خدمات عامه در مغایرت با حکم ماده

۲- اختلاس توسط موظفین خدمات عامه

اختلاس کلمه عربی بوده که به معنای ربودن و دزدیدن می‌باشد و در اصطلاح عبارت از تصاحب همراه با سؤنیت اموال منقول و غیر منقول دولت یا اشخاص توسط مستخدم دولت که از لحاظ وظیفه در اختیار وی قرار داشته باشد. اختلاس در ماده سوم قانون نظارت بر تطبیق استراتژی مبارزه با فساد اداری از جمله جرایم فساد اداری محسوب گردیده است. چنانچه ماده ۳۹۱ کد جزا در مورد مجازات موظف خدمات عامه در صورت ارتکاب جرم اختلاس چنین حکم می‌کند:

(موظف خدمات عامه در صورت ارتکاب اختلاس قرار ذیل مجازات می‌گردد:

۱- در صورتیکه وجه اختلاس شده تا یکصد هزار افغانی باشد، به حبس متوسط تا دو سال.

۲- در صورتیکه وجه اختلاس شده بیش از یک صد هزار تا

پنجصد هزار افغانی باشد، به حبس متوسط بیش از دو سال.

۳- در صورتیکه وجه اختلاس شده بیش از پنجصد هزار تا یک میلیون افغانی باشد، به حبس طویل تا ده سال.

۴- در صورتیکه وجه اختلاس شده بیش از یک میلیون تا ده میلیون افغانی باشد، به حد اکثر حبس طویل.

۵- در صورتیکه وجه اختلاس شده بیش از ده میلیون افغانی باشد، به حبس دوام درجه دو محکوم به مجازات می‌گردد.)

۳- امتناع و استنکاف از وظیفه بدون عذر قانونی امتناع و استنکاف بدون عذر قانونی موظفین خدمات عامه از وظیفه، جرم پنداشته شده و مطابق حکم

موظف خدمات عامه ویا سایر اشخاص در صورت ارتکاب جرم تزویر مطابق حکم ماده ۴۳۸ کود جزا ذیلاً مجازات میگردند:

۱: هرگاه موظف خدمات عامه در اثنای اجرای وظیفه احکام صادره، تصاویر، وثایق، کتب ثبت اسناد دفاتر و سایر اسناد و نوشته های رسمی را عمداً تزویر نماید، به حبس طویل محکوم میگردد.

۲: هرگاه تزویر مندرج فقره یک این ماده در اسناد عرفی صورت گیرد، مرتکب حسب احوال به حبس متوسط که از دو سال بیشتر نباشد، محکوم میگردد. ۳: هرگاه جرایم مندرج فقره های یک و دو این ماده توسط سایر اشخاص صورت گرفته باشد، مرتکب حسب احوال به حبس متوسط یا حبس طویل تا ده سال محکوم میگردد.

۶- تجاوز از حدود صلاحیت قانونی یکی از مهم ترین انواع فساد اداری که در شرایط کنونی دامنگیر ادارات کشور ما میباشد عبارت از تجاوز از حدود صلاحیت و مقام دولتی میباشد. عده ی از موظفین خدمات عامه در مسایلی که خارج از حیطه صلاحیت و اختیارات قانونی شان میباشد، مداخله نموده و از صلاحیت های وظیفوی شان در حالات مختلف به نفع خود ویا به شخص دیگری سؤاستفاده می نمایند. تجاوز موظفین خدمات عامه از حدود صلاحیت قانونی در قوانین نافذ کشور نیز باز تاب یافته و برای آن عده از کارکنان دولت که از موقف و مقام شان سؤاستفاده نموده و در مسایلی که خارج از صلاحیت قانونی شان میباشد، مداخله نمایند، جزا های متناسب تعیین و پیشبینی گردیده است.

چنانچه ماده ۴۰۴ کود جزا در رابطه به تجاوز از حدود صلاحیت قانونی موظفین خدمات عامه چنین حکم می کند:

(هرگاه موظف خدمات عامه بمنظور رسانیدن نفع یا

۲۲ قانون اساسی کشور بوده و مطابق به فقره ۱۷ ماده ۳ قانون نظارت بر تطبیق استراتیژی مبارزه با فساد اداری من حیث جرم فساد اداری توصیف گردیده است. بناءً دخیل ساختن ملاحظات فوق الذکر حین اجرای امور محوله از جانب موظف خدمات عامه عمل خلاف قانون بوده، آن عده موظفین خدمات عامه که احکام قوانین را متوقف ویا نقض نمایند من حیث سؤاستفاده کننده از صلاحیت وظیفوی که جرم فساد اداری بوده، مستوجب مجازات دانسته میشوند.

چنانچه ماده ۴۰۹ کود جزا در زمینه چگونگی دخیل ساختن هر نوع تبعیض در ادارات چنین حکم می کند:

۱) - هرگاه موظف خدمات عامه یا موظف دولت خارجی یا سازمان بین المللی یا بین الحکومتی یا موسسه غیر دولتی به اساس ملاحظات شخصی، قومی، منطوقی، زبانی، مذهبی، جنسیتی، سیاسی، عقیدتی یا به اساس پشتیبانی از گروه یا فرقه خاص، در اجرای وظایف یا رایه خدمات یا سایر حالات از تبعیض کار گیرد، مرتکب به حبس قصیر یا جزای نقدی از سی هزار تا شصت هزار افغانی محکوم میگردد.

۲ - هرگاه عمل مندرج فقره (۱) این ماده توسط مقامات عالیرتبه سایر مراجع ارتکاب یابد، مرتکب به حد اکثر حبس متوسط یا به جزای نقدی سه صد هزار افغانی محکوم میگردد.

۵- تزویر توسط موظف خدمات عامه یا سایر اشخاص تزویر از جمله جرایم فساد اداری بوده که از اثر ارتکاب یا شیوع این پدیده شوم اعتماد عمومی نسبت به صحت اسناد، نوشته ها واوراق بها دار سلب گردیده، آسایش عمومی را برهم میزند. فقره ۱۲ ماده ۳ قانون نظارت بر تطبیق استراتیژی مبارزه با فساد اداری عمل مذکور را به عنوان جرم فساد اداری معرفی نموده است.

نا مشروع برای خود یا شخص دیگری برخلاف قانون عملی را اجرا یا از آن امتناع نماید، مرتکب جرم سوء استفاده از وظیفه گردیده به حبس متوسط یا جزای نقدی از شصت هزار تا سه صد هزار افغانی محکوم میگردد.

۲- مرتکب جرم مندرج فقره «۱» این ماده به انفصال از وظیفه و طرد از مسلک نیز محکوم میگردد.

۳- هرگاه یکی از مقامات مندرج ماده ۱۵۱ قانون اساسی در مدت تصدی وظیفه، معامله انتفاعی را با دولت انجام دهد، به جزای نقدی معادل قیمت معامله انجام شده محکوم میگردد.

۸- اجرای امور شخصی در داخل وقت رسمی کارمندان به دلیل اینکه فعالیت آنان، در اوقات رسمی به موجب عقد قرارداد، متعلق به دولت میباشد، بناءً مجاز نمی باشد تا از این اوقات در جهت امور شخصی استفاده بعمل آید.

از این رو قانونگذار پرداختن به امور شخصی را در اوقاتی که کارمند رسماً در اداره مشغول به کار بوده و جزء ساعت کاری او محسوب می شود صریحاً «استفاده از امکانات دولتی و اوقات رسمی در امور شخصی» را به عنوان مصداق فساد اداری، جرم تلقی نموده است.

طوری که ماده ۴۱۶ کد جزا در مورد اجرای امور شخصی در داخل وقت رسمی چنین حکم می کند: (هرگاه موظف خدمات عامه، کارکن یا سایر موظفین تحت اثر را به داخل وقت رسمی در کار شخصی استخدام یا خارج از ساحه وظیفه رسمی موظف نماید یا بدون مجوز قانونی تمام یا قسمتی از اجرت آنها را نپردازد به جزای نقدی از پنج هزار تا سی هزار افغانی محکوم میگردد).

۹- سرقت اسناد رسمی توسط موظفین خدمات عامه سرقت از جمله قدیمی ترین جرایم علیه اموال و مالکیت بوده که در بین جوامع بشری به صورت

ضرر به یکی از طرفین دعوی نزد قاضی به صیغه امر یا التماس یا خواهش و یا سفارش واسطه شود، به حبس قصیر یا جزای نقدی از سی هزار تا شصت هزار افغانی، محکوم به مجازات میگردد.

۷- سوء استفاده از موقف وظيفوی: اموال و ابزارهای که جزء دارایی ها و امکانات دولتی محسوب می شود جز اموال عمومی و بیت المال بوده و استفاده از آن تنها در مجراهایی جایز است که این اموال جهت آن تهیه و خریداری شده است. کارمندان دولت و سایر موظفین خدمات عامه حق ندارند از این اموال استفاده شخصی نمایند.

استفاده شخصی از اینگونه اموال، به استناد ماده ۳ قانون نظارت بر تطبیق استراتژی مبارزه با فساد اداری، یکی از مهمترین مصادیق فساد اداری محسوب می شود.

بر این اساس کارمندان دولت حق ندارند از اموال امکانات منقول و غیر منقول دولتی استفاده شخصی نمایند.

هرگونه استفاده شخصی از امکانات دولتی، خواه برای خود و یا برای دیگران صورت بگیرد، جزء مفاسد اداری خواهد بود.

مصداق این سخن بند ۱۰ ماده ۱۳ قانون کارکنان خدمات ملکی است. این قانون که در راستای وظایف و مکلفیت ها، حقوق و امتیازات ماموران دولتی، وضع شده است یکی از وظایف کارکنان خدمات ملکی را «عدم سوء استفاده از امکانات و معلومات اداره به نفع خود یا دیگران» عنوان نموده است. بر این اساس امور شخصی تنها شامل خود کارمند نمی شود بلکه دیگران را نیز در بر می گیرد.

چنانچه ماده ۴۰۳ کد جزا در مورد سوء استفاده موظف خدمات عامه از موقف وظيفوی چنین حکم میکند:

(۱- هرگاه موظف خدمات عامه بمنظور کسب منفعت

چنانچه ماده ۴۱۳ کود جزا در مورد افشای اسناد و اسرار اداری چنین حکم میکند :

(۱ - هرگاه مؤظف خدمات عامه ، اسرار ، اسناد ، تصامیم یا اوامر یا سایر اطلاعات محرم را که منحیث وظیفه به وی سپرده شده یا به آن آگاهی حاصل نموده ، بصورت غیر قانونی افشاء یابه آگاهی عموم رساند ویا زمینه دسترسی به اسناد و معلومات متذکره را به شخص ثالث فراهم نماید ، به حبس قصیر محکوم میگردد .

۲ - هر گاه شخص بعد از ختم تصدی وظیفه عمل مندرج فقره « ۱ » این ماده را انجام دهد به عین مجازات پیشبینی شده محکوم میگردد .
نتیجه :

قابل یادآوری است که جرایم فوق الذکر منحیث جرایم فساد اداری در قوانین کشور ما شناخته شده و موجودیت همچو جرایم بطور کل در همه سطوح ادارات کشور محسوس بوده و چنین جرایم باعث تضعیف امنیت وثبات جامعه ، بی ثباتی تاسیسات اداری ، جلوگیری رشد اقتصادی ، مختل شدن حاکمیت قانون و عدالت ودر نهایت سبب ایجاد فاصله بین دولت وملت میگردد .

جای شک نیست که افغانستان یکی از جمله کشور های است که بیشترین جرایم فساد اداری در آن رواج داشته ، چنانچه این پدیده خطرناک به پرابلم ها وچالش های بزرگ در کشور ما مبدل گردیده که دوام این پروسه در نهایت بقای حکومت را تهدید می نماید .

بناءً مبارزه با فساد اداری ، یکی از اولویت های اصلی حکومت محسوب میگردد . البته رسیدن به این هدف با موجودیت مدیریت سالم ، اراده قوی سیاسی ، برنامه ریزی منظم بر اساس اراده ملی وپیگیری در جهت مبارزه با فساد اداری میسر شده میتواند .

گسترده ترویج یافته است . هرچند که به تناسب پیشرفت وارتقای آگاهی انسانها، مبارزه با این پدیده عمیق تر وجدی تر شده ، ولی به هیچ صورت منجر به از بین بردن این جرم نگردیده است . به هر اندازه که قوانین در این زمینه سختگیر تر وشدید تر میشود ، به همان اندازه جرم سرقت نیز گسترده تر وپیچیده تر میگردد.

مفهوم کلی سرقت عبارت از ربودن مال دیگری به طور پنهانی میباشد . سرقت اسناد رسمی توسط موظفین خدمات عامه طبق ماده ۳ قانون نظارت بر تطبیق استراتیژی مبارزه با فساد اداری، نوع خاصی از سرقت بوده و از جمله فساد اداری محسوب گردیده ومرتکب آنرا مستوجب مجازات دانسته است.

چنانچه ماده ۴۵۸ کود جزا در مورد سرقت اسناد رسمی چنین حکم می کند:

(۱ - هرگاه به اثر اهمال مؤظف خدمات عامه که به حفاظت اوراق، اسناد و یا دوسیه های متعلق به دولت یا اوراق دعوی قضائی مکلف باشد، اوراق مذکور سرقت گرددیا پنهان یا تلف شود ، شخص مؤظف به جزای نقدی از سی هزار تا شصت هزار افغانی محکوم می گردد.

۲ - سارق یا تلف کننده وپنهان کننده اشیای مندرج فقره « ۱ » این ماده به حبس متوسط محکوم میگردد .
۳ - هرگاه فاعل جرم مندرج فقره (۱) این ماده، محافظ آن باشد به حد اکثر حبس متوسط ، محکوم می گردد.)

۱ - افشای اسناد و اسرار اداری

یکی از مکلفیت های موظفین خدمات عامه ، حفظ ونگهداری اسناد و اسرار اداری میباشد . هر مؤظف خدمات عامه در جریان اجرای وظایف محوله در اداره ممکن از یک سلسله اسرار اداری اطلاع حاصل نماید ویا اینکه خود شامل پروسه اجرای چنین اسرار باشد ، که افشای همچو اسناد باعث خسارات وزیران اداره و منافع عمومی میگردد .

پوهنوال سمونوال محمد نسیم "سباوون"

تکنولوژی اطلاعاتی در اداره عامه

قواعد سخت، جایش را به روش جدید حکومت داری "مدیریت عامه نو" و "حکومت داری الکترونیکی" داده است. حکومت داری خوب نیز به عنوان یکی از مفاهیم نواداره، عرض وجود کرد. برای رسیدن به حکومت داری خوب، عملی کردن مفهوم "مدیریت عامه نو" یک امر ضروری است.

به نظر میرسد که مدل مدیریت عامه نو، نشأت گرفته اندیشه شهروندان محروم کشور، مردمان معمولی است که خدماتیکه شایسته شان است، برای شان ارایه نمیگردد، خدماتی که این مردم برایش هزینه و سرمایه گذاری نموده اند. مدل مدیریتی که تأکید بر عرضه خدمات باکیفیت در

زمان مناسب آن دارد. این نوع مدیریت عامه (حکومت داری / اداره) تأمین شده نمیتواند، مگر با حکومت داری الکترونیکی، حکومت داری که خدمات باکیفیت در زمان مناسب را بدون تبعیض به تمام شهروندان عرضه میدارد.

کمپیوتر و اینترنت

اینترنت را میتوان به عنوان وسیع ترین، آزاد ترین، ساده ترین و در عین حال سریع ترین وسیله ارتباط جمعی

ارتباطات امروز جهان ما را به یک دهکده کوچک تبدیل نموده است. این ارتباطات بدون وجود شبکه بزرگ ارتباطی (اینترنت) و تکنولوژی اطلاعاتی که تسهیل کننده روند انتقال اطلاعات به مقیاس وسیع است، غیرممکن بنظر میرسد. روند توسعه و انکشاف تکنولوژی اطلاعاتی تأثیر عمیق در تمام عرصه های زندگی خصوصاً رشد اقتصادی و بالا بردن سطح دانش و آگاهی

عامه داشته است. انقلاب تکنولوژی اطلاعاتی مطمئناً تأثیرات عمیق تر نسبت به انقلاب صنعتی در زندگی تسوده ها خواهد داشت، این انقلاب فرصت ها و چالشهای بسیار عمیق را در عرصه های تحول اجتماعی، اقتصادی و غیره در کشور

های پیشرفته و کشور های در حال پیشرفت دارد؛ صنعت نرم افزار به یکی از رو به رشد ترین صنایع در جهان تبدیل شده است. صنعتی که امروز یکی از مهمترین منابع در آمد ملی در کشور های پیشرفته را تشکیل میدهد.

مفهوم سنتی حکومت داری، اداره عامه باشاخصه های تقسیم کار، سلسه مراتب دیوانسالارانه، خط توزیع صلاحیت و استفاده مفرط از کاغذ در اداره با

شهروندان.

ب - ارتقای سطح کیفی خدمات.

ج - تبادلۀ اطلاعات ومعلومات با شهروندان، بخش خصوصی ودیگر نهادهای حکومتی وغیرحکومتی. د- هموارساختن روندعرضۀ خدمات وتقلیل پیروسیجرهای اداری.

دولت الکترونیک به معنای فراهم کردن شرایطی که دولتها بتوانند خدمات خود را به صورت شبانه روزی و در تمام ایام هفته به شهروندان ارائه کنند. این امر در سالهای اخیربه طورجدی در دستور کار دولت ها قرار گرفته ودولت مردان هوشمند نیروهای خود را در راه تحقق چنین شرایطی بسیج کرده و در صدد برآمده اند که فرایندهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را با کمک فناوری جدید ارتباطات ومعلومات اصلاح کرده وازاین طریق به شیوه ی مؤثرتری به ارائه خدمات به شهروندان بپردازند. درعصرجدید، حکومت داری خوب حکومت در دسترس همه است ولازمۀ بهتر حکومت کردن دسترسی سریع وآسان شهروندان به اطلاعات وخدمات کیفی است.حکومت داری خوب حکومتی است که با سرعت بیشتر،هزینه کمتر و کارایی بیشتر، خدمات خود رابه طیف گسترده تری به شهروندان ارائه کند.

امکان وضورت حکومت داری الکترونیک درافغانستان بر مبنای حقوق اساسی هرکشور، شهروندان ازدولت ها انتظار دارند که به آنان خدمات رسانی مناسب وبه موقع صورت بگیرد. دولت ها نیزمتقابلا در جستجوی یافتن راه آسان وآسوده برای خدمت رسانی به مردم میباشند که باهزینه کمتر وزمان مناسب ترانجام شود. چگونگی ارائه خدمات دولت به شهروندان، با تصمیم گیری ها وبرنامه ریزی عمومی دولت رابطه ناگسستنی دارد.به همین سبب که شهروندان، درکنار ارائه خدمات رفاهی، گردش آزاد ، اطلاعات را نیز برای خود سرنوشت ساز و

خوانند. ظهور انترنت باعث انقلاب درعرضۀ ارتباطات شده است . طوریکه امروزهرکس میتواند به انواع اطلاعات درهرساحۀ جهان دست پیدا کند.عرضه سریع اطلاعات از طریق نت باعث متلاشی شدن تفکرات و اجتماعات سنتی شده وبه نگرش تازه دربرخورد با مسایل کمک کرده است.

انترنت را میتوان به عنوان اولین وسیله ارتباط همگانی بحساب آورد .چون توانست ارتباط موازی وقابل برگشت رابامخاطبین اش برقرار نماید. از اینرو نت را آزاد ترین (دموکرات ترین) ودرعین حال گسترده ترین وسیله ارتباطات میتوان بحساب آورد، که گیرنده آن بطور آزاد میتواند ازهرجا، روی هر موضوع دیدگاه خود را ارائه نموده و آنرا مورد تجزیه وتحلیل قراردهد. به گفته "هنری برتروز" تکنولوژی های ارتباطی درحال قدرت بخشیدن به مخاطبان هستند. این تکنولوژی ها موجب شده اند تامخاطبان، کنترل فعال تری را بر جریان اطلاعات اعمال کنند، واین جابجایی همان انقلاب ارتباطی است.

مفهوم حکومت داری الکترونیک

حکومت داری الکترونیک عبارت ازحکومت داری بدیل برای حکومت داری سنتی است.حکومت داری الکترونیک عبارت ازحکومت داری برای همه شهروندان،درهمه جا وهر زمان میباشد. مهم ترین وظیفۀ حکومت داری الکترونیک عبارت ازعرضۀ خدمات به شکل سریع ازطریق آنلاین است. حکومت داری الکترونیک توانا ، مؤثر و کامیاب است.

حکومت داری الکترونیک در واقع عبارت ازروند تعمیم تکنولوژی معلوماتی ارتباطات برای ایجاد حکومت داری شفاف، مسؤل، حسابه ، ساده وبامعنی است. مهم ترین فلسفۀ وجودی حکومت داری الکترونیک عبارت ازتأمین اهداف ذیل میباشد :

الف - عرضۀ خدمات مؤثر، شفاف وبه موقع برای تمام

مهم می‌انگارند. با این رویکرد، شهروندان در تلاش اند که به صورت آسان در برنامه ریزی های دولت مشارکت داشته باشند. حساسیت این مسأله دولت ها را نیز ناگزیر ساخته است که برای شفافیت و مشروعیت بخشی به تصمیم های شان، به شهروندان اطلاعات به موقع ارایه کنند و افکار عمومی را با خود داشته باشند. بدین اساس دولت ها برآنند که ارتقای ظرفیت نمایند واز رویه سنتی به سمت الکترونیک شدن تغییر وضعیت بدهند. دولت داری الکترونیک دقیقاً از همین جا آغاز شده است. با این حساب، دولت ها جهت

دسترسی مناسب شهروندان به اطلاعات و خدمات دولتی و ایجاد فرصت برای مشارکت شهروندان در فرایند برنامه ریزی های دولت، مسیر خود را به سمت دیجیتال شدن می‌پیمایند. بر اساس یک برداشت عمومی و مشترک، دولت دیجیتالی یا الکترونیک عبارت است از یک دولت

ارقامی دیجیتالی بدون دیوار در یک ساحة مجازی که خدمات را به صورت بلا واسطه به مشتریان ارائه می‌دهند و موجب مشارکت آنان در فعالیت های دولت میگردد. با این مفهوم دولت الکترونیک یا دولت دیجیتالی، به استفاده دولت از فناوری، اطلاعات برای جابجایی اطلاعات بین مردم، سازمانها، بازار و ارکان دیگر دولتی، گفته میشود. بنابراین یکی از اهداف اساسی دولت الکترونیک، این است که تمام شهروندان در سرنوشت خویش دخالت داشته باشند. با این عمل وبامشارکت گسترده مردم در واقع دولت ماهیتی غیررسمی به خود میگیرد و شهروندان می‌توانند بطور

کامل با دولت در تعامل باشند. هم اکنون اکثر کشورها در تلاش اند که با استفاده از فناوری ارتباطات در موارد چون پرداخت مالیات، تجدید گواهینامه، دریافت تجدید جوازکار، عقد قرارداد، ثبت شرکت، ثبت ازدواج و طلاق، ثبت تولد و مرگ، انجام فعالیت های مالی و اعتباری، شرکت در انتخابات، برگزار کردن فورم های الکترونیک برای مقاصد مختلف، بازدید از موزیم ها، استفاده از کتابخانه ها، تعامل با نهادهای مختلف دولتی و تجاری و اجتماعی، پرداخت صورت حساب های مختلف مثل صورت حساب آب، برق، تلفن و گاز، دریافت اجازه ساخت و ساز ساختمان، دریافت اطلاعات مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و موارد دیگر به صورت الکترونیک به شهروندان خود ارایه خدمات نمایند.

حکومت داری الکترونیک در افغانستان سابقه چندان ندارد و از سال ۱۳۹۴ بدین

سو است که حکومت وحدت ملی به طور مصمم در تلاش است تا از فناوری دیجیتال در ادارات حکومتی استفاده کند و آن را تقویت ببخشد. هرچند که سیستم حکومت داری الکترونیک که بر پایه ی تکنالوژی معلوماتی استوار است، امیدها را برای تأمین حکومت داری بهتر در افغانستان نوید می دهد. باین هم تاکنون در افغانستان سیستم اداری کهنه و پیچیده در ادارات دولتی در کنار فساد گسترده و عرضه خدمات ناکافی، وقت بسیاری را تلف میکنند. بنا براین یکی از عوامل عمده که باعث چالش های فراوان در ادارات دولتی افغانستان میباشد همین سیستم کارگزاران فرسوده

تطبيق عملی پروسه الکترونیک در فرمان اخیر رئیس جمهور صادر شده است. در این فرمان تصریح شده است که پلان عملیاتی مرحله آزمایشی توزیع تذکره الکترونیک در ظرف ۹۰ روز پس از صدور این فرمان عملی می‌گردد. دومین پروژه بزرگ الکترونیک شدن را حکومت افغانستان قرار است که در برگزاری انتخابات آینده افغانستان عملی سازد. سران دولت افغانستان در همین مورد، چندی پیش نشستی را در ارگ دایر کردند و رئیس جمهور برای انتخابات الکترونیک در افغانستان علاقمندی نشان داد و همکاران انتخاباتی بین المللی افغانستان به شمول نهاد های نظارت کننده انتخاباتی در افغانستان نیز بر سیستم رای گیری الکترونیک تأکید دارند. استفاده از روش الکترونیک در انتخابات به صورت تمام یا نیمه الکترونیک مزایای دارد که تجربه کشورهای استفاده کننده آن را ثابت کرده است و مقامات دولت افغانستان بدان مصمم هستند. حکومت افغانستان واقف است که در کنار تمام مزایای رایدهی الکترونیک کاهش هزینه برای انتخابات سالهای آینده افغانستان مهمترین امتیاز برای افغانستان است. هزینه انتخابات آن هم در انتخابات ریاست جمهوری با سیستم رای اکثریتی اگر به دور دوم کشیده شود، برای کشور هزینه نهایت گزاف را تحمیل می کند. این مسئله زمانی نهایت سنگین می گردد که در انتخابات بعدی، کشورهای کمک کننده در هزینه انتخابات با افغانستان همکاری نکنند بنا بر این هم اکنون بهتر است که از انگیزه های احتمالی این کشور ها در راه اندازی انتخابات الکترونیک استفاده گردد تا در انتخابات بعدی، از هزینه انتخابات صرفه جویی گردد.

منابع و مأخذ:

۱. دکتر "محمدی" سخی، حکومت داری خوب
۲. پوهنوال "تابش" سید عبدالقیوم، اداره و مدیریت
۳. داکتر "رضائیان" علی، اصول مدیریت
۴. داکتر "حسینی" ضیا، مبانی و اصول مدیریت
۵. سایت انترنتی

در کشور میباشد که بصورت فساد گسترده اداری نمایان میشود. بدیهی است که سیستم کهنه و قدیمی روند رسیدگی به امور را طولانی و میزان شفافیت و پیشرفت کار را کاهش میدهد.

به کارگیری حکومت الکترونیک در افغانستان ضمن کوتاه سازی روند کاری و شفافیت امور، امکان جعل اسناد کاغذی را نیز از بین میبرد. از جانب دیگر با دیجیتالی شدن امور، بروکراسی کاهش چشمگیری میابد و میزان شفافیت ارتقا پیدا میکند و هم حکومت افغانستان ناگزیر است که برای جذب و اطمینان سرمایه گذاری و کمک های بین المللی، خود را با سایر ادارات دنیا هماهنگ سازد. برای بدست آوردن این هدف لازم است که حکومت افغانستان در مسیر الکترونیک شدن گام جدی تری بردارد، تا ازین طریق میزان شفافیت و مبارزه با فساد را کاهش بدهد و در تعامل با سازمان های بین المللی فرصت تبادل آمار و اطلاعات تجارتي و مالی را بصورت آنلاین فراهم سازد.

الکترونیک شدن ادارت حکومتی در افغانستان، سرعت عمل را بالا میبرد و باعث صرفه جویی زمانی و اقتصادی برای دولت افغانستان میگردد.

حکومت افغانستان برنامه حکومت داری الکترونیک را در ماه سنبله ۱۳۹۴ آغاز کرد و هدف ازین کار را ایجاد شفافیت، مبارزه با فساد اداری و عرضه خدمات بهتر در مدت زمان کمتر به شهروندان این کشور خواند. در همان زمان وزارت مخابرات افغانستان اعلام کرد که بخش های عمده حکومت داری الکترونیک شامل توزیع تذکره الکترونیک ایجاد مرکز معلومات دولتی، ایجاد شبکه های خدماتی داخلی، مرکز ثبت خود کار اسناد تدوین فورم های دولتی و افزایش سطح دانش فنی الکترونیک می باشد. از آن زمان تاکنون، حکومت افغانستان موفق شده است که استفاده از فناوری دیجیتال را در توزیع تذکره الکترونیک به مرحله اجرا بگذارد. هرچند که این امر مدت زیادی را دربر گرفته است اما برای حکومت افغانستان یک دست آورد بزرگ تلقی می گردد.

د گرځندو تلیفونونو د کارولو دود

پوهنمل سمونوال الحاج عبداللطيف مؤمن

په ټولنيزو ځايونو کې اوږد مهاله مکالمه او په لوړ غږ يا آواز غږيدل، د ډول ډول موسيقي يا سندرو خپرول، د ځينو خواشينونکو پېښو د انځورونو اخيستل پرته له دې چې د پېښې زيانمنو او مرسته غوښتونکو سره مرسته وکړي او بيا يې د ټولنيزو شبکو له لارې خپرول، د هغو انځورونو او مطلبونو خپرول چې موخه يې يوه قوم، ژبې او توکم.... ته سپکاوي او يا هم د نورو په وړاندې ورته لوړوالي ورکول وي، په ټولنيزو شبکو کې د درواغو خپرونو او آوازو خپرول، د موټر چلولو په خت کې خبرې کول او يا د پيغام استول او په مجازي نړۍ کې د مجازي هوښت لرونکو کسانو سره اړيکې لرل له بده مرغه دا هغه کړنې دي چې د گرځنده تليفون له لارې د کاروونکو له خوا پرته له دې چې د هغې منفي پايلې په پام کې ونيسي تر سره کېږي. د يادونې وړ ده چې د تليفون سره روږديتوب او بوختيا (اعتیاد) تر دې کچې پرمختللی چې ځينې کسان په کورنيو چارو او ميلمستياوو کې هم د دې توکي سره په لوبو بوخت وي پرته له دې چې دارنگه اوږد مهاله خبرې او بوختيا د کور د نورو غړو او ميلمنو د خپگان سبب گرځي او هغو ته سپکاوي گڼل کېږي.

• هيڅکله د خپل پيغام او يا زنگ د هر ورو (حتمي)

زمونږ په ورځني ژوند کې د گرځنده تليفون کارول دومره عادي او عام شوی چې کولای شو هغه د لوبو د وسيلې په نامه هم ونوموو. همدا رنگه په تېرو دوو لسيزو کې د دې وسيلې سره ليوالتيا او مينه دومر زياته شوی چې اوس مهال دا د اړيکو نيولو توکي يا وسيلې د هر ماشوم، نوي ځوان او مشرانو سره موندلای شو. گرځنده تليفون يا موبايل اوس په داسې يوه توکي يا وسيلې بدل شوی چې کارونکي شخص يا کس په ډيره آساني سره کولای شي خپلې ځانگړې "شخصي" او رسمي دندې لکه د اړيکو نيول، د الکترونيکي پښت يا ليک څارل، د کاري برنامو تنظيمول په ټولنيزو شبکو کې څرگنديدل او د خبرونو او مهمو پېښو آوريدلو ته په ډيره آساني او راحت سره لاسرسۍ ولري. خو پوښتنه داده چې د دې ځانگړي توکي يا وسيلې د استفادې او کارونې دود او فرهنگ مو تر کومې کچې يا اندازې په پام کې نيولی او مراعات کړی دی؟ او په ټولنه کې پلي شوی که نه؟

په دې ليکنه کې هغونيمگړتياووته گوته نيول شوی چې د دې توکي کاروونکي پرته له دې چې د ټولنيز ژوندانه او چاپيريال غبرگون ته پام وکړي، هغه کاروي او خپله اړتيا پرې پوره کوي.

زنگ د کاروونکی د شخصیت څرگندویه هم دی.

- په گڼ میشته او ټولیزو ځایونو (جومات، کتابتون، روغتون، درسی ټولگی، غونډو...) د خپل تیلیفون د زنگ لپاره د لړزی یا چوپتیا حالت غوره کړئ.
- په ټیټ غږ او نرم آواز په تیلیفون کی خبری وکړئ، ځینی ځانگړی کلیمی چی د ستغو، ترخو او احساساتی ځوابونو غوښتونکی وي د هغی ویل د یو بل مناسب وخت لپاره و ځنډوئ.
- په تیلیفون کی د خپلوانو، شریکانو او یا ملگرو سره شخړه یا لفظی جگړه مه کوئ.
- گڼ میشته ځایونه، د صفونو یا قطارونو په لیکو کی او د گڼه گونی تنگی لاری د تیلیفونی خبرو اترو لپاره مناسب ځایونه نه دي.
- هیڅکله د بل چا د تیلیفون زنگ یا پیغام ته ځواب مه ورکوئ او هغو ته د راغلو پیغامونو د لوستلو څخه ډډه وکړئ.
- د تیلیفونی اړیکو د نیولو لپاره د بل چا د تیلیفون غوښتنه مه کوئ، گرځنده تیلیفون لکه مسواک، رمنځ او ځینی نور ځانگړی توکي یوازی د ځانگړی کس د کارولو لپاره دي.
- که ستاسو په چاپیریال کی گڼه گونه ډیره وی په لوړ غږ خبری کول کومه گټه نه لري د دی په ځای چی په لوړ غږ خبری وکړئ کولای شئ چی یو خوندي او د خلکو او گڼه گونی څخه تش ځای د اړیکی د نیولو لپاره غوره کړئ همدا رنگه که چیری د اړیکی د نیولو ستونزی وی بیا هم په لوړ غږ او آواز خبری کول پرته

ځواب غوښتنه په پرله پسې توگه مه کوی چی ستاسو د پیغام او یا زنگ ځواب د هر ورو درکړل شی، ځکه مقابل لوری به دا مهال د ځینو ځانگړو (شخصی) یار رسمی دندو او بوختیاوو له کبله په دی نه توانیږي چی ستاسو پیغام یا زنگ ته ځواب درکړي، نو خپلی دوستانه اړیکی په بی ځایه او پرله پسې غوښتنو مه ترینگلی کوئ.

- هیڅکله د هغه چا د تیلیفون د شمیری غوښتنه په داسی حال کی مه کوی چی هغه د ځینو ځانگړو (شخصی) ملگرو او یا رسمی عذرونو له کبله نه غواړي خپله د اړیکی شمیره چاته ورکړي.
- کله چی د چا سره په مخامخ خبرو کولو بوخت یاست بڼه به دا وي چی د تیلیفون زنگ ته د چوپتیا یا (سایلنت) او یا لړزی (وایبره) حالت غوره کړئ. او د ځواب ورکولو څخه ډډه وکړئ او که نه دا بیا ستاسو مخاطب ته د نه درناوی معنی لري په ځینو حالاتو کی کولای شئ مخکی یا وروسته د اړیکی نیولو څخه د مقابل کس څخه د بخیښی په غوښتلو سره څه نا څه د هغه قناعت ترلاسه کړئ.
- د موټر چلولو په حالت کی د تیلیفون کارول منع دي. لومړی موټر په یو مناسب ځای کی تم او وروسته بیا تیلیفون وکاروئ او که ددی کار تر سره کول درته ناشوني وي نو د گوشکی څخه کار واخلئ.
- یو ملایم او نه آزاروونکی موزیک د تیلیفون د زنگ او پیغام لپاره غوره کړئ تر څو د ټولنی د وگړو د نه هوساینی او ځورونی لامل نه شي همدارنگه د تیلیفون

• د ډوډۍ خوړلو په وخت په ځانگړې توگه د ماښام له خواه کله چې د کورنۍ غړي د ورځنيو بوختياوو او دندو سربيره د دې وخت پيدا کوي چې يو د بل څنگ ته په کورنۍ چاپيريال کې سره راټول او په گډه د کورنۍ د غړو سره د ليدلو او خبرو وخت تر لاسه کوي نو په داسې حال کې د تيليفون سره بوختيا که د يوه لوري د دې عاطفې چاپيريال څخه بې برخې کيدل دي د بل لوري دغه چاپيريال ته د سپکاوي په مانا دئ سربيره پر دې د کورنۍ اړيکې هم کولای شي زيانمنې کړي.

پايله:

هرکله چې د ټولنې د وگړو د ورځنۍ ژوند د هوساينې لپاره ځينې توکي او پرمخ تللی وسيلې کارول کيږي د هغو اړوند گټه وره تگلاره او نورو اشخاصو ته د زيان نه رسول او آدابو مراعات کول يو غوره عمل دی چې هرکله په پام کې ونيول شي تر څو يوه خوندي، سوکاله د مينې او نیکو اخلاقو ټولنه ولرو چې دی ته ټولنيز آداب هم ويلای شو.

اخيستنې

اوسرچينې:رادیو سگنال او الکترونيکي بانکداري

له دې چې د شا او خوا د وگړو د ځورونې او مزاحمت لامل شي بله کومه گټه نلري. همدارنگه په هغه ځايونو کې چې د پارازيت د گډون شونتيا وي لکه روغتونونه، د الوتکو او کارخونو د ننه د تيليفونۍ اړيکو د نيولو څخه ډډه وکړئ ځکه سربيره پردې د نورو اشخاصو د ځوريدو اود پام گرځولو لامل هم کيږي.

• گرځنده تيليفون د ضروري او اړينو اړيکو د نيولو

يوه وسيله ده نه دا چې د هغې څخه د تفريحي او يا اوږدمهاله دوستانه خبرو او مرکو لپاره کار واخلو.

• په ځينو رسمي او دولتي ځايونو لکه سيمينارونو، غونډو، نندارتونونو، تياتر، سينماگانو... کې چې د انځور اخيستل منع وي په

خپل تيليفون انځور يا فلم مه اخلي. همدارنگه په گڼ ميشته ځايونو کې د انځور او يا فلم اخيستل کيدلای شي چې خلک داسې گومان وکړي چې تاسو غواړي پرته د هغوی د اجازې د دوی انځور يا فلم اخلي.

• د ميلمستياوو او کورنۍ چاپيريال توده اود مينې ډکه فضا د تيليفون په پرله پسې ځوابونو او يا هم د پيغامونو په استولو او لوستلو مه خرابوئ، په داسې ځانگړې بوختيا سره تاسو د هغې مينې او مهر څخه چې په دغه چاپيريال کې شتون لري بې برخې کيږئ او برسیره پردې د کورنۍ او چاپيريال غړوته د سپکاوي لامل گڼل کيږي.

خارمن عبدالخالق "فروتن"

فضیلت دهه محرم و روز عاشورا

روز مبارکی است چون در این روز خداوند متعال بنی اسرائیل را از دشمنان شان نجات داد، بناء موسی (ع) این روز را روزه میگرفت، ما نیز روزه می گیریم، پیامبر (ص) فرمود: ما (مسلمین) از شماه موسی سزاوارتر ایم، لذا آنحضرت (ص) آنروز را روزه میگرفت و مسلمین را نیز به روزه گرفتن ترغیب نمود.

عاشورا در لغت: بمعنی روز دهم ماه محرم است، زیرا عسدد ده را در عربی عشره می گویند و این کلمه به چند لفظ مختلف در کتاب های لغت عربی ذکر شده است.

دهمین روز از ماه محرم در

نزد تمام مسلمانان جهان، روز مقدسی است. که در این روز حضرت امام حسین بن علی (رض) و یاران وی در رویداد کربلا در مقابل ظلم و استبداد جام شهادت را نوشیدند.

سبب نام گذاری عاشورا به این اسم:

در مورد نام گذاری این روز به نام عاشورا اقوال و روایات متعددی ذکر شده است بعضی می گویند که سبب نام گذاری عاشورا به این نام همانا دهم ماه محرم است

هم مسلمان عزیز: بیایید این فرهنگ بزرگ تاریخ اسلام را در راستایی مبارزه و مقابله علیه ظلم و استبداد، ایصال حق به حقدار و اصلاحات بنیادین در روشنی دین و قوانین برگرفته از آن مشعل راه خود قرار دهیم. بلی! دهمین روز ماه محرم الحرام از زمانه های قدیم در اکثریت ادیان

آسمانی دارای مقام و فضیلت خاص بوده است، اهل کتاب به ویژه یهودیان این روز را به عنوان روز نجات موسی (ع) و یارانش از ظلم و ستم فرعونیان روزه میگرفتند و پیامبر (ص) همچنان این روز را به عنوان یک روز مهم و دینی تلقی نمود، عملاً خود

روزه گرفتند و امت را نیز به تجلیل از آن روز به شیوه ای روزه داری توصیه نموده و اجر بزرگی را منوط آن دانسته اند که آن محو و بخشش گناهان صغیره ای سال گذشته است. امام بخاری (رح) در صحیح از عبد الله بن عباس (رض) روایت نموده است که پیامبر (ص) به مدینه تشریف آوردند، در حالیکه یهود این روز را بخاطر نجات موسی (ع) و هلاکت فرعون روزه میگرفتند، آنحضرت (ص) به آنها فرمود: این روز برای چیست؟ ایشان گفتند: این

روز عید که روز پاداش دادن خداوند (ج) بربندگان است. 6-روز های ده گانه (ذی الحجه) که روزهای ذکر خداوند (ج) است. 7-روز عرفه که روزه گرفتن در این روز کفاره گناهان دوسال است. 8-روز عید اضحی یا روز قربانی که سبب نزدیکی به خداوند (ج) است. 9-روزهای جمعه که بهترین روزهای هفته است. 10-روز عاشورا که روزه گرفتن در این روز کفاره گناهان یک سال قبل است.

امربه روزه گرفتن :

هنگامیکه پیامبر (ص) در ماه ربیع الاول سال اول هجری به مدینه هجرت کردند ، و ماه محرم سال دوم هجری را در مدینه منوره سپری نمودند دیدند که یهود در روز عاشورا روزه می گیرند ، زیرا پیامبرشان حضرت موسی علیه السلام این روز را روزه می گرفت. آنحضرت (ص) پارانیش را به روزه گرفتن امر نمود. و صبح روز دهم آن حضرت دستور داد که تا همگی این روز را روزه بگیرند در حالیکه بعضی از مردم مانند روز های دیگر به خوردن و نوشیدن بودند آن حضرت فرمود کسانی که در این روز شروع به خوردن و نوشیدن نموده بودند نیز از خوردن و نوشیدن امتناع ورزند و بقیه روز را روزه بگیرند در این مورد احادیث زیادی ذکر شده است بطو مثال . از سلمه بن اکوع (ض) روایت است که آن حضرت (ص) به مردی از قبیلہ اسلم امر نمود تا به مردم اعلان نماید کسی که تا حالا نخورده است روزه بگیرد زیرا امروز روز عاشورا است (به روایت بخاری)

در جای دیگر نیز می فرماید : از بهیجه بن عبدالله روایت است که وی از پدرش شنیده است که آن حضرت (ص) روزی به آنها فرمود (امروز روز عاشورا است پس روزه بگیرید) شخصی از بنی عمرو بن عوف گفت ای

و این قول واضح تر و نزدیکتر به دهم ماه محرم است و گفته شده که در این روز خداوند (ج) ده پیامبر را با ده کرامت افتخار بخشیده است که قرار ذیل است.

1-در این روز خداوند (ج) موسی علیه السلام را نصرت بخشید در دریا راه را برایش باز نمود تا از چنگ فرعون نجات یافت و فرعون بالشکرش غرق گردید.

2-در این روز کشتی نوح علیه السلام با سلامتی در جودی استقرار یافت .

3-در این روز یونس علیه السلام از شکم نهنگ نجات یافت.

4-در این روز خداوند (ج) توبه آدم علیه السلام را پذیرفت.

5-در همین روز یوسف علیه السلام از قهر چاه تاریک بیرون آورده شد.

6-در این روز عیسی علیه السلام به دنیا آمد و در همین روز به آسمان برده شد.

7-در این روز خداوند (ج) داود علیه السلام را مورد عفو و بخشش خود قرار داد.

8-در این روز ابراهیم علیه السلام چشم به جهان کشود.

9-در این روز چشمان یعقوب علیه السلام دوباره روشن گردید و بینا شد.

10-این روز مصادف است با شهادت حضرت حسین (رض)

بعضی علمای دیگر گفته اند که این روز بخاطری به این اسم نامگذاری شده است که خداوند (ج) امت حضرت محمد (ص) را به ده کرامت مشرف ساخته که بطور مختصر آنها بیان میداریم . 1-ماه رجب که بر دیگر ماه ها فضیلت دارد. 2-ماه شعبان که بر دیگر ماه ها فضیلت دارد. 3-ماه مبارک رمضان که فضیلت آن بر همه آشکار است . 4-شب قدر که بهتر از هزار ماه است. 5-

به روزه گرفتن روز عاشورا در دهم ماه محرم امر فرموده اند و همچنین از ابن عباس روایت است که آنحضرت (ص) در روز دهم محرم الحرام به روزه گرفتن عاشورا امر نمودند (بروایت ترمذی).

حکم روزه گرفتن روز عاشورا :

علما اتفاق نظر دارند که روزه روز عاشورا سنت است. در مورد این که آیا در ابتدای اسلام قبل از فرضیت رمضان روزه عاشورا واجب بود یا مستحب چهار قول مشهور علما وجود دارد که صحیح ترین این دو قول اینست که روزه عاشورا در ابتدای اسلام واجب بود و سپس حکم آن مستحب گردید زیرا پیامبر (ص) بعد از فرضیت رمضان کسی را به گرفتن روزه عاشورا امر ننموده (مجموعه فتاوی ابن تیمیه) از عایشه (رض) روایت است که آنحضرت (ص) بر روزه گرفتن روز عاشورا امر فرمودند ولی هنگامیکه روزه رمضان فرض گردید، بعضی در روز عاشورا روزه گرفتند و بعضی نگرفتند (بروایت بخاری).

حکمت و فلسفه روزه روز عاشورا:

عبدالله ابن عباس (رض) حکمت روزه روز عاشورا را چنین بیان میکند، زمانیکه پیامبر (ص) به مدینه منوره هجرت نمود، یهود رادید که روز عاشورا روزه میگیرند آنحضرت (ص) از آنها پرسید این چه روزی است گفتند این روز نیکی است، روزیکه خداوند (ج) بنی اسرائیل را از چنگ دشمن نجات بخشید لذا موسی (ع) این روز را روزه گرفت. آنحضرت (ص) فرمود من از شما به موسی (ع) نزدیکترم همین بود که این روز را روزه گرفت و امتش را به روزه گرفتن این روز خجسته امر

رسول خدا، من از نزد قومم آمدم در حالیکه بعضی از آنها روزه داشتند و بعضی دیگر نداشتند! پیامبر (ص) فرمود (بروبه قومت بگو: کسانی که روزه ندارند، روزه بگیرند و آنرا تکمیل نمایند) (مسند امام احمد جلد 6 صفحه 467)

منسوخ شدن روزه عاشورا:

زمانیکه ماه شعبان سال دوم هجری روزه ماه رمضان بر مسلمانان فرض گردید پیامبر (ص) یارانش را از روزه عاشورا منع نکرد و دو باره چنانکه در سال اول هجری امر نموده بود امر فرمود ولی به گرفتن روزه عاشورا تشویق و ترغیب می نمود زیرا در آن اجر و ثواب زیادی نهفته است پس اگر کسی روز عاشورا را روزه بگیرد اجر و پاداش می گیرد و کسی که روزه نگیرد، ایرادی بر او نیست (فقه السنه).

از پیامبر بزرگ اسلام روایاتی زیادی نقل شده است که دلالت واضح به منسوخ بودن روزه عاشورای نماید بنابر این گرفتن آن اختیاری است.

از حضرت عایشه (رض) روایت است که فرمود: آن حضرت (رض) امر به روزه عاشورا نمود ولی هنگامیکه روزه رمضان بر او فرض گردید فرمود (هر کسی می خواهد، روز عاشورا روزه گیرد و هر کسی که نمی خواهد نگیرد) (بروایت بخاری)

تعیین روز عاشورا :

در مورد تعیین روز عاشورا سه دیدگاه وجود دارد: عده ای گفته اند که روز عاشورا روز نهم محرم است، ولی اکثر علما بر این رای هستند که روز دهم ماه محرم عاشورا است که این دیدگاه راجح و مستدل است.

از حضرت عایشه (رض) روایت است که پیامبر (ص)

فرمود (بخاری).

روژه روز عاشورا گناهان سال گذشته را محو میکند چنانچه از ابی قتاده روایت است که از رسول خدا (ص) در مورد روزه عاشورا پرسیده شد آنحضرت (ص) در جواب فرمود که روزه عاشورا گناهان سال گذشته را محو میکند (به روایت مسلم)

مراد از محو گناهان گناهان صغیره است اگر گناه صغیره نداشته باشد پس امید است از گناهان کبیره اش کاسته شود (شرح مسلم از نووی) و از قاضی عیاض نقل میکند که نظر اهل سنت درین مورد همان صغایر است اما گناهان کبیره به توبه یا رحمت خداوند (ج) محو میگردد. حادثه کربلا در کنار همه صحنه های غمناک، خونین و اسفناک مجموعه اوقات باشکوه و با عظمت در تاریخ اسلام را با خود دارد. امام حسین (رض) در آن صحرای گرم و باتحمل سختی ها برای نسلهای بعدی از خود پیام عزت، آزادی، فداکاری و مردانگی را به جا گذاشته است. حسین (رض) بایارانش مورد اکرام و اعزاز خداوند (ج) قرار گرفت و مدال پرافتخار شهادت در راه خدا را نصیب شد. چنانچه علامه ابن تیمیه (رح) میفرماید: هنگامی که حسین بن علی (رض) در روز عاشورا توسط گروه ظالم و طغیان گریه شهادت رسید. الله (ج) وی را بانعمت شهادت مورد اکرام و اعزاز قرار داد همانطور که اهل بیت ایشان چون سید الشهداء حمزه، جعفر طیار و پدر حسین علی (رض) اجمعین را مورد اکرام و اعزاز خویش قرار داد و شهادت وی را باعث بلندی مرتبه و رفع درجات او قرار داد. به راستی که او برادرش سردار جوانان اهل بهشت اند. (مجموع الفتاوی: ۱۵ ۱۶۲). اهل سنت ضمن اینکه واقعه کربلا را واقعه ای غم انگیز در تاریخ

اسلام میدانند و از آن به عنوان مصیبت جبران ناپذیر یاد میکنند. جنبه ظلم ستیزی، حق طلبی و عدالت خواهی امام حسین (رض) را مدنظر قرار داده و به این واقعه به عنوان حادثه حماسی و آزادی خواهی می نگرند و در پرتو قیام ایشان که برگرفته از تعالیم زیبای اسلام می باشد به زندگی خود معنا بخشیده و درس شهادت، شهادت و فداکاری می آموزند. حسین (رض) تمام سعی و تلاش شان را بر پیاده کردن زندگی عملی پیشوایان اسلام در سطح زندگی فردی و اجتماعی امت صرف کرده اند. بدون تردید ما به همه یاران پیامبر (ص) کمال احترام داشته، از آنها به نیکی یاد میکنیم، از پروردگاریه ایشان آمرزش و رفع درجات میخواهیم و از همه مهمترین که سیرت و زندگی آنها را سرمشق گرفته قدم به قدم در راه آنها گام برمی داریم و همواره مسلمین را به آن ترغیب میکنیم. ملت مجاهد افغانستان دارنداره حسین (رض) را تعقیب میکنند و بخاطر دفع ظلم و استبداد و برای استقلال، آزادی و حاکمیت دین خداوند (ج) مبارزه برحق نموده اند و امروز نیز در سنگر دفاع قرار دارند. پس لازم است که مطابق سیرت و اخلاق پیامبر (ص)، عموم صحابه (رض) و حسین (رض) در مبارزاتی گام برداریم تا باشد که مؤفق گردیم گلیم ظلم، خون ریزی، بی عدالتی، تعصب و نابسامانیها را برچینیم بلی لازم است که در این راستا حسین گونه تاپای جان تلاش کنیم تا تمام حق تلفی ها و بی عدالتی ها از میان برداشته شود در نتیجه صلح، امنیت، برادری و یکدیگری پذیری در میان ملت ما حکم فرما شده و به سعادت دارین نایل آییم.

په ښوونه او روزنه کې د تکنالوژۍ ونډه

پوهنمل سمونوال محمد سلیمان (عدلیار)

سریزه:

په اوسنۍ نړۍ کې د تکنالوژۍ څخه ګټه اخیستنه د انساني ټولنې د ژوندانه په مختلفو برخو کې د سترو بدلونونو لامل ګرځیدلې ده او د مالوماتی تکنالوژۍ پراختیا په خاصه توګه د ښوونې او روزنې په برخه کې د زده کړې د کیفیت په لوړولو کې اغیزمنه ونډه لوبولې ده.

په دې کی هیڅ شک نه شته چې د هرې ټولنې راتلونکې د هغې ټولنې د ښوونې او روزنې د نظام په کیفیت او ددی نظام کیفیت د ښوونکو د پوهې په کچې او څرنگوالي پورې تړاو لری ، نو اړینه ده چې د هېواد ښوونکي د

علمی تکنالوژۍ په ګټې اخیستنې سره ښوونه او روزنه زده کوونکو ته آسانه کړي ترڅو د ټولنې د هر اړخیزه پرمختګ لامل وګرځي.

منځ پانګه:

تکنالوژۍ (technology) د یوناني کلماتو څخه اخیستل شوی (تکنیک) د هر کار ماهرانه تر سره کولو او (لوژي) د علم ، استدلال او بیان په مانا راغلي دي ، یا په بل عبارت تکنالوژي هر ډول عملي مهارت ته وایی چې

د علمي لاسته راوړنو په موخه ګټه ترې اخیستل کېږي . ښوونیزه تکنالوژي د هغو لارو چارو او دستورالعملونو ټولګه ده چې په ګټه اخیستنه یی د ښوونې او روزنې بهیر اغیزمن او آسانه کوي او یا په بل عبارت ښوونیزه تکنالوژي د هغو وسایلو او توکو کارونې ته وایی چې په یوازی توګه او یا د ښوونکي په مرسته د ستونزو دحل او یا زده کوونکو ته د زده کړې په

موخه کارول کېږي .

د زده کړې چاپیریال په تیره بیا درسي ټولګې ډول ، ډول وسیلو او ځانګړنو ته لکه د ښوونکي روحي ، جسمي روغتیا او علمي تیاری ، د ښوونیزو سرچینو محتوا ،

ښوونیز قوانین او مقررات اود زده کړو مرستندویه وسیلو ته اړتیا لري چې په دی ټولو کې د زده کړې مرستندویه وسیلې د ښوونې او روزنې په بهیر کې ځانګړې او اغیزمنه ونډه لري .

د ښوونې او روزنې په تکنالوژۍ کې ټول هغه ممکن اطلاعاتي وسایل شاملېږي چې د ښوونې او روزنې په بهیر کې ګټه ترې اخیستل کېږي .

په اوسنۍ پیرکې ټولنه په علم او تکنالوژۍ سمبال

هغه وخت د امکاناتو اود خلکو د پوهې د کچې پورې تړلې وه. د وخت په تیریدو سره د علم او تخنیک د پرمختګ سره سم د ښوونې او روزنې په برخه کې پراخ بدلونونه رامنځ ته شوي دي.

هغو پوهانو چې د ښوونیزې تکنالوژۍ په پراختیا او ګټه اخیستنه کې ډیره ونډه درلوده مخته، فرویل، جان دیوی، شرانډیک او داسې نور پوهان وه چې د ښوونې او روزنې په برخه کې یی د تکنالوژۍ په کارولو ټینګار کاوه.

د (۱۹۰۰ز) کال را په دې خوا هغه وسایل رامنځ ته شول چې د زده کړو بهیر ته یی آسانتیاوې برابرې کړې، په همدې کلونو کې ځینو کارخانو د پروجکتورونو په جوړولو پیل وکړ خو په پیل کې د درسي موخو دپاره نه کاریدل، ولې په تدریج سره پورته یادو وسیلو ښوونځیو ته لار ومونده.

په (۱۹۲۰ز) کال کی د بصري ښوونې په هکله یو کتاب ولیکل شو چې د همدې نیتې څخه وروسته د (۱۹۳۰) کلونو په لسيزه کې په سمعي او بصري وسایلو ډیره پانگونه وشوه او د دوهمې نړیوالوې جګړې څخه وروسته د ښوونې او روزنې د تکنالوژۍ په برخه کې پراخ بدلونونه رامنځ ته شول. په (۱۹۶۷) کال کی اریک اشبای د لومړنیو کسانو څخه وه چې د بریښنايي رسنیو څخه ګټه اخیستنه یې په ښوونه او روزنه کې د یوه انقلاب په توګه مطرح کړه.

جان اموس اکینوس د عکسونو ګټه اخیستنه یی په درسي کتابونو کې ترویج کړه او وروسته نور داسې

کادرونو ته اړتیا لري چې د پریکړو کولو وړتیا او واک څخه برخمن وي او وکولای شي په ننی نړۍ کې چې هره ورځ د بدلون په حال کې ده د اړیکو د ټینګښت او د فکر لرلو او عمل توان ولري.

د علمی تکنالوژۍ د پرمختګ سره سم د زده کړې مرستندویه وسایل به په ښوونکو او زده کوونکو کې لازم مهارتونه رامنځ ته کړي، پورته یادې موخې هغه وخت ترلاسه کیږي چې د ښوونې او روزنې په نظام کې ددی وسایلو څخه د اغیزمنۍ ګټې اخیستنې وړتیا پیدا شي. ښوونیزه تکنالوژي پدې توڼیدلې چې د زده کړې واټن د ښوونځي څخه بهر او دننه ورځ تر ورځې کم او دښوونې تولید له کیفی او کمي پلوه پیاوړې کړي.

د تکنالوژۍ څخه اغیزمنه ګټه اخیستنه او اړتیا ورځ تر بلې ډیریری نوله همدې کبله ښوونکي باید د درسي کتاب د محتوا د وړاندې کولو نوي مهارتونه زده کړي او دښوونې او روزنې د مرستندویو وسیلو کارولو ته په تیره بیا د کمپیوتر څخه د اغیزمنۍ ګټې اخیستنې وړتیا ولري.

په همدې توګه زده کوونکي هم باید د کمپیوتر د پروګرامونو سره لازمه بلدتیا ولري ترڅو د ښوونکو له لوري د درسي محتوا او مفهوم ترلاسه او د مهارتونو خاوندان شي.

د ښوونیزې تکنالوژۍ د کارولو مخینه:

د بشري ټولنې د تاریخ له لومړنیو ورځو څخه چې انسانانو ښوونه او روزنه پیل کړه د ښوونیزو مرستندویو وسیلو څخه ګټه اخیستنه پیل شوه خو څرنگوالی یی د

د تکنالوژۍ څخه د گټې اخیستنې په وړاندې بنسټیز
خپلونه :

- د هېواد ټول پوهنتونونه او ښوونځي په پرمخ تللي
تکنالوژۍ سمبالول او انټرنیټ ته لاس رسۍ ډیرو مالي
او اقتصادي سرچینو ته اړتیا لري.

لکه څرنگه چې په اوسني پیر کې د تجربو له مخې
پرمخ تللي تکنالوژي د هېوادونو د ښوونې او روزنې په
برخه کې پراخې گټې او خپلې اغیزې لري، تر څنګ
یې زیانونه هم شتون لري چې په لاندې ډول په گوته
کېږي :

- تکنالوژي د خلکو
پرخصوصي حریم باندې د
تیري امکان برابروي یعنې
د خلکو شخصي اطلاعات
چې په کمپیوټرونو کې ساتل
کېږي، ځینې کسان کولای
شي دغو پټو اطلاعاتو ته لاس
رسی پیدا کړي.

- د انټرنیټ څخه ناوړه گټه اخیستنه اخلاقي انحرافات را
منځ ته کولای شي.

- تجربو ښودلې ده چې په درسي ټولګی کې د زده
کوونکو له خوا د کمپیوټرونو او تخنیکي وسایلو ډیره
کارونه او بوختیا اعتیاد رامنځ ته کوي او هم د زده کړي
بهریر ستونزمن کوي.

وسایل رامنځ ته شول چې درسي مطالب به یې په
ساده توګه زده کوونکو ته وړاندې کول.

د ښوونیزې تکنالوژۍ گټې:

۱- د تکنالوژۍ په مرسته تدریس د علمي اصولو او
ضوابطو پر بنسټ وړاندې کېږي او د علم تولید د کیفي
او کمي له پلوه بدلون مومي.

۲- تکنالوژي استادانو ته دا وړتیا او امکانات ور په برخه
کوي تر څو علمي څېړنې پراخې او چټکې کړي چې
وکولای شي د خپلو څېړنو پایلې د اوسني پیر د پر

مختلې تکنالوژۍ له لارې
لاس ته راوړي.

۳- دا چې پر مخ تللې
تکنالوژي د ښوونې او روزنې
بهریر په ښوونځیو، پوهنتونونو
او زده کړه ییزو ادارو کې
اغیزمن او پیاوړی کوي
همداسې پرمختللي تکنالوژي
د هېوادونو د ننه او بهر د زده

کړو لیاوالو اشخاصو د غیر حضوري زده کړو ته لارې
چارې هوارې کړي دي.

۴- تکنالوژي زده کړو ته آسانتیا، چټکتیا او اغیزمنتوب
ورکوي او زده کونکي زده کړو ته لیاواله کوي.

۵- د فلمونو وړاندې کول په درسي بهیر کې د هغو درسي
پروژو په هکله چې ټولګي ته یې د لېږد امکانات نشته
لکه: کارخانې، صنعتي ستر ماشینونه او لوی تاسیسات
او یا د پخوانیو خلکو د ژوندانه څرنگوالي.

سرردی های بعد از ترضیضات

- علایم سرردی ها نیم کره دماغی
یا میگرین .
- شکل شدید و وخیم سرردی های
نبضانی
- دلبدی و استفرافات
- حساس شدن در مقابل روشنی و
صدا

- دردی که با فعالیت شدت
کسب نماید.
Tension headache
- درد های متوسط و شدید
که نبضانی نمیباشد.
- دلبدی و استفرافات
موجود نمیشد
- حساسیت در مقابل
روشنی و صدا.

سرردی بعد از ترضیض یک قسمت
از سندروم بعد از ترضیض میباشد
که شامل یک تعداد از علایم مانند
تشوشات خواب - دیپریشن - ضیاع
توانایی کار و فعالیت - تخرشیت
- مشکلات تعادل - تمرکز فکری
ضعیف و غیره میباشد.
اعراض سرردی بعد از ترضیضات
Head pain - سرردی

سرردی بعد از ترضیض قحفی یا
post traumatic headache و یا
post concussion headache گفته
میشود
سرردی بعد از ترضیض چی است ؟
سرردی بعد از ترضیض یک افت

معمول بعد از جروحات دماغ یا مغز
میباشد که میتواند بعد از جروحات
متوسط شدید و وخیم دماغی
بوجود آید.
اعراض و علایم میتواند شامل
حالات ذیل باشد:
- سرردی که میتواند بعد از ۷ روز
از جروحات و یا تشوشات شعوری
بوجود آید.

سرردی بعد از ترضیضات بعد از
جروحات راس گردن و وجه بوجود
میآید. سرردی یک عرض معمول
بوده که مریضان بعد از ترضیضات
متوسط قحفی تجربه مینمائید.
درد میتواند بعد از ترضیض یا بعد

از یک هفته شروع نمائید
بعضی افراد برای ماه ها
درد را تجربه مینمایند درد
میتواند که از اذیما و یا کدام
تجمع مایع در اطراف مغز
بوجود آید. در قحف کدام
فضا خالی برای جابجا شدن
انساج در هنگام که فشار
داخل دماغ بلند شود و در آن
راه پیدا نماید موجود نیست.

یک بر هفت حادثه سرردی
میتواند که از اثر جروحات سر و
گردن باشد
سرردی بعد از ترضیضات به صورت
مکمل بعد از ساعات و یا چند
روز از بین رفته اما بعضی اوقات
سرردی برای ماه ها و حتی سال ها
باقی مانده میتواند. سرردی های که
برای مدت طولانی باقی بماند به آن

Neck pain - درد ناحیه گردن
Headaches made worse by exertion, coughing, bending over or head movements - سردردی که با سرفه و یا حرکت نمودن راس تشدید میگردد.
Dizziness -
Double vision - دو بینی
Tired eyes -
Memory problems - تشوشات حافظه
Loss of appetite - از دست دادن اشتها
Difficulty hearing - مشکلات در شنوایی
Nausea and vomiting - استفراغات
Changes in the sense of smell or taste - تغییرات در حس بویدن و ذایقه
Trouble concentrating - تمام حالات که ضیاع شعور موجود نباشد و یا موجود باشد که کمتر از 30 دقیقه باشد
Ringing in the ears - درجه گلاسکو کوما سکل که برای تعیین درجه شعوری مریض بعد از ترضیضات قحفی به کار میرود که مساوی و یا بالاتر از 13 باشد.
Sensitivity to noise - گوش ها
Sensitivity to light - درمقابل صدا
Anxiety - درمقابل روشنی
Depression - تشوش روانی
Trouble sleeping - ترس در خواب
Muscle contractions in the head, neck, back and shoulders -

سپزم درعضلات گردن سر ناحیه ظهري و شانه
vertigo , سر چرخي
تشخیص سردردی بعد از ترضیض :
تشخیص مرض با معاینات نیورولوژیک و تاریخچه مریض صورت میگیرد هم چنان در صورت که سردردی بسیار وخیم باشد معاینات barin CT scan and MRI به تشخیص کمک کننده باشد.
Post-traumatic headache تشخیص
انجمن بین المللی سردردی سردردی بعد از ترضیض را چنین تشریح نموده است
الف: سردردی که شکل و علایم مشخص نداشته که در کتریا ج و دال تحریر شده است.
ب: ترضیضات قحفی با تمام اعراض ذیل:
• تمام حالات که ضیاع شعور موجود نباشد و یا موجود باشد که کمتر از 30 دقیقه باشد
• درجه گلاسکو کوما سکل که برای تعیین درجه شعوری مریض بعد از ترضیضات قحفی به کار میرود که مساوی و یا بالاتر از 13 باشد.
• اعراض و علایم کانکشن دماغی را مشخص نماید.
ج: سردردی های که بعد از هفت روز از ترضیض قحفی بوجود میاید.
د: یک و یا هر دو علامه ذیل :
سردردی بعد از سه ماه بعد از ترضیض

از بین میرود.

تداوی سردردی بعد از ترضیضات :

بعضی دوا ها برای جلوگیری این حالت بسیار موثر میباشد. نوع ادویه و مدت استفاده ان مربوط به اعراض موجوده مرض میباشد. در جریان چند هفته اول ادویه ضد التهاب و ضد درد توصیه میگردد در صورتیکه سردردی همچنان باقی بماند میتوان از ادویه ضد افسرده گی ادویه فشار خون ادویه ضد اختلاج نیز استفاده نمود.
مانند دیگر سردردی ها در بعضی حالات ما تداوی غیر دوائی را نیز تجویز مینمائیم که شامل استراحت یا ریلکسیشن تراپی - فزیو تراپی - و غیره میباشد.

مطمئن باشید در صورتیکه در مدت سه ماه سردردی شما آرام نشود به دوکتور تان مراجعه نموده و یا در صورتی که ادویه شما بی تاثیر شده و یا اینکه در حالات کاری شما و یا در حالت شما تغییر آمده باشد به دوکتور تان مراجعه نمائید.

یک چیز را باید دانست و او این است که چرا سردردی بعد از ترضیضات شدید و وخیم دماغی بوجود میاید و دانستن یک چیز دیگر بسیار مشکل تر است و او این است که بعد از ترضیضات متوسط سردردی های دوامدار و مزمن بوجود میاید.

جروحات متوسط دماغی متصف است به کانکشن (یک تشوش کوتاه و گذری در وظایف دماغ از سبب از

شکل مگرین باشد با ادویه جات تیپیک مگرین تداوی میگردد. مثلاً به خاطر حمله حاد از sumatriptan استفاده میتوان کرد.

میتود های تداوی غیر دوائی نیز میتواند که توصیه گردد. در مریضانی که صحت مند استند میشود که برایضان دوری از نیکوتین و الکل توصیه گردد.

در اخیر نباید به فکستور های فزیولوژیک نسیاید کم توجهی گسردد. فامیل دوستان و امرین و معلمای باید بدانند که سردری تنها یک افت سیکولوژیک نبوده بلکه میتواند اساس ان میتواند ساختمان و یا وظایق کیمیاوی دماغ را لطمه بزند. یک سیکولوژیست میتواند برای مریضان کمک کننده باشد و بتواند در تداوی

اعراض سندروم موثر واقع گردد. خوش بختانه زیاد سردری های بعد از ترخیصات بعد از سه تا شش ماه به صورت تدریجی کاهش یافته اما بعضاً که سردری دوام دارهم باشد میتوان به ان کمک نمود و قابل تداوی میباشد.

concussion syndrome نیز تجربه مینماید که شامل dizziness, ringing in the ears, vague blurring of vision و اعراض عصبی مانند depression, anxiety, personality change, disturbance in sleep, and impairment libido میباشد. سر انجام افرادی که سندروم بعد از کانکشن داشته باشند وظایف عصبی خویش تغییرات میداشته

باشند. در ابتدا مشکلات در توجه نمودن و دقیق شدن عدم توانائی در کار های موثر که با مشکلات در بیاد آوردن حافظه همراه میباشد. تداوی سردری های بعد از ترخیصات مانند دیگر اعراض سندروم بعد از ترخیص عرضی بوده که هر عرض به صورت جداگانه تداوی میگردد بد بختانه ادویه ی که تمام تشوشات مغزی را تداوی نمائید موجود نمیشد. شدت پریودیک سردری که به

دست دادن شعور)

به همین سبب معاینات عصبی بعد از ترخیصات متوسط دماغی نورمال بوده و تست های ستندرد نسبت به معاینات تصویری خوب تر میباشد. اکثرآ به این عقیده استند که علایم بعد از ترخیصات متوسط دماغی فزیولوژیکی میباشد.

اما در معاینات مایکروسکوپیک پاره شدن و تخریبات فیبر های

عصبی را نشان میدهد که از باعث موج ضربه ئی و یا ترخیص تخریبی و پاره کننده قوه ترخیص میباشد.

لوحه کلینیک سردری های بعد از ترخیصات میتواند باشد در هر واقعه متفاوت باشد. زیاد تر سردری ها اکنون به نام سردری شکل تنشن مزمن

تقسیم بندی میگردد. این سردری به شکل تیپیک در زمان مطالعه و در هر دو طرف سر موقعیت داشته و روزانه موجود میباشد. این سردری میتواند از شکل بسیار خفیف تا به شکل شدید موجود باشد که به شکل دو طرفه موجود میباشد. که به migraine یک سان نمیشد. بد بختانه افرادی که سردری های بعد از ترخیصات را تجربه مینمایند در پهلوی آن اعراض دیگر بعد از ترخیصات قحفی و یا post-

په تنکیو ځوانانو کې د جرمی کړنولاملونه

او د مخنیوی لاری

نچوږ:

دا یوه څرگنده خبره ده چې ماشومان او نوي ځوانان د هرې ټولنې د راتلونکي جوړونکي دي. او د بشري ټولنې پايښت د همدوی سره تړاو لري او پرته د ماشومانوڅخه بشري ټولنه هيڅ ارزښت نه لري. همدغه کوچنيان او د ټيټ عمر ځوانان دی چې راتلونکي تاريخ جوړه وي او دسبا ورځي ځوانان، پلاران، مشران، او رهبران دي. او ديوې ټولنې او هیوادسوکالي، پرمختگ، امن او خوښي د دوی پوري اړه لري. ماشومان زموږ د سباورځي هيله او وارثان دی. نوډیره اړینه ده چې د دوي ښه پالنه او روزنه وشي او داسلام د سپیڅلی دین د لارښوونو په رڼاکي خپلوماشومانوته دیني او دنیوي پوهاوی ورکړو.

امیرالمومنین حضرت علی (رض) ویناه ده: خپل ماشومان د راتلونکي لپاره وروزي. نو زموږ دنده ده چې خپل ماشومان د سبا لپاره په دیني او دنیوي علم سمبال کړو، دوي باید له ذهني او جسمي پلوه پیاوړی کړو، او دوي وپتیاوته ځانگړی پاملرنه وشي، دوی باید زړه ور، نیک عمله، مودبه او د ښو اخلاقوپه گانه سمبال کړو، د

خپل هېواد او د خپلو خلکو مینه د دوي په زړونو کې ځای کړو. او دهغوي څرگند حقوق چې په کورني، ټولني او دولت پوری تړاو لري په پوره ایماندارۍ او اخلاص سره ادا کړو او خپله ایمانی او انسانی دنده ترسره کړو ترڅو باعزت او سرلوړی او دهر رنگ جرمونو او فساد څخه پاک هېواد ولرو.

سرلیک:

په نني دورکي هغه ستره ننگونه چې ټوله بشري ټولنه گواښوي، هغه په ماشومانو او ټيټ عمر ځوانانو کې د جرمونو د کچې لوړیدل دي چې په اړوندیې د ټولنې پیژندونکو، جرم پیژندونکو، ارواه پوهانو، څیړونکو اندیښني راپاره ولی دي. ترڅو په ماشومانو او ټيټ عمر ځوانانو کې د جرمي کړنوسببونه راوسپړي او دمخ نیوي لپاره ورته علمی او اغیزمنې لاري او چاري په گوته کړي.

خو لمړني پوښتنه دا ده چې آیاد نړۍ هیوادونو د ماشومانو او تنکیو ځوانانو مجرمینوسره د مبارزې او دهغوي د جرمي کړنوڅخه د مخنیوي لپاره د کومو اغیزمنو لاروڅخه کاراخیستلي او کنه؟

هغه شیمړني چې ترسره شوي نه یوازي په وروسته پاتې هیوادو کې بلکه په هغو هیوادو کې چې پرمخ تللي اقتصاد او ښه ټولنیز خدمتونه لري، وگړي هوسا ژوند لري د ماشومانو او نوو ځوانانو د جرم کچه د هرې ورځې په تیریدوسره مخ په لوړیدو ده. او دغه د ټيټ عمر ځوانان په ټولو بشري ټولنو کې لوی او واړه جرمی کړنې سرته رسوي لکه:

غلاوې، قتلونه، د مخسازمان توکو خرڅلاو او استعمال، د سسازمان شووډلو په لیکو کې گډون، فحاشي ته مخه کول، بچه بازی، وسله واله غلاوې، گدایۍ کول، جوارگری، د ماشومانو تېښتونه، او هغه کړنې چې کړنې ټولنیز نظم گټه وړ وي او دخلکو او ټولنې لپاره سرخوړی رامنځته کوي. د بلي خوا په ټوله نړي کې د ماشومانو او تنکیو ځوانانو په وړاندې په ډیره اوچته کچه تاوتریخوالي روان دي او په بی رحمانه توگه د هغوي حقوق چې د بشري حقونو د نړیوالي اعلاميې او د ماشومانو د حقونو نړیوال کنوانسیون لخوا د هغوي د حقونو په اړوند رامنځته شوي ترپېښولاندی کیږي او د

ماشومانو او تنکیو خوانانو دجرم لاملونه په علمی توگه و خپل او دغه لاملونه یی په دوو برخوویشل. لمری داخلی لاملونه دوهم بهرني لاملونه:

لمری داخلی لاملونه چې په ۵ برخو ویشل شوی دی:

الف مورثی یا جنیتکی لاملونه:چی کیدای شی راتلونکی انسان د جرم لورې ته بوخی دغه لاملونه په دریو برخو ویشل کیږی.

۱- د حمل اخيستلو پرمهال ستونزه: د حمل د اخيستلو لپاره ښه عمر د مور لپاره د ۲۳ تر ۲۹ کلونو درمنځ عمر دي خو ځینی لاملونه شته چې د ماشوم په راتلونکی باندې ناوړه اغیزه کوي لکه د مور او پلار له خوا د مخدره توکو او الکولی مشروباتو استعمال، د خوب قوی درملو څخه گټه اخستنه چې په پایله

کې به یی ماشوم په عقلی او جسمی ناروغیو اخته دنیا ته راشي او ژوند به یی نیمگړی وی.

۲- د امید واري د مودی نیمگړتیاوي: دغه موده چې ۹ میاشتې دوام لری د ځینو لاملونوله کبله کیدای شی کوم ماشوم چې دمور په رحم کې د بشپړیدو په درشل کې وی ناوړه اغیزې وکړي او هغه ته جسمی او رواني زیان ورسوي لکه: توبرکلوز، سفلیس، سوزاک، ژورخپگان، رحمی ناروغی، د نشه یی توکو استعمال، درانده شیان پورته کول، ناسم چلند، وهل ټکول، ویسره

عمرخوانانو کې د جرم لاملونه په علمی توگه نه و خپل شوی. په دی اړوند لمرني څیړنه د ایټالیایی ډاکترسزارلومبروزو له خوا تر سره شوه په دی څیړنه کې وښودل شوه چې د انسان د بیولوژیکي جوړښت او دجرم ترمنځ ځانگړي سبب وجود لري، خو وروسته یو بل ایټالیایی پوه اتریکوفری د ۱۸۵۶ تر ۱۹۲۹ کلونو ترمنځ په خپل مشهور کتاب (جنایی ټولنپېژندنه)

کې د جرمونو بنسټیز لامل ټولنیز سببونه په گوته کړل.

یو بل لامل جسمي جرم پیژندونکو او ټولنپېژندونکو ورته گوته نیولی لکه پرمخ تللي صنعت، د ښارونو پراختیا، د هیوادونو ترمنځ تگ او راتگ، په کورني چاپیریال کې گډوډي، مذهبی او اخلاقی ارزښتونو نه باملرنه.

د علمی دوری په پیل کې ارواه پوهانو، ټولنپېژندونکو، تربیتی علومو، جنایی انسان پېژندنه، چاپیریال پېژندنه، د بدني ناروغیو علوم په ټولنسه کې د

دوي په وړاندې ناروا، تیری او ظلم روان دي د ساري به توگه:

په ټیټ عمره خوانانو او ماشومانو جنسی تیری کول، د جگړوپه لیکو کې د سرتیرو په توگه د هغوي څخه گټه اخيستل، په ډله یزه توگه د هغوي وژل کیدل، هغه څیړنه چې د ملگرو ملتو له خوا په کال ۱۹۹۶ ترسره شوي د جگړوپرمهال دوه میلیون ماشومان وژل شوي، دري برابره ټیټان

او معلول شوي دي چې دا لري ترنن پوري روانه ده، د لورۍ سره د هغوي مخ کیدل، خوار ځواکي، د هغوي یرغمل گیدل، پر هغوي کډایی کول، شاقه کارونو ته مجبورول، د ښوني او روزني څخه د هغوي لری ساتل، کډوالۍ ته اړکیدل، یتیم پاتي کیدل، د جگړوپه سبب د هغوي روحي

او روانی اندول له منځه تلل او نورپه لس گونو غیري انسانی کړني د دوی په وړاندې ترسره کیږي چې د ټولي نړۍ د پوهانودینسني راپورته کړي، نو اړینه ده چې ټولني پیژندونکو، جرم پیژندونکو، ارواه پوهانو له انده په ماشومانو او تنکیوخوانانو کې د جرم لاملونه پیدا کړي او د منځه وړلو لپاره یی په ریښتیني توگه ملا وتړو او خپله انسانی او ایمانی دنده سرته ورسوو. منځ پانگه: د جرمونو لاملونه:

د ۱۹ میلادی پیړۍ د پیل پوري په ټوله نړۍ کې د ماشومانو او ټیټ

سمندر اوبوپه خیره که چېرته د سمندر اوبه پاکي، خوري او د هر راز مکروبونو او چتليوو څخه خوندي وي نو څرگنده خبره ده چې هر ژوی په کي ژوندکوي هېڅکله به ناروغ نشي او نه به ورته کوم زیان ورسیري. او که چېرته دغه اوبه ترخي، چتلي اوميکروبونوباندی لټاري وي نو حتمي خبره ده چې هېڅوک به روغ پاتی نشي. د جرمي گړنوټولنيزسببونه په ټولنه کي د میکروبونو دنده مخ ته بیایي او کولای شی چې هر څوک زیانمن کړي په ځانگړي توگه ماشومان او تنکي ځوانان. د جرمي کړنو بیرونی لاملونه خورا ډیردی خو په دغه مقاله کي یوڅومهم سببونه چې اړین دي په لنډه توگه څیړو.

لمړی: کورنی لاملونه: کورني په اصل کې یوه وړوکی ټولنه ده چې د نراوښځی د واده سره جوخت رامنځته کیږي او د ماشومانو د پیدایښت په سبب بشپړیږي. کورنی د انساني او بشري ټولنی لمړني جوړونکي وړوکی چاپیریال دی چې د انسانانو د پایدښت لپاره خورا ډیره اړینه ده. نو په همدې سبب کورنی ته د اسلام سپیڅلی دین ځانگړی پاملرنه کړې ده. او د ټولني پیژندونکو له آنده د ارزښت وړده او هغه په دی سبب چې په کورنی کي ماشومان د خپلولویانو او مشرانو د کړو او وړو، عقایدو او اخلاقو تر اغیزی لاندی راځی او دهغوي څخه یي زده کوي.

کورنی ده چې راتلونکي شخصیتونه

د پیدایښت څخه شروع او تر ۱۸ کلني پوري خو د جرمي کړونو سرته رسولولپاره د اندیښنی وړ عمرد نوی ځوانی عمر دی چې د ۱۳ کلني څخه شروع او تر ۱۸ کلني پوري دوام مومي او هغه په دی سبب چې په دغه عمر کي په انسان کي جنایی وړتیا لس برابره ډیریري، له جسمی پلوه او دجنسی غریزی له اړخه پیاوړی کیږي، ټولنيزي اړیکي پراخ والي او اقتصادي اړتیاوي رامنځته ته کیږي. نو اړینه ده چې د عمر په دی پړاو کي د مور او پلار برسيره دښوونکو او د ټولني لخوا ورته ځانگړی پاملرنه وشي او د جرمي کړنومخه یي په اغیزمنه توگه ونیسي.

۵- عقلی او دماغی نیمگړتیاوی: دغه نیمگړتیاوی د انسان عقلی او دماغی وړتیا له منځه وړي او عصبی سیستم ته زیان رسوي چې په پایله کي د انسان په کړو او وړو ناوړه اغیزه کوی او کیدای شی چې انسان جرمی کړنوته مخه کړي خو په ځانگړي توگه دغه عقلی او دماغی نیمگړتیاوي په ماشومانو او نوو ځوانانو کي د دی سبب جوړیږي چې دوي غلاته مخه کړي، نوروته زیان ورسوي، جنسي او غیري اخلاقي کړني تر سره کړي، دنورويسي تورولگوي، دروغ ووايي د خویندو او ورونو سره ناوړه چلندکوي، ځان وژنه کوي او د ټولني د وگړوپه وړاندی کرکه لري.

دوهم: په ماشومانو او تنکیو ځوانانو کي د جرمي کړنو بهرني سببونه:

الف: ټولنيز سببونه: انساني ټولنه د

او داسی نور چې په پایله کي به راتلونکی ماشوم بد قواره، او د عقلی او د ماضي او جسمی پلوه به له ستونزو سره مخ وي.

۳- د زیروني پرمهال ستونزه: د ماشوم د پیدایښت په وخت کي د هغه عصبی او مغزي سیستم ته هر راز زیان اړول دی چې په اړوند یي فرانسوی ډاکتر (هونی) داسی څرگندوني کړي: د بی عقلی او عقلی نیمگړتیاوو یو سبب همدغه د زیرونی پرمهال ستونزه ده چې په غیر طبیعی ډول منځ ته راځي.

دوهم وراثت: د اطریش د مشهور عالم (مندل) د قانون په اساس د مور او پلار خصلتونه، خوږونه او ظاهری بڼه د کروموزومو په سبب اولادونوته لیږدول کیږي چې په دی اړوند ډیری څیړني شوی دی. کیدای شی چې په ماشومانو او نوو ځوانانو کي د جرمي کړني یو لامل همدغه وراثت وی خو د خوښي ځای دی چې د وراثت ونډه په جرمي کړنو کي حتمي او په مطلق ډول نه ده بلکه نسبی ده.

۳- جنس: د جنس او جرم ترمنځ ډیره نږدې اړیکه شتون لري خو د جرم پیژندونکو له آنده په هره ټولنه کي او د تاریخ په اوږدو کي جرمي کړنوکی ونډه د دښځو په پرتله په نارینه وو کي ډیره ده.

۴- سن: د عمر او جرم ترمنځ اړیکه د جرم پیژندونکو له آنده ډیر ارزښت لري او په دریوو برخو ویشلې دی.

الف: د ماشومتوب مرحله: دغه مرحله

جوړوي او د ماشومانو په پالنه ، روزنه اود هغوی په ذهني او بدني وړتياکي ارزښتناکه دنده سرته رسوي هغه سببونه او کورنۍ ستونزې چې د ماشومانو په راتلونکي ناوړه اغيزه کوي او په پدې سبب کيداي شي د هغوي څخه مجرمين او بدکاره انسان جوړکړي، په لنډه توگه ورته گوته نيسو:

الف: طلاق: په کورنۍ کې د مور او پلار بيليدل بې له شرعي عذرڅخه د اسلام د سپېڅلي دين او د پوهانو له انده يوه بده کړنه شميرل کيږي دا ځکه چې د مور او پلار په جلاکيدوسره د کورني بنسټ لمنځه ځي، خوښی او مينه په کرکه بدلېږي، ماشومان د مورنۍ او پلرنۍ د مينې څخه لرې کيږي چې په پايله کې يادغه ماشومان په روحي او رواني ناروغيو اخته کيږي، ښه پالنه او روزنه يې نه کيږي او د لسگونو بدمرغيو سره مخ کيږي چې کيداي شي په راتلونکي کې جرمي کړنوته مخه کړي او د ټولني لپاره سرخوړی جوړشي.

ب: د نشه لرونکو توکو استعمال: که چېرته په يوه کورنۍ کې مور، پلار او نور لويان په نشه يي توکو روړ دي وي نو څرگنده ده چې د دوي په ماشومانو به ډيره ناوړه اغيزه کوي په داسي کورنۍ کې د خوښی او سوکالۍ تغير ټولېږي، تاوتریخوالي منځ ته راځي، اقتصادي ستونزې را ولاړيږي ، په داسي کورنۍ کې د ماشومانو روزنه او پالنه له پامه غورځي د مور او پلار ترمنځ د بيليدو سبب گرځي او دغه کورنۍ د بمرغيو په ځاله بدلېږي او کيدای

شي چې ددغی کورنۍ ماشومان په راتلونکي کې ناوړه کړنونه مخه کړي. ج: کورنۍ تاوتریخوالي: يو د مهمو سببونو څخه چې کيدای شي ماشومان او نوی ځوانان جرمي کړنوته اړباسي هغه د کور دننه تاوتریخوالي ده چې ډيری ستونزې منځته راوړي، د کور ترمنځ شخړې د د سبب کيږي چې بې اتفاقي، طلاق، يو پر بل نه باورکول، د خوښيو له منځه تلل يودبل پروړاندې کرکه کول او نور يې ناوړه ستونزې منځته راوړي. دکور د ننه شخړې د ماشومانو او تنکيو ځوانانو په روح او روان ناوړه اغيزې پرځای پريږدي او هغوی د بدمرغيو لورته کاږي.

د: په ښونځي کې د جرم لاملونه: ښونه، روزنه او ښه پالنه د ماشومانو د شخصيت په بشپړيدو کې مهمه ونډه لري چې په سبب يې د ښوونکي او زده کونکي ترمنځ اړيکه جوړه وي. يو ښه ښوونکی کولای شي چې يوجنايت کارانسان په يو ښه انسان بدل کړي. خو هغه سببونه چې کولای شي په زده کونکو بده اغيزه پرځای پريږدي او په راتلونکي کې هغوی جرمي کړنې وړانکارو خواته بوځي هغه سببونه دا دي : د ښوونکو او د ښوونځي د اداري لخوا د زده کونکو ترمنځ اړيکې نه څارل، دوي له اخلاقي او تربيتي پلوه نه پياوړي کول ، د جنسۍ اړيکو څخه نه مخنيوي، په نېشه يي توکو روړدي کيدل په ښونځي کې لوڅ او برنېد عکسونه خوريدل، د زدکړوونکو ترمنځ شخړې، تعصب ته لمن وهل د ښوونکو لخوا د زده کونکو وهل او ټکول او دهغوي سره بد

چلند، سپکي او سپوږمۍ ويل، د صنف څخه دهغوی شپړل چې دغه کړنې کولای شي. د زده کوونکو ترمنځ کرکه، کينه او غچ اخيستل راوپاره وي دوي په روحی اورواني لحاظ زيانمن کړي او دښوونځي پريښودلو ته يې اړباسي چې په پايله کې به ورڅخه مجرمين او وړانکاره انسانان جوړشي.

۳- اقتصادي لاملونه: په هره ټولنه کې د جرمي کړنو يو سبب همدغه اقتصادي نه انډول دی نوځکه يې د جرم پيژندونکو پاملرنه ځان ته راوړلی ده او د دوي له انده غريبی او بډايی دواړه، کولای شي چې په ټولنه کې د جرم د رامنځته کيدو لامل شي. د فقر په سبب غلا، جپ وهنه، لارښکونه، فريبکارۍ، په امانت کې خیانت، گدايي، تور بازار، اختلاس، بډای اخيستل، احتکار، په لويه بيه پلورل، بې روزگاري او نورې جرمي کړنې را منځته کړي.

د بډايی په سبب قاچاق، په مخدره توکو روړدي کيدل، د الکولي مشروبات استعمال، جوارگرۍ، اخلاقي جرمونه، بانکي جرمونه، جعل او تذویر په خوراکي موادو کې تقلب، کبر، تنبلی او نور په لسگونو جرمونه منځته راوړي.

۴- په جرمي کړنو کې د ټولنيزو رسنيو ونډه: په اوسني دور کې رسني هغه وسيله ده چې کيدای شي د خپرو شپه کارکي ورڅخه کار واخيستل شي. خو څرنگه چې ليدل کيږي ټولنيزی رسني په خپلودندو کې پاتې راغلی او په ټوله نړۍ کې شیطاني خپرونو زور اخيستي او د شر او فساد په خپرونو کې په چټکۍ گامونه اخلي. دغو خپرونو په

رسوي او هغوی جرمی کړنوته هڅوی. پولیس کولای شی دغی موخې ته د رسیدو لپاره د پولیسو د قانون د (۵) مادی (۱۵ فقری) د حکم پر اساس د عواموڅخه هم مرسته وغواړی.

همدارنگه زموږ د اطلاعاتو او کلتور محترم وزارت ته په کاره چې د ټولمېتډلوڅپرونو، سریالونو، فلمونو چې زموږ د انساني دود او کلتور سره په ټکرکی دی او زموږ د ټولنی په ټولو وگړو خوپه ځانگړی توگه په ماشومانو او نووځوانانو باندی ډیری ناوړه اغیزی پرځای پرېږدی او کیدای شی چې هغوی جرمی کړنوته وهڅوي او د تباهی سره یی مخ کړي په کلکه مخه ونیسي.

اوپه پای کې زموږ دگران هېواد د ټولو مشرانو، لویانو، پوهانو، ملا امامانو، ځوانانو، شوراکانو او دمدنی ټولنو فعالانوته په کار ده چې د خپلو پولیسو ترڅنگ خپل راتلونکی ماشومان او نوی ځوانان د هر راز جرمی کړنو، بد مرغیو اوناپوهیوڅخه وژغوري ترڅو مو راتلونکي نیکمرغه، هوسا، سرلوره او دهر رنگ مفاسدوڅخه په امان کې وي.

اخیستنه: داکتر هوشنگ - مجرم

ماشومان او ځوانان

داکترساروخانی: کورنی پیژندونکي

صفایی (مسعود) د طلاق اصلی ریښی

فرجاد (داکتر حسین) جنایی روان

پیژندونکي

د افغانستان اساسی قانون

د پولیسو قانون

دمور او ماشوم روغتیا گواښوی او د ماشومانو په راتلونکی باندی ناوړه اغیزی کوي باید په کلک هودسره مبارزه وکړی او د منځه وړلو لپاره یی اغیزمند گامونه پورته کړی، د مور او ماشوم د روغتیا لپاره ځانگړی پاملرنه وکړی او کورنیو ته عامه پوهاوی ورکړی.

د همدی مادی په پام کې نیولوسره زموږ د اسلامی دولت د پوهني محترم وزارت ته په کاره چې د ماشومانو او ټیت عمرځوانانو دښی روزني او پالنې لپاره لا غوره لاري په کار واچوي او هغه لاملونه چي په ښوونځي کې د زده کونکو په جسمی، روحی او رواني اړخ ناوړه اغیزی کوی او په دی مقاله کې ورته گوته نیول شوی او کیدای شي چې په سبب یی د زده کونکي د ښوونځی څخه زړه تورن کړي او جرمی کړنوته مخه کړی د منځه وړلو لپاره ځانگړی او اغیزمنی تگ لارو څخه کارواخلي، د زده کونکو د پوهی کچه لوړه او دوی دعلم او اخلاقو په زیور سمبال کړی ترڅو راتلونکی ټولنه مو د هر راز ټولنیزو مفاسدوڅخه خوندي وي.

په دوم قدم کې زموږ د پیاوړو پولیسو دنده ده چې د پولیسو د قانون (۵) مادی (۵ فقری) په پام کې نیولوسره او د اسلام د سپیڅلی دین د احکاموپه پنا کې ټول اخلاقی انحرافات، ټولنیزمفاسد او دهغه کړنوسره مبارزه وکړی چې عامه هوسایی گډوډ وي، پولیس باید هغه دودونه، ناوړه کړنی او د فساد د خوریدوځایونه په نښه کړی کوم چې زموږ ماشومانو او تنکیوځوانانوته جسمی، روحی، روانی او اخلاقی زیان

ماشومانو او نوو ځوانانو باندی خورا ډیری بدی اغیزی کړي دي دوي جرمي کړنوته هڅولي او د ډیرو بد مرغیوسره یی مخ کړی دي او دغه راتلونکي نسل یی د تباهی په لور روان کړي دي.

د پورتنیو یادشو لاملونو او ځینی نور لاملونه چي د ماشومانو او تنکیوځوانانو په جرمي کړونوکی ونډه لري دا پوښتنه را ولایږی چې ایا برسیره د سزا ورکولو او بند خونو څخه په ماشومانو او ټیت عمرځوانانو کې د جرمي کړنوله مخنیوي لپاره نوری لاري او چاري شته او که نه؟

د پورتنی پوښتنی په ځواب کې باید وویل شي: په ماشومانو او تنکیوځوانو کې د جرمي کړنولا ملونه په بشپړه توگه له منځه وړل یو ستونزمن کار ده خو ځینی لاری شته چې په سببي کولای شود هغوي د جرمی کړنومخه ونیسو او یایی کچه پری رایتیه کړو. په لمړی قدم کې زموږ د اسلامی دولت دنده ده چي د افغانستان د اساسی قانون د (۵۴) مادی په پام کې نیولوسره لاس په کار شي. د اساسی قانون (۵۴) ماده داسي حکم کوي: (کورنی د ټولنی اساسی رکن دي او د دولت ترپام لرنی لاندی ده. دولت د کورنی په ځانگړی توگه د مور او ماشوم جسمي او روحي روغتیا لپاره، د ماشومانو دروزني او داسلام د سپیڅلی دین له احکاموسره د مغایرو رسوموله منځه وړلو لپاره لازم تدبیرونه نیسي).

د دی ماده په اړوند زموږ د اسلامی دولت د روغتیا محترم وزارت باید د مور او ماشوم د جسمی او روحی روغتیا په موخه د هغو نارغیو په وړاندی چې

زندگی اجتماعی و اهمیت آن

انواع حیوانات هم بقا و پیشرفت خود را در زندگی مشترک میبینند .

در این میان زنبور عسل را در نظر میگیریم که زندگی مشترک دارند و هر فرد آن تحت یک نظم خاص وظیفه خویش را انجام میدهد . با همانگونه مورچه ها نیز به همین منوال اند تمام شان از طرف روز پی کار خود روان میشوند به جمع اوری اذوقه میپردازند و سپس آن را به لانه مشترک شان انتقال و بدین گونه به زندگی مشترک خویش ادامه میدهند .

زندگی مشترک برای انسان ها نعمت بزرگی بشمار میاید . در محدوده زندگی مشترک و همزیستی مسالمت آمیز میتوان از بسا مشکلات ، موانع و خطر های که در زندگی به وجود میاید جلوگیری نمود . در این جا بخشی از راه و رسم زندگی مشترک از قبیل جرگه ، حشر عدالت و احترام متقابل را به تحلیل میگیریم .

جرگه: در جامعه ما جرگه ریشه های تاریخی عمیق دارا جرگه از زمانی اریایی ها برای ما به میراث مانده است . مردم ها امروز هم این عنعنه و پسندیده را قبول داشته و بالای جرگه و اصول آن به قاطعیت ایستاده اند هر گاه افغان ها به مشکلی برخوردند . بخاطر حل آن جرگه را تشکیل نموده و آن مشکل را از طریق جرگه رفع کرده اند که تا اکنون این رسم پسندیده ادامه داشته و دارد .

جرگه برای خود اصول و قوانینی دارد محل برگزاری جرگه از

انسان از جمله مخلوقات خداوند (ج) یگانه مخلوقیت که خدای عزوجل در مورد وحدت شان یاد آوری نموده و میفرماید .

تمام نوع بشر از بدو آفرینش یک فرقه واحد بوده اما بعد از آن در بین خود متفرق گردیدند .

یکی از حکمت های خدای بزرگ در پیوند با همزیستی بین انسان ها چنین پیداست که در امر همزیستی و پیشرفت زندگی شان اسراری نهفته است زیرا آن چنان که در پیشبرد کاروان زندگی ، کردار ، قومیت ، و تفاوت ها ضرورت است . همان گونه به اتحاد و جمع شدن در یک گروه نیز ضرورت احساس میشود . یعنی زندگی انفرادی همیشه سعی و تلاش انسان را با موانع مواجه میسازد .

خداوند (ج) به انسان قابلیت حکمرانی بالای تمام جهان و کاینات ، زمین ، آب و هوا را داده است انسان از قابلیت های خود میتواند استفاده بعمل آورد ، راه و رسم لذت بردن از زندگی اجتماعی را بداند .

زندگی اجتماعی انسان را به گونه درست در رفع مشکلات و موانع قادر میسازد . اجتماعی بودن انسان بار مشکلات بشر را سبک میسازد بیایید به راز لذت بردن از زندگی مشترک خود را آگاه سازیم و برای دیگران مفید واقع شویم ، آن چنان که برای خود مفید میباشیم . اگر چه قبلا یادآور شدیم که در میان مخلوقات خداوند (ج) انسان یگانه موجودی است که راز زندگی او در وحدت آن نهفته است . اما بعضی از

همین طور عملی میشود این جرگه ها به پیمانه وسیع ان در حل مسایل ملی ما با اهمیت است لازم است تا با اشتراک بزرگان و مو سفیدان و مشران ملی و اجتماعی خود باید با تشکیل لویه جرگه ان مشکلات را رفع سازند همان سان که راه ورسم جرگه معین می باشد به همان ترتیب اهل جرگه نیز از خود خصوصیات منحصر به خود را دارند.

در زمره اداب جرگه مهم تراز همه گرفتن اختیار و موافقه طرفین قضیه از طرف اهل جرگه است طرفین دعوی باید به فیصله ها و تصامیم اهل جرگه باورداشته باشند و هیچ گونه

سر پیچی و مخالفت از خود نشان ندهند. برای اینکه اهل جرگه بتواند فیصله های خود را به درستی عملی کند باید از جانبین تضمین بسیار معتبر گرفته شود. اگر زمانی که جرگه تصمیم بگیرد و یک جانب قضیه فیصله جرگه را نه پذیرد در مقابل تضمین

کننده جواب گو باشد طرفی که فیصله را شکسته یا نه پذیرفته در نزد اهل جرگه ملامت میباشند و جرگه برای وی سخت ترین جزا و یا باید بالای وی موضوع را بقبولانند تا اهل جرگه به اطمینان خاطر فیصله صادر نمایند و موثریت و ارزش فیصله های خود متیقین باشند.

حشر: خداوند(ج) انسان ها را با خواسته ها و مشخصات گونه گون خلق کرده است. بخاطر اینکه هر کدام از انسان ها بدانند که به تنهای در جامعه نمیتوانند تمام خواسته های خود را برآورده سازند و برای رفع مشکلات و نیازمندی های خویش به دیگران ضرورت دارند همچنان انسان میتواند دیگران را در وقت مشکل یاری رساند. این طرز فکر و اندیشه در زنده گی محلی ما نظر به زنده گی شهری بهتر

قبل توسط جرگه کنندگان تعیین میشود که در گذشته اکثراً در حجره ها ، دیره ها و یا در مساجد دایر میگردد اهل جرگه یا جرگه کننده گان کسانی تعیین میگرددند که برای قوم ، قبیله و خیل شان مورد قبول باشند و در امر قبول ان اختلاف نظر پیدا نشود در جرگه هر یک از اعضای جرگه به نوبت صحبت میکنند.

جرگه کنندگان همه جوانب قضیه را ارزیابی نموده هر یک از اعضای جرگه در شروع صحبت خویش به اساس فهم و دانایی خود و هدف مدعی خویش را به آوردن مثال ها

و ضرب المثل ها شروع میکنند و به زبان شیرین و هوشیاری حرفهای دیگران را میشنوند و به همین قسم حرفها و صحبت ها در جرگه ادامه مییابد. فضا و محیط بسیار دوستانه بوده و مملو از احترام متقابل است. هر یک از اعضاای جرگه به نوبت خود به زبان شیرین

و ساده صحبت میکنند. اگر در جرگه کدام حرف غلط و بد گفته شود جلو آن گرفته میشود و حرفهای وی را مخالف روحیه جرگه افغانها دانسته و او را ملامت میکنند.

این ملامتی برای او نهایت سخت تمام میشود. به همین واسطه افغان ها به جرگه سخت احترام دارند مدت جرگه به ارزش موضوع ان ارتباط میگیرد اگر موضوع مهم و مغلق باشد امکان دارد که جرگه روزها را در برگیرد اما اهل جرگه زمانی از جرگه خارج میشوند و یا ختم جرگه را اعلان نمی کنند تا به نتیجه نهایی دست بایند و جانبین بالای فیصله جرگه قانع شوند با پذیرفتن فیصله جرگه گوسفندان ذبح میشوند به این ترتیب عداوت از دل ها و ذهن ها بیرون میشود ان چه گفته شد در مورد اقارب و سایر مردم هم

خوب و قابل قدر موجود است که به اساس ان دعوا و منازعات حل میشود و ان جرگه موی سفیدان و بزرگان قریه است که بر مبنای عدالت استوار است. و در باره ساختار ان قبلاً یاد اوری گردیده.

بخاطر تامین عدالت در جامعه ضروراست که در وقت قضاوت کردن حق و نا حق مشخص شوند و در وقت قضاوت گاهی به این طرف و گاهی هم از ان طرف جانب داری نه گردد.

در وقت قضاوت باید بی پرده قضاوت کرد و شخص حق بجانب و شخص نا حق و ملامت از هم تفکیک گردند. این موضوع در زنده گی مشترک از اهمیت بسیار خوب برخوردار است.

احترام متقابل :- در جامعه ما شناختن حقوق بزرگان و خورد ها پایه و اساس اخلاق ما را تشکیل میدهد. مردم ما تنها ان کسی را بزرگ نمی پندارند که مسایل ملی و قومی را تنظیم مینمایند بلکه انها کسی را بزرگ میشناسند که یک روز هم از دیگری بزرگ تر باشد و احترام او را بالای خود لازم میدانند ، مردم ما بر بنیاد همین احترام متقابل امور زنده گی خویش را به پیش میرند در بین انها نسبت به شناختن حقوق خورد و بزرگ مشکلاتی دیده نمیشود مثلاً اگر در قریه جنجال دو برادر روی تقسیم زمین و یا روی خانه مناقشه پیش آید بزرگان به اساس بیطرفی و اثر گذاری مثبت خود طوری در موضوع میانجگری میکنند که در نتیجه عدالت و انصاف پایمال نه گردد و احترام میانجگری شان هم پابر جا بماند .

برای همه لازم است تا در خانه ها ، قریه ها ، مساجد و جامعه بر بنیاد احترام متقابل کشتی زنده گی را به پیش ببرند هرگاه ما این گونه رفتار و عمل نه کنیم نه تنها زنده گی مطمئن را نخواهیم داشت بلکه در جامعه خود از ارزش و احترام بی بهره خواهیم شد.

به اثبات رسیده است و رسم همکاری در جامعه با یک دیگر از دیر زمان به این طرف پا بر جاست هر گاه این رسم بسط و توسعه یابد موثریت آن فوق العاده خواهد بود . در زنده گی اجتماعی ، کمک و همکاری به یکدیگر مثل یک دین یا فرض قبول شده است. افراد در روز های دشوار به هم دیگر رسیده گی میکنند در جامعه ما رسیدن به یکدیگر اساس زنده گی اجتماعی را تشکیل میدهد. در زنده گی اجتماعی ما به هم دیگر دست همکاری دادن دین هر فرد است و هر کس در روز های دشوار باید به کمک دیگران بشتابد. این رسم زیبا از اسباب فلاح و صلاح شده میتواند. در زنده گی اجتماعی و مشترک یک نمونه همکاری مشترک در کار های دهقانی و زراعتی یا خانه سازی است . در قریه ها تمام زنده گی اقتصادی مردم به اساس کار دهقانی و زراعتی انجام میشود. و هم یک رسم خوب برادری در زنده گی اجتماعی به جا میشود. در زنده گی اجتماعی دهقانی سطح زنده گی اقتصادی همه مردم یک سان نیست بلکه یک تعداد از مردم قریه برای کشت و زراعت یک جوهره گاو قلبه یی دارند . و عده یی هم از داشتن گاو قلبه یی محروم اند و انها دارای توان کار هستند هر دو جانب از قابلیت ها و استعداد های هم دیگر در امور خویش کار میگیرند و یک دیگر را همکاری مینمایند مثلاً در کشت و کار در قلبه زمین ، کوبیدن خرمن و غیره که این همکاری متقابل را چنان چه گفته شد حشر خوانده اند که یک نمونه بسیار خوب ، دلچسپ و مفید زنده گی اجتماعی بشمار میرود . عدالت: در زنده گی اجتماعی ما مشکلات ، موانع و ضرورت ها کم نیست ، مردم ما برای رفع مشکلات زنده گی واریه روزگار خویش وسیله و توان کافی ندارند توجه همه شان بطرف کشت و زراعت و مال داری است باید بدانیم که همه مردم کشور ما دارای زمین نمیباشند . همین مشکلات اقتصادی و بسا مشکلات دیگر سبب میشود که مردمان قریه و شهر باهم دعوا کنند و اختلافات در بین شان ایجاد شود برای رفع اختلافات و دعوا در بین مردم ما عنعنات

د خلکو او همکارانو سره د پولیسو ښه چلند

سریزه:

څرنگه چې پولیس د دنده ایزې ځانگړتیاوې پر بنسټ هروخت د خلکو په منځ کې وي او خپل زیات وخت د هغوی سره تیروي، نو د پولیسو سلوک او چلند د اړینو او ځانگړو موضوعگانو څخه گڼل کېږي، ځکه چې پولیس کولای شي په نیک او غوره چلند سره د خلکو باور جلب، سالمې او ښه اړیکې ټینګې کړي او د همدغې ټکنلارې په مرسته د ډول ډول جرمونو د مخنیوی په برخه کې مثبتې لاس ته راوړنې ولري.

همدارنگه د پولیسو پرسونل (افسران، ساتنمان، ساتونکي او نور) همیشه د خپلو آمرینو او قوماندانانو تر امر لاندې د امنیتي او اداري بېلابېلو دندو د اجرا لپاره په

قطعو او جزواتامونو کې اوسېږي او یا په ساحاتو کې وي، نو اړینه ده چې خلک او همکاران، پولیسو ته گران وي او هغوی سره نیک چلند او غوره کړنه وکړي. هرکله چې پولیس په ځانگړې توګه قوماندان

او ناسمې کړنې او چلند څخه چې د پولیسو دمنسوبانو او د خلکو د خوریدلو لامل او د کرکې منځ ته راتګ سبب گرځي، په کلکه ډډه وکړي.

پولیس باید د خلکو ستونزي

درک کړي او د هغې په له منځه وړلو کې هڅه وکړي. برسيره پر دې د خلکو اعتماد او باور لاس ته راوړي او هغوی د ځان نږدې مرستندویان وګڼي ترڅو وکولای شي هغوی د دندو د ترسره کولو، لکه د جرمونو کشف، د شکمنو

په پیژندنه او د عامه نظم او امن د اخلال کوونکو په نیولو او داسې نورو دندو په ترسره کولو کې مرسته او همکاري وکړي.

پولیس د خلکو او مراجعینو سره د مخامخ کېدو پرمهال، د هغوی

یا آمر خور ژبې او نرمې رفتار وې، سالم وړاندېزونه او نیک نظرونه ولري او پرځای نیوکې په ورین تندي ومني او د شونتیا په صورت کې د هغې په سرته رسولو کې زیار وباسي، د کرغږنې، بدې

تعلیمی او تحصیلی سویې په پام کې ونیسي او د هغوی په وړاندې مناسب سلوک وکړي. همدارنگه د دندې د ترسره کولو پرمهال د سیمې منل شوي رواجونه، فرهنگ او عادتونو څخه باخبر وي او هغې ته درناوی ولري او برسیره پردې په خپلو ټولو کړنو او اقدامونو کې یې په پام کې ونیسي.

همدارنگه څرنگه چې د پولیسو پرسونل په ادارو او قطعو کې خپل عادي، لوی او فوق العاده دندې (عملیاتونه) د یو بل سره په مرسته او همغږۍ کې ترسره کوي او په تشکیلاتي ځانګړتیاوو سره په خپله برخه کې یو کاري ټیم منځ ته راوړي، اړین ګڼل کېږي ترڅو د پولیسو آمرین (قوماندانان) د دندو د بریالي پرمخ وړلو لپاره، همدارنگه مشترکو موخو ته د رسیدو لپاره د سلوک او چلند دا لاندې ټکي د خپل همکارانو سره د دندې د ترسره کولو پرمهال په پام کې ونیسي:

الف - داسې فضا رامنځ ته کړي چې د هغې له امله پرسونل یو د بل سره صمیمی وي او د یو بل سره نیکې اړیکې ولري، ترڅو د هغوی په منځ کې د باور، اعتماد

او دمرستې روحیه منځ ته راشي. ب - د پولیسو آمرین مکلف دي د مرستندویانو (همکارانو) په وړاندې ښه چلند وکړي او د خرابې او بدې کړنې څخه ډډه وکړي. همداراز سپک چلند او د همکارانو سپکاوی، څه په اشارې، څه په لفظ او یا هم په عمل کې، نه یواځې ځانته نامنلې ده بلکه د پوښتنې او سزاوړ هم ګڼل کېږي. ج - د پولیسو آمرین مکلف دي، د همکارانو په وړاندې منلې او ښه چلند وکړي او داسې فضا منځ ته راوړي چې همکاران یو د بل سره او همدارنگه د آمرینو سره ځان ډیر نږدې احساس کړي او په هغوی کې دا جرأت پیدا کړي ترڅو هغوی د خپلو دندو د ستونزو د لرې کولو لپاره وخت او ناوخت آمرینو سره اړیکه ټینګ کړي او خپلې ستونزې هغوی ته ورسوي. د - د پولیسو آمران (قوماندانان) مکلف دي د امر لاندې همکاران هدایت، لارښوونې، څارنې او کنترول کړي. هغوی د نامنلې او د بدو کارونو او کړنو څخه منع کړي او د منلې او نیکو کړنو ته یې وهڅوي او د خپلو دندو او مکلفیتونو د غوره ترسره کولو ته یې وهڅوي او یوه سالمه اداري

فضا منځ ته راوړي.

ه - د خپلو همکارانو نیکې مشورې، معقولې نظریې او سالمې نیوکې ومنې او د هغې په پلې کولو کې هڅه وکړي او د خپلې یو لورې، غیرمعقول او غیرعلمي نظریاتو چې ځینې وخت د ځان غوښتنې له امله وي، په کلکه ډډه وکړي ځکه چې د همکارانو زړه سوړوالې او د لیوالتیا نه شتون د دندو پرمهال او د دندو ترسره کولو اغیزمنتوب له منځه وړي.

و - د همکارانو پوهې او زیرکۍ ته پاملرنه او هغوی ته د سالمې ودې پرمختګ شونتیا په علمي، فرهنګي، سپورتي او نورو برخو کې د پولیسو د آمرینو مکلفیتونه ګڼل کېږي چې د دې پلې کول د دندو پرمهال همکارانو د لیوالتیا او د زړه تودوالي (دلګرمۍ) د زیاتوالي سبب کېږي.

ز - د امر لاندې پرسونل (همکارانو) سره د نامشروع اړیکو ټینګولو څخه چې اداري فساد ګڼل کېږي او اداري نظم او دسپلین ته زیان رسوي، په کلکه ډډه وکړي.

ح - د پولیسو آمرین د همکارانو په منځ کې هیڅ ډول منفي تبعیض ونکړي، د دندو سپارلو او کادرونو د ګمارلو پرمهال د هغوی

باور ولري، ضعيف النفس نه وي، د خپل ځان، مرستندويانو، هم مسلکيانو او د خلکو د نفس عزت وساتي او ټکنی يې نکړي. خپل ځان د فساد او فاسد کېدو نه لرې وساتي او همدارنگه د فساد لامل نه وي، خپلې قانوني دندې او وجيې د مسلکي اصولو په نظر کې لرلو سره ترسره کړي، د بدو (رشوت) اخيستلو څخه چې د اسلام سپېڅلې دين يې حرام او قانون يې جرم گڼلې دي او همدارنگه د انسان د ارادې د کمزوري لامل کېږي، په کلکه ډډه وکړي.

پوليسو ته د تحفي، ډالۍ او انعام اخيستلو اجازه نشته. د بلې، تحفي، ډالۍ او انعام په اخيستلو سره په کار ندي چې د بې وزلو حق تر پښو لاندې کړي او جنايت

کوونکې د قانون منگولو څخه وژغوري.

سرچينې:

- د پوليسو د تکتیک درسی کتاب، پوهنوال سمونوال عبدالغني ناصري، ۱۳۹۱

- د پوليسو قانون، ۱۳۸۸

- د پوليسو د کوچنيو دندې تعليمنا مې .

چې د قانون له نظره د آمر له خوا ورته سپارل کېږي قاطع وي، هڅه وکړي چې د دندې غوره ترسره کولو وړتيا ولري.

همدارنگه د دندې سره مينه، علاقه او ليوالتيا يو اړين روحي لوی عامل دي چې د هغې په لرلو سره پوليس کولای شي خپلو موخو ته ورسېږي او بې سارې برياوې ترلاسه کړي. برعکس د

دندې سره پيکه توب او د مينې نه شتون د کارونو د ناکامۍ او وروسته والې لامل کېږي. کله چې پوليس د دندې سره مينه او ليوالتيا ولري د روحي له نظره ځان موخو ته نږدې احساس کوي. همدارنگه دندې سره مينه او ليوالتيا د دندې په سختو شرايطو کې د سترتيا نه احساس کولو لامل هم گرځي. پوليس بايد په خپل نفس باندې

لياقت، کارپوهنې او زیرکتيا په پام کې ونيسي او «د کار سپارل د هغه اهل ته» اصل، په پام کې ونيسي، نو پوليس بايد د دندې لوړ (عالي) کرکتر لرونکې وي، ترڅو د مرستندويانو او خلکو د زړه له کومې د احترام وړ وگرځي. هيڅکله داسې منفي کړنو ته هڅه ونکړي چې حيثيت ته يې زيان ورسوي. پوليس بايد په

سالمو، مناسبو او قانوني کړنو، شخصي عالي او لوړه اتوريت ته او همدارنگه په مسلکي پوهې او باور خپله اتوريت ته او حيثيت وساتي او برسیره پر دې د ناسمې، نامناسب، ناقانونه او غيراصولي کړنو څخه او همدارنگه د بدنامو اشخاصو سره ناسته ولاړه، په نامناسبو ځايونو کې گرځيدل چې د

هغه شخصيت، حيثيت او کرکتر ته زيان رسوي، په کلکه ډډه وکړي.

د خلکو او همکارانو سره د پوليس ښه چلند ايجابوي چې پوليس بايد د خپلې سپېڅلې دندې سره ځانگړې مينه او ليوالتيا ولري، خپل مسؤوليتونه او مکلفيتونه وپيژني او هڅه وکړي چې هغوی په ښه او غوره ډول ترسره کړي. د هغو دندو په ترسره کولو کې

به مناسبت دومین سال شهادت برادر شهید خارمن سید عبدالسلام الفت

به عنوان تابش

بیاد شهید

ای برادر از غمت زار و پیریشانم ، بیا
چون مسیحا لحظه ی در جسم بیجانم ، بیا
اشک غم از دیده میبارم چو ابر نو بهار
چون گلی خشکیده در دشت و بیابانم ، بیا
سینه غمدیده ام دارد هزاران داغها
خساطرأت سالها در قلب ویرانم ، بیا
کور گشتم از فراقتم همچو یعقوب حمزین
تا یکی در انتظارم ، سوی کنعانم ، بیا
جسم من بر لب رسیده از غم همچو ترو
جای تو خالیست خالی ، روی چشمانم ، بیا
کشتی ی بشکسته را مانم به بحر بیکران
در میان موجها ، در قعر توفانم ، بیا
از فراقتم سوختنم یکباره خاکستر شدم
شعله ها سر کرده از چاک گریبانم ، بیا
قلب «تابش» می تپد در آرزوی وصل تو
ای گل باغ دلم ، ای نور چشمانم ، بیا

د زمر و خاله وطن

هر یو غر د زمر و خاله هر یو کانی یی سنگر دې
دا زما د جانان کلی هم تکبیر دې هم خنجر دې
پانی پت مو بیکلا ورکه د شفق ژپړې باړ خوته
د شهید لالی په وینو لمبیدلی مازدیگر دې
پس له خانه سره داسې مات رقیب زمزمه وکړه
هره پیغله ملالی ده هر افغان غازي اکبر دې
د سپیدو په سیند کې ډوبه د مغرورې شپې کبنتی شوه
د سهار په پستو شونډو په خندا د مینی لمر دې
دخوانی د غرور باز مې چا په مرو کتوکې بنکیل کړي
اوس یې ساتي په قفس کې دا د کوم ظالم نظر دې
زما د خیال په کرونده کې د کوم یاد شینم را اوري
په لوټ شوي شان زیږي مې نقش تصویر د کوم دلبر دې

دوطن دپیغلي آواز

شاهین (شوال)

ای د سنگر پولیسه
د زیږي سرپولیسه
ستا خدمتونه کارنامې چې را په زړه کړم
په سپین مړوند به دې ویده کړم
د سترگو توره وایه
لوی یې په زوره وایه
په ډیره مینه به دناز درته کاته کړم
په سپین مړوند به دې ویده کړم
وطنه ستا باغونه
ستا د بیکلا گلونه
لکه شبنم به یې په هر سهار اوبه کړم
په سپین مړوند به دې ویده کړم
تابه آباد ساتو موږ
تل به دې ښاد ساتو موږ
ستا موټې خاوره به په ټول جهان ورته کړم
په سپین مړوند به دې ویده کړم
دا د (بنوال) شعرونه
پکې پراته یادونه
د قدم گرد به یې رانجه د سترگو زه کړم
په سپین مړوند به دې ویده کړم

آرمان یک سرباز

صورتی (شوال)

عسکر من خدمت مردم شعارم است و بس
میکنم سربازی و این افتخارم است و بس
عشق میهن در سری شوریده دارم از نیا
حافظ خاکم فقط این اختیارم است و بس
پاسدار عزت و حریت کشور منم
روز و شب در سنگرم آنجا قرارم است و بس
درس من آزاده گیت از روز گاران کهن
عزم و همت جوهر دار و ندارم است و بس
آرمانم خدمت و حرف و شعارم عزت است
قصر و تاج و زیورم سنگ مزارم است و بس
مرد رزم و سنگرم در حفظ ناموس وطن
من نگهبانم همین عز و وقارم است و بس

زمانی

د پوهنې قصرونه

د جهل کنډ والی وطن کې ټولې پنگومه
وطن کې د پوهنې لوړ قصرونه جوړومه
گولو باندی ویشتلې غلیمانو د وطن چې
د خپل ویجاړ وطن وران تصویرونه جوړومه
د زړه په څاڅکو، څاڅکو وینو گوره چې لگیا یم
دی خړو، خړو غروته سره گلونه جوړومه
لیلا وطن مې مورده د لیلا وطن مجنون یم
لیلا ته د ښکلا مې امیلونه جوړومه
قلم د زمانې درنځ بستر کې طبیب بوله
په لیک او لوست ویا پمن د کار سرونه جوړومه

غلام محی الدین

غزل

زړه زما ډک دی له مینې د وطن
خپل وطن راته عزیز دې ترخپل تن
هر یو گل مې د وطن په ما ډیر گران دې
تر کشمیره تر پاریسه تر لندن
شیرین ځان مې په شیرین وطن فدا دې
زه خو دارنگه فرهاد، یسه کوهکن
چاپه زړه کې چې جنون د وطن نه وي
د هغه زړه خدای همیش لري غمجن
که څه ډیر دې په جهان کې عزتونه
ډیر عزت دې په خدمت کې د وطن

شهید لاله روی من

ترانه ساز مېهنم، فشرده اند گلوي من
به خون خفت آرزو، میان های و هوې من
بسان بحر سرکشم، چو موجهای بیغشم
حقایق کلام نگر، ستیزه جوست خوي من
سُخن زجنگ و آشتی، که شعله میزند هنوز
به غُربتم کشیده است، رُوده آبروي من
اگر نبودی دُشمنی، کجا تو ضدِ مېهنی
چرا نهاده ای سَرت، بدرگهی عدوی من
بنام دین میگشی، جنایتیست مُدحشی
که خونها بودِ روان، بشهر ما و جوی من
بخاک و خون کشیده ای، دیارو همدیار خود
جو لاله سُرخ می زند، شهید لاله روی من
نه ترس ات از خدا بود، نه شرم از رسول او
بروزِ حشر آن خُداست، چو انتقام جوي من
فروغ زندگی مرا، به غُربت از وطن گذشت
بدامنش چو جان دهم، یگانه آرزوي من

ارسالی سید نعمت الله

همیشه

نگین عالم هستی

دل زنده میشود به ولای تو یاحسین
دارد جهان صفای تو یاحسین
این جان چه لایق است که گردد فدای تو
ای جان عالمی به فدای تو یاحسین
رکن مقام و کعبه و دل را شناختم
روزی که آمدم به منای تو یاحسین
سعی صفا و مروه چه حاجب بود مرا
آنجا که هست سعی صفای تو یاحسین
تا روز حشر خلق جهان زین غمی بزرگ
ریزند اشک غم به عزای تو یا حسین
ای خوش که توتیا به دو دیده کند شهیر
گردی ز خاک کربلای تو یاحسین

نورالدین حسینی

شرم ما باد!

"یاد ایامی که با هم همصدا بودیم ما"
از تعصب، از دو رنگی ها جدا بودیم ما
بین ما حرفی ز آیین و نژاد کس نبود
زین طلسم ذلت و خواری رها بودیم ما
در غم بیچاره گان از جان و دل می سوختیم
با گداز شهر دلهای آشنا بودیم ما
جایگاه مهر و الفت بود قلب پاک ما
از جهان خودپرستی ها سوا بودیم ما
قول ما راه محبت بود و عشق و آرزو
کسی چنین آواره هر سو، هر کجا بودیم ما؟
گلشن رویای ما ویرانه خاک وطن
کسی ز غم در غربت ماتمیرا بودیم ما
در خیال ما بجای آرامی ملت نبود
کمی به فکر ثروت و قصر و سرا بودیم ما
دل ز داغ آتش خشم و قساوتها تهی
درد زخم سینه را هر سو دوا بودیم ما
می زدودیم چهره افسرده را گرد ملال
خفتگانرا نگهت باد صبا بودیم ما
بهر دستگیری ز مردم می تپیدیم روز و شب
هرکی از پا مانده ای را چون عصا بودیم ما
بهر بهروزی اگر غفلت به راه ما نبود
کی بخاک غیر محتاج و گدا بودیم ما
بگذرد، فردای مردم نیز در بی حاصلی
گر بچنگ غارت بیگانه ها بودیم ما
شرم ما این زنده گی بادا که چون آید به سر
یک نفس گر از غم مېهن جدا بودیم ما

اهمیت کار عقیدتی - فرهنگی در قطعات و جزو تآمهای پولیس

قسمت (اخیر)

کار عقیدتی - فرهنگی ، سپورت و تربیت بدنی دو فکتور مهم از اجزای پلان کاری آمریت های تعلیم و تربیه قطعات و جزو تآم های وزارت امور داخله محسوب میگردد.

- کار عقیدتی - فرهنگی باید سبب بلند نگهداشتن احضارات وظیفوی در قرارگاه ها شود:

در شرایط کنونی که دشمنان وطن و مخالفین مسلح، تهدیدات امنیتی را در تمام ساحات کشور، منجمله شهر و نواحی کابل بوجود آورده اند، پیشبرد کار عقیدتی - فرهنگی اهمیت بیشتر کسب نموده باید بر موارد ذیل استوار باشد:

- توجه جدی به بلند نگهداشتن احضارات عالی وظیفوی در جهت تامین امنیت قرارگاه های قطعات، تاسیسات دولتی و عام المنفعه ، محلات مسکونی ، اماکن مقدسه ، مساجد ، تکایا و زیارتگاه ها.
- جلب توجه و آمادگی روحی و معنوی پرسونل به مقصد فراگیری موثر تعلیم و تربیه مسلکی ، ارتقای مورال ، فعال نگهداشتن سلاح وظیفوی و محاربوی.
- توجه به طرز محافظت و نگهداری عینیات حربی ، لوژستیکی و تخنیکی در قطعات و جزو تآمهای پولیس.
- نظارت دوامدار از طرز پیشبرد دروس عقیدتی -

چنانچه خوانندگان محترم بخاطر دارند، در قسمت دوم این مقاله ، اهمیت کار عقیدتی - فرهنگی را پیرامون چگونگی ارتباط میان مثلث شوم (مواد مخدر ، فساد اداری و تروریزم) بر شمرده و تذکر دادیم که اضلاع این مثلث چگونه یکدیگر را حمایت مینمایند و از پول فروش مواد مخدر در تمویل تروریزم چگونه استفاده صورت میگیرد؟

همچنان پیرامون تاثیرات کار عقیدتی - فرهنگی در کاهش انواع جرایم اشاره نموده ، اضافه نمودیم که کار عقیدتی - فرهنگی سبب شجاعت و دلیری منسوبان پولیس در پوسته های مسیر شاهراه و سرحدات کشور گردیده و حریم کشور را از تحرکات دشمنان وطن و مخالفین مسلح مصئون میسازد.

به همین ترتیب از اهمیت کار عقیدتی - فرهنگی در تقویه قدرت فزیککی و سلامتی منسوبان پولیس تذکر به عمل آمده و نقش کار عقیدتی - فرهنگی را در پروسه سواد آموزی نیز بر شمرده و تاثیرات آنرا در سیستم تعلیم و تربیه مورد ارزیابی قرار دادیم.

در این قسمت ، به مواردی اشاره مینمائیم که ایجاب هماهنگی بیشتر را میان کارمندان عقیدتی - فرهنگی و سپورت و تعلیم مینماید. این در حالیکه اساساً

• عبادت از مریضان پولیس که در شفاخانه های مرکز و ولایات داخل بستر میباشند.

• سهمگیری فعال در اعمار مساجد قطعات و جزوتمایهای پولیس.

• ادای نماز های پنجگانه در مساجد قطعات (با جماعت) و ترغیب پرسونل جهت ادای نماز جماعت.

• تطهیر و تنظیف مساجد در قطعات و جزوتمایهای پولیس (چون مساجد محل عبادت خداوند است) یابد

همیشه پاک و صفا باشد.

• ترتیب و تنظیم ختم

های قران کریم به مناسبت

های مختلف و ادای نماز

تراویح در شب های ماه

مبارک رمضان برای آنعه

از سربازانیکه شب را در

قاغوش های قطعات،

سپری مینمایند.

• توضیح و تشریح احکام

فقهی برای نماز گزاران

(توسط ملا امامان و خطیبان مساجد)

• سازماندهی تبلیغات دینی منظم و پلان شده پیرامون

تقبیح حملات تروریستی و دهشت افگنی.

• تقبیح اعمال خصمانه تروریستان و قتل افراد بی گناه

(زنان ، اطفال و پیرمردان) از نظر دین مقدس اسلام.

• رسالت زنان مسلمان در کشور های اسلامی ، بخصوص

فرهنگی در تمام قدمه ها مطابق ستراتیژی و پلان "4" ساله وزارت امور داخله ، پلان های سالانه ، ششماهه و ربعوار قوماندانی ع تعلیم و تربیه و ریاست عقیدتی - فرهنگی.

• محاسبه دقیق و بموقع پرسونل (در اثنای فعالیت وظیفوی و بعد از بازگشت از فعالیت وظیفوی در وضع الجیش دایمی و صحرایی)

• ترتیب و تنظیم فعالیت های عقیدتی - فرهنگی جهت

بوجود آوردن فضای سالم

اخلاقی، روحیه کامل

وحدت ملی ، فراهم

آوری زمینه، جهت رقابت

های سالم کاری.

• راه اندازی مسابقات

باز و بسته نمودن سلاح

، تخنیک محاربوی و

تعمیم تجارب نظامی

بین قطعات و جزوتمایهای

پولیس.

• شرکت در مراسم جنازه و فاتحه خوانی منسوبان

پولیس.

• وارسی از امور شهدا و معلولین قطعات و جزوتمایهای

وزارت امور داخله.

• احوالگیری از فامیل های شهدا در روزهای ملی ،

مذهبی و تاریخی.

افغانستان.

• امر بالمعروف و نهی از منکر ، وظیفه هر مسلمان است (تشریح گردد)

• اهمیت صلح و اخوت اسلامی از نظر دین مقدس اسلام.

• زندگی صلح امیز و نتایج مثبت آن در جهان و بخصوص افغانستان.

• سهمگیری فعال مردم در تامین امنیت از نظر اسلام.

• راه های رسیدن به صلح کدام ها اند؟ (تشریح گردد)

• ایجاد اتاقهای افتخارات و ارزش های اسلامی.

• نمایش فیلم های مستند نظامی جهت تقویه مورال رزمی پرسونل.

• کار با عودت کنندگان و اهالی قراء و قصبات جهت تامین صلح و کمک با پولیس.

• تامین اشتراک هئیات رهبری قطعات و جزوتمهای پولیس در نماز های پنجگانه و ختم های قرآنکریم به مناسبت مولود شریف، نزول قرآن عظیم الشان ، عاشورا ، معراج و سایر ایام و لیال متبرکه و خجسته.

• راه اندازی مسابقات حسن قرائت قرآنکریم در میان حافظان قرآن در قطعات و جزوتمهای پولیس.

- کار عقیدتی - فرهنگی در قطعات و جزوتمهای وزارت امور داخله با در نظر داشت روحیه دیرکتیف های تعلیمی قوماندانی ع تعلیم و تربیه ذیلا پلانگذاری و عملی گردد:

1- در هفته یکبار برای مدت "30" دقیقه به روزهای سه شنبه در وقت مناسب ، وقایع مهم هفته ، رویدادها و مسایل مهم ملی و تاریخی ، دفاع از استقلال ، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی، اخلاقیات و دست آوردهای

قطعات و جزوتمهای وزارت امور داخله ، بخصوص دست آوردهای قطعه مربوط در عملیات های مستقل پولیس و یا عملیات مشترک با سایر نیروها مانند پولیس همجوار ، اردوی ملی ، و نیروهای حمایت قاطع ، توسط افسران مسلکی و با تجربه ، به سایر افسران توضیح و تشریح گردیده ، نتایج آن ارزیابی و ثبت ژورنال گردد. توجه باید داشت که در پیشبرد کار عقیدتی - فرهنگی علاوه از افسران با تجربه و مسلکی ، از ملا امامان مساجد قطعات ، خطیبان و علما نیز استفاده اعظمی صورت گیرد.

2- به روزهای دو شنبه هر هفته به مدت یک ساعت برای ساتنمنان مکتبی کار عقیدتی - فرهنگی پلانگذاری گردیده ، موضوعات مبرم ملی ، تاریخی ، دفاع از استقلال ، تمامیت ارضی ، حاکمیت ملی ، سیرت و اخلاقیات تدریس گردد.

3- به روزهای شنبه به مدت یکساعت برای ساتنمنان قطعه و ساتونکی ها ، مسایل عقیدتی - فرهنگی مطابق درک و فهم آنها پلانگذاری و عملی گردد.

موضوعاتی که شامل دروس ساتونکی ها میگردد ، عبارت از دفاع از وطن در برابر دشمنان و متجاوزین، وطندوستی از نظر دین مقدس اسلام ، دسپلین پذیری و اطاعت از اوامر قوماندانان، رعایت سلسله مراتب و نمونه مثال بودن ساتونکی ها در میان همقطاران شان میباشد.

4- به روزهای یکشنبه و چهارشنبه به مدت یکساعت با مامورین ملکی روی مسایل مهم تاریخی ، ملی و ضرورت دفاع از وطن در شرایط کنونی صحبت بعمل آورده و به سوالات آنها پاسخ های قناعت بخش ارایه

گردد.

5- همچنان به روزهای دوشنبه به مدت "30" دقیقه برای اجیران و پرسونل خدماتی، کار عقیدتی-فرهنگی پلانگزاری و عملی گردد.

کوشش بعمل آید تا پیرامون ضرورت دفاع از وطن، اهمیت خدمت زیر بیرق، وظایف دولت و حکومت، تقبیح اعمال خصمانه و تروریستی دشمنان مردم، صحبت بعمل آمده نتایج آن ارزیابی و ثبت ژورنال گردد.

تبصره: تعیین روزها و ساعات دروس عقیدتی-فرهنگی مطابق پلان آمريت های تعلیم و تربیه و بخش عقیدتی-فرهنگی قابل تغییر بوده میتواند.

- کار عقیدتی-فرهنگی پیرامون اطلاعات هفتگی و اهمیت آن در میان پرسونل، حاوی مطالب ذیل باشد:

- معرفی سربازان با دسپلین و نمونه مثال.
- بهره داری خوب چگونه انجام میشود؟
- معرفی ساتنمنان با دسپلین و گزیده های فعال در شب و روز.

• وظایفیکه در شرایط امروزی در برابر قطعات و جزواتمهای وزارت امور داخله قرار دارد، کدام ها اند؟

• توضیح و تشریح وضع نظامی کشور و وظایف منسوبان پولیس در شرایط کنونی.

• چگونه مورال رزمی پرسونل در شرایط کنونی با در نظر داشت چالشها و تهدیدات امنیتی بلند برده شود؟

• آمادگی جهت اجرای فعالیت های وظیفوی و محاربوی.

• توضیح و تشریح جنایات تروریزم در برابر مردم ما.

• توضیح و تشریح کارنامه های قهرمانان ملی در امر دفاع از وطن و دفع تجاوزات دشمنان صلح و آرامش مردم ما.

- کار عقیدتی-فرهنگی تاثیرات مثبت را جهت بازسازی کشور بوجود آورده و به مسائل ذیل توجه صورت گیرد:

• امکانات قطعات جهت بازسازی قشله ها، تعمیرات، بارک ها و میدان های تعلیمی.

• اعمار مساجد در قطعات و جزواتمهای پولیس و فضیلت نمازهای پنجگانه و جماعت.

• راه اندازی فعالیت های عقیدتی-فرهنگی به مقصد اکمال پرسونل پولیس ملی بخصوص ساتونکی ها و پولیس انائییه.

• احترام به سنن و عنعنات پسندیده مردم مسلمان کشور.

• بجا آوردن مناسک دینی و گنجانیدن آن در پلان های مساعی "24" ساعته مطابق روحیه دیرکتیف های تعلیمی قوماندانی ع تعلیم و تربیه و پلان ریاست عقیدتی.

• ایجاد اتاق های افتخارات و اهمیت آنها در قطعات و جزواتمهای پولیس.

• راه اندازی پروگرام های تفریحی از طریق فلم های مستند هنری.

• ایجاد دلگی های تبلیغاتی خارج از تشکیل در قوماندانی های امنیه ولایات.

• ایجاد بلوک های تبلیغاتی خارج از تشکیل در قوماندانی های زونهای ساحوی پولیس.

• تشدید پروسه سواد آموزی، سپورت و تربیت بدنی در قطعات و جزواتمهای پولیس در سرتاسر کشور به سطح ولسوالی ها و پوسته های امنیتی و موسساتی.

و عقیدتی - فرهنگی بوده که بدون همکاری شعبات ذریبط ، امکان تطبیق پلان های عقیدتی - فرهنگی بعید به نظر میرسد.

شعبات ذیعلاقه باید هماهنگی لازم را بوجود آورند تا زمینه تطبیق عملی پلانهای عقیدتی - فرهنگی فراهم گردد.

در اخیر باید علاوه نمود که کار عقیدتی - فرهنگی زمانی موثر می باشد که این پروسه با در نظر داشت دیرکتیف های تعلیمی قوماندانی ع تعلیم و تربیه و پلانهای ریاست عقیدتی - فرهنگی بطور دوامدار سازماندهی گردیده ، توسط رؤسای محترم قرارگاه مرکزی ، قوماندانان محترم زونهای ساحوی پولیس ، قوماندانان محترم امنیت ولایات ، کندک ها و قطعات مستقل پولیس ، مورد حمایت قرار گرفته و هئیات رهبری تمام ارگانها ، قطعات و جزواتها شخصاً در این پروسه شرکت نموده و زمینه فعالیت های آمرین تعلیم و تربیه و مسولین عقیدتی - فرهنگی را در قطعات شان مهیا سازند.

لازم است تا ریاست های محترم عمومی قرارگاه مرکزی ، قوماندانان محترم زون های ساحوی ، قوماندانان محترم امنیت ولایات و سایر ادارات محترم وزارت امور داخله به کار عقیدتی - فرهنگی را که سبب نیل به اهداف عالی انسانی ، ارتقای احساس مسولیت رهبری ، ایجاد دسپلین در میان پرسونل و ارتقای سطح دانش مسلکی و ازدیاد معلومات عمومی پرسونل میگردد، مورد توجه جدی قرار داده شود و تطبیق پلان های عقیدتی - فرهنگی را جز وظایف اصلی شان دانسته شخصاً از این پروسه نظارت بعمل آرند.

کوشش بعمل آید تا ساتونکی های بی سواد ، طی مدت خدمت شان از نعمت سواد بهره مند گردند.

تبصره: چندی قبل وزارت محترم امور داخله برای اولین بار به همکاری مالی و تخنیکی موسسه یونسکو سطح سواد سربازان پولیس را در "28" ولایت کشور مورد "سروی" قرار داده و نتایج آنرا بدست نشر سپرد:

نتایج بدست آمده نشان میدهد که هنوز هم تعداد زیادی از سربازان پولیس فاقد سواد بوده و ایجاب مینماید تا در این زمینه کار وسیع صورت گیرد.

به همین ترتیب پالیسی سواد آموزی از طرف معینیت محترم سواد آموزی وزارت معارف تدوین گردیده و راهکارهای معینی به منظور بسیج ملی سواد آموزی طرح گردیده است. علاوه تا کمیته با صلاحیت تحت رهبری محترم معاون دوم رئیس جمهور ایجاد گردیده که تعداد زیادی از وزارتخانه ها مکلف به تطبیق پالیسی های سواد آموزی گردیده اند که وزارت امور داخله یکی از وزارت های کلیدی در بخش سواد آموزی سربازان پولیس میباشد. هرچند وزارت امور داخله تلاش مینماید تا سربازان با سواد را در صفوف پولیس ملی جذب نماید، اما شرایط دشوار کنونی که ناشی از جنگ های تحمیلی در کشور میباشد، تعداد زیادی از هموطنان و جوانان را از رفتن به مکاتب در محلات سکونت شان محروم نموده است. بنابراین ضرورت به جذب سربازان بی سواد و کم سواد نیز محسوس میگردد که آموزش اساسات مسلکی پولیس و سواد سربازان جدیدالورود به دوش وزارت امور داخله گذاشته شده است.

باید خاطر نشان نمود که کار عقیدتی - فرهنگی مستلزم هماهنگی بیشتر بخش های تعلیم و تربیه ، سپورت

د پوليسو د ښوونيزو او روزنيزو مؤسسو لنډ پېښليک

ښوونځی «د» پوليسو عالي ښوونځی «نامه ته لوړ شو او يو ځل بيا د مسلکي پوليس ښوونکو د جذبولو په موخه نوي قرارداد د آلمان دولت سره وټړل شو.

په (۱۳۴۳) هجري لمريز کال کې د اساسی قانون په نافذيدو سره چې د جزايي اجراآتو قانون يې رامنځ ته کړ او پوليس او څارنوالی د «قضايي ضبط مامورينو» برخه وگڼل شوه، په همدې کال کې د «پوليسو عالي ښوونځی» د «پوليسو اکادمۍ» ته لوړ شو او نوم يې بدلون وموند چې د کميسار زده کړه يالانو د لومړۍ دورې په شاملېدو سره يې د خپل درې کلن ليسانس پروگرام فعاليت پيل کړ. همدارنگه د ښځينه زده کړه يالانو لومړۍ دوره په (۱۳۴۶) هجري لمريز کال کې د پوليسو اکادمۍ ته شامله شوه چې شمير يې (۷) تنو ته رسیده.

په (۱۳۵۲) هجري لمريز کال کې د پوليسو اکادمۍ په تحصيلي او تعليمي سيستم کې يو څه بدلون رامنځ ته شو چې تر (۱۳۵۷) هجري لمريز کال پورې يې دوام وکړ. د (۱۳۵۷) هجري لمريز کال د غويي (ثور) د مياشتې د اوومې نېټې د سياسي رژيم بدلون څخه وروسته د پوليسو اکادمۍ په درسي سيستم کې بيا بدلون راغی. او په اداري، تدريسي او سياسي برخو کې روسي

د پوليسو پرسونل د ښوونې او روزنې لپاره لومړنۍ روزنتون (تعليم ځای) په (۱۳۱۴) هجري لمريز کال د کابل په ښار د مهتاب قلعه په سيمه کې په منظم ډول جوړ او رامنځ ته شو چې په نوموړي تعليم ځای کې لوستي او سواد لرونکي کسان د ښوونې او روزنې لاندې نيول کېدل. وروسته دې بهير پرمختگ وکړ او په (۱۳۲۳) هجري لمريز کال «د پوليسو او ژاندارم ښوونځی» جوړ او منځ ته راغی. په دې ښوونځي کې لومړۍ د آلماني

پوليسو مسلکي ښوونکي د افغانۍ ښوونکو په مرسته د ښوونې او روزنې دنده ترسره کوله، وروسته د دوهمې نړيوالې جگړې له امله، د آلمان هيواد سره دا لړۍ پرې شوه او نوي تړون د پوليسو مسلکي ښوونکو د گمارلو په هکله د ترکې هيواد سره وټړل شو چې ترکې استادانو د «مظفر

بيک او عثمان بیک» په نومونو، په دې روزنتون کې شاگردانو ته درس ورکاوه.

د ويلو وړ ده چې په هغه وخت کې د پوليس او ژاندارم قوماندان «طره باز خان» نومېده چې د کابل په ښار کې د نوموړي په نوم يوه څلورلاري هم نومول شوي چې اوس هم شتون لري.

په (۱۳۳۴) هجري لمريز کال کې د «پوليسو او ژاندارم

مشاورین وگمارل شول.

د (۱۳۶۱) هجري لمريز کال څخه تر (۱۳۷۱) هجري لمريز کاله پورې د پوليسو اکادمۍ محصلين د امنۍ، جنايي، ترافيک، مخابره، لوژستیک او سياسي په څانگو کې تحصيل کاوه او د ليسانس په درجه فارغيدل.

د (۱۳۷۱) هجري لمريز کال د غويي د مياشتې د (۸) نيټې څخه چې د اسلامي انقلاب د برياليتوب سره سمون لري د امنيتي ځواکونو د ښوونې او روزنې په برخه کې بدلون راغی خو د کورنيو جگړې له امله د يوې لسيزې په موده کې چې د (۱۳۷۱) هجري لمريز کال څخه پيل او د (۱۳۸۱) هجري لمريز کال پورې دوام وکړ، د پوليسو ځواکونو د هغې له ډلې څخه د پوليسو اکادمۍ فعاليت په تپه ودرید.

د لنډ مهاله ادارې منځ ته راتگ سره او د هغې څخه وروسته د انتقالي اسلامي دولت او د هغې پسې د اسلامي جمهوريت د رامنځ ته کېدو څخه وروسته زموږ گران هيواد ته د نړيوالې ټولنې ليوالتيا له امله، پوليسو د کمي او کيفي له پلوه پرمختگ وکړ.

د يادولو وړ ده چې د پوليسو د پرسونل (افسرانو، ساتنمنانو او ساتونکي) د ښوونې او روزنې لپاره په مرکز (کابل) او اته نورو زونونو (بلخ، کندز، هرات، کندهار، گردېز، باميان، ننگرهار، لغمان، ميدان وردک او هلمند په ولايتونو) کې د ملي پوليسو روزنيز مرکزونه رامنځ ته او په فعاليت يې پيل وکړ.

د ساتنمنانو د ښوونې او روزنې په موخه د ملگري هيواد آلمان په مرسته د مزار شريف په ښار کې د پوليسو روزنيز مرکز تاسيس او د (۱۳۸۷) هجري لمريز کال د تلې مياشتې په (۲۳) نيټه په رسمي توگه پرانيستل شوه. د دغه مرکز د روزنيزو موخو او د تشکيلاتي جوړښت په اړه يو وار د (۱۳۹۱) او بل وار د (۱۳۹۳) هجري لمريز په کال کې بدلون رامنځ ته شو.

د (۱۳۹۳) هجري لمريز کال د مرغومي په (۲۵) نېټه کې «د بلخ د ملي پوليسو روزنيز مرکز» نوم، «د بلخ د ساتنمنانو روزنيز مرکز» په نوم بدل او په رسمي توگه

پرانيستل شوه.

همدارنگه د (۱۳۹۰) هجري لمريز کال کې د باميان، لغمان او پروان روزنيز مرکزونه سره مدغم شول او په پروان کې د موټرچلوونې او تخنيکي زده کړې لپاره نوي روزنيز مرکز پرانيستل شو.

د پوليسو په اکادمۍ کې د عالي مسلکي زده کړو سيستم په (۱۳۸۲) او (۱۳۸۳) هجري لمريز کلونو کې پنځه کلنۍ دورې (درې کلنۍ نظري او دوه کلنۍ پراکتيک يا عملي دوره) تنظيم شوه خو بيا د جمهوري رياست د فرمان پر بنسټ پنځه کلنۍ دورې بيرته په درې کلن کميساري سيستم بدل شو.

د پوليسو د اکادمۍ د ښوونې او روزنې لوړوالي او همدارنگه د پوليسو د ليکو د اکمالولو په موخه په ځانگړې ډول د ساتنمنانو په برخه کې واک لرونکو مقامونو د (۱۳۸۶) هجري لمريز کال په ژمي کې پرېکړه وکړه چې د مرکز او ولايتونو د دولسمو ټولگيو فارغانو د ساتنمني په ټولگيو کې جذب او د تحصيلي مودې د بريالۍ سرته رسيدو وروسته د لمړۍ ساتنمن په رتبه فارغ او د ځانگړي طرزالعمل پر بنسټ د عملي دنده ايزو دورو په تيرولو سره د افسري رتبې ته ورسېږي. د هيواد د امنيتي شرايطو د اړتياوو پر بنسټ د کورنيو چارو د وزير د (۰۴۳) (۱۳۸۸/۷/۱۲) گڼې امر پر بنسټ د پوليسو تشکيل (۱۵۷۰۰۰) تنو ته لوړ شو او تصميم ونيول شول چې د شپږو سيمه ايزو او د پنځه گونو سرحدي زونونو په تشکيلاتي چوکات کې تعليمي ټولۍ جوړ او رامنځ ته شي چې ساتنمنان په نوموړې ټوليو کې او همدا راز يوولس روزنيز مرکزونو کې وروزل شي او د پوليسو په اکادمۍ کې د دولسم ټولگي فارغان په دوه کتگورۍ (درې کلن زده کړې د ليسانس دوهم څارن او د شپږ مياشتنۍ زده کړې مستعجل دريم څارن) وروزل او فارغ شي.

د (۱۳۸۹) هجري لمريز کال په تشکيل کې د ښوونې او روزنې رياست د ښوونې او روزنې لويې قومانداني ته لوړ او د هغې جوړښت (تشکيل) پراخ شو.

خاصه توگه د پولیسو اکاډمۍ او استاف کالج د استادانو د ظرفیتونو او د تحصیلي درجې د لوړوالي په موخه هلته دایر شو.

د (۱۳۹۶) هجري لمريز کال د وري (حمل) په (۱۶) نیټه کې «د علمي او اکاډميکو همکاريو هوکړه لیک...» د افغانستان د اسلامي جمهوریت د کورنیو او د لوړو زده کړو وزارتونو ترمنځ لاسلیک شو چې د پولیسو د لوړو زده کړو مؤسسو د معیاري کولو لپاره ډیر مهم او ګټور ګام ګڼل کیده.

همدارنګه د (۱۳۹۶) هجري لمريز کال د غويي (ثور) په (۱۶) نیټه کې درې اړخیز هوکړه لیک د افغانستان د اسلامي جمهوریت د کورنیو چارو وزارت، UNDP او امریکایي پوهنتون ترمنځ لاسلیک شو چې د هغه تفاهم لیک څخه په ګټه اخیستلو سره امریکایي پوهنتون ژمن شو چې د پولیسو کادرونو په ځانګړې توګه د پولیسو اکاډمۍ او د پولیسو استاف کالج استادانو (۲۵۰) تنه د ماسترۍ په پروګرام کې شامل او په معیاري ډول وروزي. UNDP د هغوی لګښت په غاړه واخیسته.

همداراز د افغان پولیسو د پرسونل د ښوونې او روزنې په اړه د افغانستان د اسلامي جمهوریت کورنیو چارو وزارت او د ملګرو هیوادونو (جرمني، جاپان، ترکیې، روسیې، امریکا، هندوستان، قزاقستان، چین، مصر، اندونیزیا، ...) د پولیسو ترمنځ د همکارۍ هوکړه لیک لاسلیک شوي ده.

سرچینې:

- د پولیسو د تکتیک درسي کتاب (پوهنوال ناصري).

د (۱۳۸۹) هجري لمريز کال په وروستیو کې د هیواد امنیتي اړتیاوو په پام کې نیولو سره او د کورنیو چارو وزارت د چارو د لومړیتوبونو د پلې کولو په موخه د روزنیزو مرکزونو او روزنیزو ټولنو برسيره د سیمه ایزو او سرحدی زونونو په کچه چې روزنیز مرکزونه او ټولنې ایجاد او منځ ته راغلل، د هر ولایت د امنیتي قومانداني په چوکاټ کې یو بل روزنیز ټولنې هم رامنځ ته او په فعالیت یې پیل وکړ.

د (۱۳۸۹) هجري لمريز کال د وري میاشتې په (۱۰) نیټه کې د افسرانو، برید ملاتو، ساتنمنانو د تقاعد د حقوقو مقررې او په (۱۳۸۹) هجري لمريز کال د وري (سنبله) د میاشتې په (۳۱) نیټه د پولیسو ذاتي چارو قانون نافذ شو چې د پخوانیو قوانینو په پرتله یې مثبت توپیر درلوده چې د هغې ډلې څخه د لیسانس تحصیلي دوره د لومړي ځل لپاره څلور کلنه شوه. دغه قانون په (۱۳۹۳) هجري لمريز کال کې یوځل بیا تعدیل او نافذ شو.

د (۱۳۸۹) هجري لمريز کال د مرغومي (جدي) په میاشت کې د «د ملي پولیسو د لوړو زده کړو (عالي تعلیماتو) مرکز قومانداني» (استاف کالج) د ښوونې او روزنې د لوی قومانداني په تشکیلاتي چوکاټ کې، د پولیسو افسرانو د ظرفیتونو د لوړوالي په موخه رامنځ ته او په فعالیت یې پیل وکړ. یو څه موده وروسته د هغه مؤسسې نوم «د ملي پولیسو د لوړو زده کړو او رهبري قومانداني» په نوم بدل شول چې بیلابیلو کورسونو، سمینارونو، د شپې پوهنځی، د داخل خدمت پوهنځی دایرېده. په (۸/۸/۱۳۹۵) هجري لمريز کال کې د لومړي ځل لپاره د ماسترۍ پروګرام هم د پولیسو افسرانو په

پوهیالی، سمونمل محمد فرید هوتک

د لیږدوونکي وسیلې پلټنه

۲- د منع شویو، قاچاقی شیانو او څیزونو موندل او په لاس راوړل.

۳- د هغو وسلو، تجهیزاتو، وسیلو، اېزارو او آلاتو کشف او موندل، چې د جرم په ترسره کولو کې کارول شوي وي.

۴- د جرمي قضیې پورې تړلو، ثابتوونکو آثارو، مدرکونو او سندونو لاس ته راوړل.

۵- د وسلو، تجهیزاتو، وسیلو، آلاتو، اېزارو او د هغو توکو کشفول او موندل چې مجرمین غواړي لکه غلا، وژنو، تېستونو، ځانمرګي او چاودنو پیښو او نورو جرمي کړنو کې ترې ګټه واخلي.

۶- د هغو تروریستانو، قاچاق وړونکو او د قانون سرغړوونکو کشفول او نیول چې غواړي جنايتونه ترسره کړي.

۷- د هغه شمیر کورنیو او بهرنیو اتباعو کشف او نیول چې د هویت د تثبیت معتبر سندونو او مدرکونه ونه لري او غواړي چې جاسوسي، له وطن سره خیانت او دې ته ورته کړنې د پردې هېواد په ګټه ترسره کړي.

۸- د غلا شویو پیسو، زیورو، شیانو او مالونو کشفول او لاس ته راوړل.

۹- د غلا شویو لیږد وسیلو (نقلیه واسطې) کشف او لاس ته راوړل.

۱۰- د تېښتول شویو اشخاصو لکه ماشومانو، ښځو او نورو کسانو کشف، موندل او ژغورل.

هغه ځایونه او حالات چې پولیس د لیږد وسیلې دروي او د پلټنې لاندې یې نیسي:

پولیس د دندو د ترسره کولو په وخت کې د بېلابېلو

د ټولنیز نظم او امن ساتنه، د تروریستي بوګوونکو پیښو او نورو جرمي کړنو، د خطرونو د مخنیوي او له منځه وړلو، د شکمنو، تورنو او مجرمانو نیولو او د جرمي شیانو، ناقانونه وسلو، نشه یي توکو، قاچاقی او نورو منع شویو توکو د کشفولو او موندلو په موخه پولیس په لاندې برخو کې د لیږد (ترانسپورتي) وسیلو په پلټنې لاس پورې کوي:

۱- په هغه صورت کې چې د لیږد وسیله د هغه چا پورې تړاو ولري چې د پولیسو د قانون د (۱۵) مادې په حکم په قانوني توګه نیول شوي او د څار (نظارت) لاندې وي.

۲- په هغه صورت کې چې موخه د هغه شخص یا اشخاصو موندل وي، چې پولیس یې د دلیلونو، شواهدو، قرینو او مدرکونو په لرلو سره په قانوني ډول د نیولو او د نظارت لاندې نیولو واک ولري.

۳- په هغه صورت کې چې موخه د هغو شیانو موندل وي، چې د پولیسو د قانون د (۱۹) مادې د حکم سره سم د ساتلو او ضبطولو وړ وي.

۴- په هغه صورت کې چې موخه د هغو توکو موندل وي چې د هغه شتون د خطر رامنځ ته کېدو سبب ګرځي او د هغې ساتنه ناقانونه وي.

د لیږد د وسیلو د پلټلو موخې:

د لیږد وسیلو پلټل په روانه توګه د لاندې موخو لپاره ترسره کېږي:

۱- د تېښتیدلو مجرمینو، تورنو او دهغو کسانو د موندلو او نیولو په موخه چې په جرمي عملونو او کړنو کې یې لاس وي او یا پولیسو لپاره شکمن وي.

ترې گټه اخيستل شوي او يا ترې گټه اخيستل کېږي.
۵ - د ښارونو په کمربندي پوستو کې د ټوليز (عامه) نظم او امن ګډوډوونکو د کشف او نيولو په موخه او د جرمي کړنو ترسره کولو په موخه د هغوی د ننوتلو او زړه بوګنوونکو، ځانمرګو پېښو او چاودنو څخه د مخنيوی په موخه.

۶ - د لويو لارو په مناسبو ځايونو کې د ګډوډوونکو او شکمنو په ناخبري د نيولو او د وسلو، مهماتو، جرمي وسيلو او همداراز د هغو قاچاقي توکو د لاس ته راوړلو په موخه چې د يو ولايت نه بل ولايت ته او يا د يو ښار څخه بل ښار ته قاچاق وړونکو له خوا وړل او راوړل کېږي.

۷ - په ځانګړي توګه په هغو حالتونو کې چې په موټر کې شکمن کسان شتون لري او ناقانونه وسلې او مهمات، قاچاقي شيان او نور ليردوي سم او کره رپوټ ورکړل شوي وي.

د ليرد د وسيلو په پلټنه کې د پام وړ ټکي:

ډيری وخت د پوليسو موخه معلومه وي، چې د هغې د لاس ته راوړلو لپاره د پام وړ موټر دروي او پلټي يې. د موټرو په پلټنه کې لومړی سپړلی د موټرو څخه کښته او د اشخاصو د پلټنې د اساساتو سره سم د هغوی سره چلند کېږي او وروسته په خپله موټر په ترتيب سره له پورته څخه ښکته لور ته او د مخکنۍ برخې نه وروستی برخې ته په غور او ځير پلټل کېږي.

موټر په بيلا بيلو ښو او ډولونو (ځغلنده، بسونه، لاري، ټانکرونه او نور) دي چې د جوړښت ځانګړتياو ته يې په پام سره بيلا بيل ځايونه يې د پلټلو لاندې نيول کېږي. الف: د ځغلندو (تيزرفتارو) موټرو مهم ځايونه چې د

موخو د ترلاسه کولو لپاره د وضعې او حالتونو په پام کې نيولو سره د ليرد وسيلې په لاندې ځايونو او حالتونو تم او پلټي:

۱ - د استوګنو ځايونو، دولتي ادارو او د ژوندانه مهمو ځايونو (سيلوګانو، د اوبو بندونو او د بريښنا سب استیشنونو، ډيپوګانو، د گازو، تيلو او کيمياوي توکو د لويو زيرمو او داسې نورو)، د پوليسو د مرکزونو، قطعو او جزوتامونو، د نظامي او ملکي ښوونيزو او تحصيلي مؤسسو، د ډيپلوماتيکو ودانيو او دفترونو، د سفارت خونو، قونسلګريو، د کورنيو او بهرنيو لوړپوړو چارواکو، مخورو وګړو او نورو کورونو ته د ننوتلو په وخت د

جنايت کوونکو د نفوذ او ننوتلو د وړانګارو کړنو لکه تروريستي عملونو، چاودنو، بم ايښودلو او داسې نورو کړنو د مخنيوي لپاره د ليرد وسيلو پلټنې.

۲ - د دولتي ادارو، ډيپلوماتيکو څانګو، د پوليسو د قطعو او جزوتامونو او ودانيو څخه

د شيانو، جنسونو، توکو، تجهيزاتو، مهماتو د ويستلو د مخنيوي په موخه د اړوند مقامونو د اجازې پرته. ۳ - د ښار د ننه د واټونو په غاړو او بېلابېلو ځايونو کې د شکمنو، تورنو، مجرمينو او د کشف او نيولو لپاره چې غواړي ټولنيز نظم او امن ګډوډ کړي او د وسلو، وسيلو، آلاتو او د هغه توکو د کشف او ترلاسه کولو لپاره چې په جرمي کړنو کې کارول شوي وي او يا کارول کېږي.

۴ - ښارونو ته د ننوتلو او وتلو دروازو کې د قانون څخه سرغړونکو، تروريستانو او ټولنيز نظم او امن د ګډوډوونکو د ننوتلو د مخنيوی او هغه وسلو او توکو د موندلو په موخه چې د جرمي کړنو په ترسره کولو کې

وخت نشه يې توکې د ټایر او ټیوپ ترمنځ په تشه کې ځای پرځای کوي، چې په هغه صورت کې نشه يې توکو نه ډکو ټایرونو دروندوالی د هوا څخه د ډکو ټایرونو دروندوالي سره توپیر لري او درانده وي.

- د ماشین (انجن) بطری، بانټ پاسنی او نورې برخې.
ب: د لویو موټرو په بیلابیلو برخو کې قاچاقی او چاودیدونکې شیان په ځانګړي توګه نشه يې توکې ځای پرځای او لیږدول کېږي چې لاندې هغو ته ګوت نیونه کېږي:

- د ټیلر موټرو کانتینرونه.

- د موټر سره د ټیلر او کانتینر د تړلو ځای.

- په خپله د موټر، ټیلر او کانتینر مخ یا کچې (د اصلي سطحې پرمخ د اضافي سطحې د ایښودلو سره تشه منځ ته راځي چې په هغې کې قاچاقی توکې ځای پرځای کوي).

- د تیلو ټانکېو منځ (ځینې وخت د تیلو پر ځای نشه يې توکې په کې ځای پرځای کوي یا دا چې نشه يې توکې کلکو پلاستيکي او سرتړلو خریطو کې ځای پرځای کوي او د تیلو په ټانکې کې یې ځای پرځای او ټانکې د تیلو نه ډکوي).

- د بار د پوښلو نه په ګټه اخیستنه (د نشه يې توکې، د خوراکي توکو کارتنونو او نورو کې خوندي او د هغو په منځ کې لیږدوي).

- د بار وړونکو او مسافر وړونکو لویو موټرو د یخچالونو او کولرونو په منځ کې نشه يې او دې ته ورته توکې ځای پرځای کوي او لیږدوي یې.

- په مسافر وړونکو موټرو کې د مسافرو د بکسونو، لاسي بکسونو، خریطو، بوجیو او نورو شیانو کې نشه يې او نور توکې او شیان لیږل کېږي.

- همدا راز موټرسایکل چې د لیږد وسیله له جملې څخه دي، د هغه د جوړښت د ځانګړتیاو په پام کې نیولو سره سم په پورته یادو شوو اساساتو سره پلټل کېږي.

کوچنیو شیانو او یا نشه يې توکو او هغه ته ورته توکو د موندلو په موخه هغه د پلټنې لاندې نیول کېږي:

- سیتونه (د ننه، لاندې، غاړې او کنجونه).

- ځمکه یا فرش، د موټر د مخ یا کچې، ځینې وخت یې د موټرو کچې روپوښه کړي وي او د هغوی په منځ کې یې نشه يې توکو او نور جرمي شیان په کې ځای پرځای کوي او یا د نشه يې توکو لیږد لپاره د موټرو په کچې کې اضافي جوړښتونه جوړوي، چې اړینه ده نقلیه وسیلې په غور سره وپلټل شي.

- د ښینې او وروستۍ سیت ترمنځ د بیلولو فاصلې.

- د هغې سوچبورډ، ضمیمې او اړوند شیان لکه: راډیو، ټایپ، ریکارډ کوونکي، ټلوویزون، گیر، سینګاري لاس نیوونکي، د کولر د ننه، بخاری، هوا ایستونکي، اشترنګ او د هغې پوښ او د نلې لاندې او د ننه، د موټر د ترمیم د آلاتو، ابزارو او نورو د ایښودلو روک.

- د خټې نیوونکي (پاس، لاندې او غاړې برخې).

- ټولبکس (دروازې، د ټولبکس د ننه سامان، کنجونه، غاړې، سطحې، چټ او د هغه نور ځایونه).

- مخکینۍ او وروستۍ سپر او پمپر (د نمبر پلیټ شا، کونجونه، شاته او د هغې نورې برخې).

- د تیلو ډکې او پالتو ګیلنې.

- د موټرو د مخکې او شا ته څراغونه.

- دروازې (د دروازې اصلي اوسپنې او تختو ترمنځ د تشو برخو څنګونه، اسفنجونه او هغه مخ پوښونه چې د ننه خوا ته نښلول شوي وي).

- د چټ د اوسپنې برخو او مخ پوښونو ترمنځ چې کومه تشه منځ ته راغلې ده او همدا راز چټې څراغونه او د هغو څلور خواوې.

- د لمر نیوونکې د ننه او شا ته.

- د هواکښ، کولر، بخاری پیپونه، نلونه او نور.

- د ټولو جوړښتونو سره د موټر لاندې (د موټر لاندېنۍ برخې کولای شو د ځانګړو هندارونه په ګټه اخیستنه په آسانۍ سره وګورو).

- څلورګونې او احتیاطي ټایرونه ولیدل شي چې ځینې

قاچاق و اختطاف اطفال در استاد ملی و بین المللی

مقدمه:

یکی از چالشهای نوین در سطح کشور و جامعه جهانی، سازمانی شدن جرایم به ویژه جرایم سازمان یافته اختطاف و قاچاق اطفال است.

با پیشرفتهای صنعتی و علمی در جهان، رشد و گسترش بیش از پیش شهرها و شهرنشینی، ایجاد تسهیلات در امر ارتباطات، حمل و نقل اموال و رفت و آمد انسانها میان کشورها سبب شده است تا کشورها به اشکال نوین جرایم مواجه و روبرو شوند.

جرایم سازمان یافته تأثیرات عمیقی بر امنیت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی جوامع بشری به جا گذاشته و دراین میان قاچاق و اختطاف انسانها به ویژه اطفال به عنوان یکی از جرایمی است که در چند دهه اخیر رشد قابل توجهی در بین سایر جرایم را به خویش اختصاص داده است.

اگرچه مرتکبان قاچاق و اختطاف اطفال، از آنها اکثراً به عنوان ابزاری برای کسب نامشروع درآمد و ثروت استفاده می کنند ولی در واقع کرامت انسانی آنان را نیز نقض می کنند.

افغانستان نیز به عنوان یکی از کشور های درگیر در

چرخه قاچاق و اختطاف انسانها در سالهای اخیر شاهد رشد و گسترش این پدیده بوده است. امکان دارد برای قاچاق ریشه هایی در گذشته جستجو شده باشد، اما به مفهوم امروزی آن کاملاً یک پدیده نوظهور است. قاچاق و اختطاف انسان به خصوص اطفال و نوجوانان یک پدیده جهانی بوده و سالانه در سراسر جهان هزاران انسان قاچاق و یا اختطاف میشوند، قاچاق و اختطاف اطفال نه تنها در کشور ما افغانستان بلکه در سطح جهان واقعا مشکلات زیادی را خلق کرده است که باعث تشویش جدی مردم در کشور و جوامع دیگر گردیده است. در کشور ما طبق احصائیه نهاد های ملی و بین المللی قاچاق و اختطاف شکل حادثی را به خود گرفته که دلیل آن موارد بسیار زیادی است که بعداً پیرامون آن مباحثی ارائه خواهد شد.

یکی از موضوعاتی که باید مورد بررسی قرار گیرد، جایگاه بحث مورد نظر ما در اسناد، قوانین ملی و بین المللی است که به آن پی خواهیم برد که قاچاق و اختطاف اطفال از نظر قوانین ملی و بین المللی چه جایگاهی دارد. پیرامون مفهوم قاچاق و اختطاف انسان تعاریف مختلفی ارائه شده است که به منظور درک

بهرتر از مفاهیم مورد بحث ما هر یک از آن ها را به صورت جداگانه تعریف می نماییم.

تعریف قاچاق :

قاچاق یک کلمه ترکی بوده و در زبان فارسی به معنی فراری می باشد، و در اصطلاح عبارت است از عملی که برخلاف قانون و مخفی انجام شده باشد یا متاعی که ورود و معامله آن ممنوع است.

تعریف اختطاف :

اختطاف یک کلمه عربی و مصدر بوده و در فارسی به معنی ربودن، ربودن به سرعت، کشیدن و بردن می باشد. در اصطلاح اختطاف به معنی فرار دادن غیرقانونی یک شخص با استفاده از زور می باشد.

جایگاه اختطاف و قاچاق

اطفال در قوانین ملی

کد جزایی مصوب 1395 (باب ششم فصل سوم از ماده 510 الی 520) به جرم قاچاق انسان صراحت داشته و برای مرتکبین آن مجازات تعیین کرده است.

در ماده 510 بند (1) آن قاچاق انسان را چنین تعریف نموده که: "قاچاق انسان: استخدام یا تحت تسلط قرار دادن، انتقال، حمل و نقل، نگهداری یا دریافت شخص است به منظور بهره کشی با استفاده از شیوه های مختلف که در بند دوم تذکر یافته که تحت تسلط قرار دادن طفل به مقصد بهره کشی گرچه از شیوه های بند اول استفاده نشده باشد قاچاق انسان شناخته میشود."

(3) بهره کشی: کسب منفعت از مجنی علیه از طریق خرید، فروش، بهره کشی جنسی، رقصانیدن، به خدمت گرفتن در تهیه تصاویر یا فلم های منافی اخلاق (پورنوگرافی)، بردگی، گماشتن به کار اجباری، گدایی، جنگ مسلحانه، برداشت عضو یا انساج بدن، آزمایشات طبی اجباری یا وادار نمودن به سایر فعالیت های غیرقانونی می باشد.

در باب هفتم فصل هشتم از ماده (590 الی 599) راجع به جرم اختطاف و مجازات آن جا داده شده که در ماده 590 اختطاف را چنین تعریف نموده است: "اختطاف عبارت از ربودن شخص با استفاده از تهدید یا استعمال قوه یا انواع

دیگر ارباب یا کاربرد حيله و فریب یا با استفاده از ناتوانی جسمی و روانی یا تبدیل نمودن طفل نوزاد با نوزاد دیگر یا دور نمودن طفل از والدین یا سرپرست قانونی وی یا رها نمودن طفل در محل غیرمسکون است. اعم از اینکه چنین عمل به مقصد بهره کشی باشد یا رساندن ضرر.

در بند دوم شخصی که خود یا توسط دیگری عمل مندرج فقره (1) این ماده را مرتکب شود مطابق احکام این فصل مجازات می گردد."

جایگاه اختطاف و قاچاق در اسناد و قوانین بین

۱- مللی

۱- اعلامیه جهانی حقوق بشر مصوب ۱۹۴۸ مطابق ۱۳۲۷ مجمع عمومی سازمان ملل متحد ماده (۶) چنین آمده است. «هرکس حق دارد که شخصیت حقوقی او در همه جا به عنوان یک انسان در مقابل قانون شناخته شود. یعنی اطفال، زنان، مردان باید مورد حمایت قانون باشند، از آنجایی که اطفال نیز انسان اند، باید قانونا در مقابل قاچاق و اختطاف حمایت شوند.»

۲- اعلامیه اسلامی حقوق بشر مصوب ۱۹۹۰ مطابق ۱۳۶۶ اجلاس وزاری امور خارجه کنفرانس اسلامی در قاهره ماده (۷) آن چنین نگاشته است. «هر کودکی از زمان تولد حق برگردن والدین خویش، جامعه و دولت در محافظت از او دارد. یعنی دولت (به خصوص) مکلف است از بدو تولد، اطفال را مورد حمایت قرار دهد از جمله اینکه از اختطاف و قاچاق او را محافظت نماید.»

۳- کنوانسیون حقوق طفل در ماده (۱۱) بند (۱) در ماده (۹) بند (۱)، ماده ۳۳، ماده ۳۴، ماده ۳۶ چنانچه ملاحظه میگردد هرکدام از ماده های فوق به نحوی با موضوع قاچاق و اختطاف اطفال ارتباط میگیرد.

عوامل عمده پیدایش و توسعه قاچاق و اختطاف

۱- فقر شدید اقتصادی.

۲- عدم امنیت.

۳- نبود آگاهی لازم نسبت به قاچاق و اختطاف.

۴- دست داشتن بعضی اراکین دولتی.

همچنان اهداف دیگری مانند:

۱- هدف سیاسی

۲- هدف انتقام جویانه

۳- هدف برهم زدن امنیت

۴- هدف فرهنگی، اجتماعی و غیره.

نتایج و اثرات قاچاق و اختطاف

الف: اثرات عام

ب: اثرات خاص

الف: اثرات عام که عبارتند از.

۱- ایجاد خطر امنیت ملی و سرحدی

۲- به خطر افتادن نظم اقتصادی کشور

۳- به خطر افتادن حیثیت سیاسی کشور

۴- ایجاد وحشت عمومی در بین اجتماع و مردم

۵- ایجاد بی نظمی در ساحات تعلیمی

ب: اثرات خاص آن عبارتند از:

۱- بر خانواده ها

۲- بر اطفال (اثرات جسمی، اثرات روحی) و غیره.

پس قاچاق و اختطاف اطفال مغایر قوانین نافذه کشور

و یک پدیده شرم آور و به دور از احکام دین مبین

اسلام دانسته شده و علیه این پدیده شوم مبارزه جدی

باید نمود، باید ارگانهای ذیربط پلان عملی را جهت

جلوگیری از قاچاق و اختطاف اطفال طرح ریزی و

تطبیق نمایند. همچنان برای از بین بردن این جرم مردم

و دولت همکاری همه جانبه نمایند.

ماخذ:

۱- کود جزایی جدید مصوب سال ۱۳۹۵

۲- قاچاق انسان نوشته دکتر عباس ذاقلی

۳- جرم قاچاق نوشته عبدالله احمدی

۴- اعلامیه های حقوق بشر و سازمان ملل

تلاشی اشخاص، اشیاء و محلات

چکیده:

از آنجائی که جامعه امروز غرض سهولت و دقت در انجام وظایف از روشها، تجربیات و تکنالوژی پیشرفته و مدرن استفاده بعمل میاورند، بنده نیز کوشش نموده ام تا از تجربیات و وسایل مدرن و پیشرفته که در جهت انجام تلاشی ها استفاده بعمل میاید، از نظر تکتیک و روشهای جدید توضیحات مختصر ارایه نمایم.

مقدمه:

یکی از وظایف عمده و اساسی که پولیس در جهت تامین امن و نظم عامه انجام میدهد تلاشی اشخاص، اشیاء و محلات میباشد که این وظیفه مطابق قانون اجرا شده و معمولاً این نوع تلاشی ها بخاطر برطرف

نمودن شک و تردید پولیس در نقاط مختلف، در پوسته های کنترل، در وقت تحت نظارت قرار دادن اشخاص، تثبیت هویت و غیره انجام میگردد. تلاشی بخاطر بدست آوردن اسناد و مدارک اثباتیه جرمی و بخاطر سهولت در پروسه تحقیق که پولیس و مامورین ضبط قضائی را معاونت می نماید. برای شناخت بهتر تلاشی و اهداف آن ذیلاً در مورد

تعریف و انواع تلاشی تذکر داده میشود.

تعریف تلاشی:

تلاشی عبارت از تفحص، جستجو و پالیدن اشخاص، اشیا و محال (منازل) به منظور دریافت اشخاص، آلات، افزار و تمامی اشیائی میباشد که در ارتکاب جرم ارتباط داشته و مامور ضبط قضائی را در کشف حقیقت کمک و مساعدت می نماید.

انواع تلاشی:

1. تلاشی اشخاص
2. تلاشی اشیاء (وسایط نقلیه جزء آن است)
3. تلاشی منزل و محلات مسکونی.
- تلاشی بدنی فرد توسط آله های ذیل صورت میگیرد:
1. تلاشی بدنی توسط

دست.

2. تلاشی بدنی توسط آله جاروب مانند.
3. تلاشی بدنی توسط آله دروازه مانند.
4. تلاشی بدنی توسط ماشین اکسری.

تعریف آله تلاشی:

آله تلاشی عبارت از افزاری است که بمقصد دریافت اشیا از نزد افراد مشکوک و غیر مشکوک درحین

اجرای تلاشی بکار میرود.

هوشدار های آله تلاشی:

اولتر از همه باید آله های تلاشی چک گردد که فعال است یا خیر.

آله های تلاشی دارای سه نوع هشدار میباشد:

1. صدای حقیقی: در موجودیت سلاح نزد شخص، زیگنال میدهد.

2. صدای دروغین: در موجودیت اشیای فلزی نزد شخص هشدار میدهد مثل کلید، پول فلزی، ساعت، گل کمر بند و غیره.

3. صدای آزار دهنده: در صورت موجودیت اوضاع نامساعد محیطی مانند صدای جنراتورها، امواج برق بلند، امواج مخابرات و غیره هشدار میدهد.

تلاشی بدنی:

به شخص مراجعه کننده گفته شود اشیائیکه با خود دارد، به روی میز بگذارد، مثل: بکس، بیک و غیره

حالت دادن به مراجعه کننده:

1. پاها به اندازه دو بر شانه از هم دور باشند.
2. بازوها دست ها از بغل دور باشند.
3. آله تلاشی با یک دست گرفته شود.
4. دست دیگر آزاد باشد بخاطر جواب دادن به حرکات منفی مراجعه کننده.

الف- شروع تلاشی بدنی توسط دست:

1. به مراجعه کننده حالت دهید.
2. تلاشی از قسمت سر شروع شده، بعداً عقب شانه ها، زیر بغل، تخته پشت، بین ران ها الی بجلک پاها بطور دقیق ادامه داده شود.

ب- اجرای تلاشی توسط آله تلاشی جاروب مانند:

1. در قدم نخست مراحل تلاشی را از قسمت سر شروع

کنید و بطرف پائین خاتمه دهید.

2. به اندازه 5 الی 8 سانتی متر آله تلاشی را از بدن تلاشی شونده دور بگیرید.

3. آله تلاشی را از طرف بالا به طرف پائین، و از پیشرو به عقب از جناح راست به جناح چپ حرکت دهید.

4. متیقن شوید که تمام بدن شخص مراجعه کننده را تحت پوشش قرار داده اید.

5. بعد از اجرای تلاشی اجناس غیر ممنوعه شخص را برایش بدهید.

تلاشی منازل (اتاق ها):

1. تلاشی اتاق را از قسمت دروازه دخولی شروع نمائید. به چیزی دست نزنید و در حد ممکن دروازه را به دقت باز کنید.

2. اتاق را به دقت مشاهده کنید تا چیزی از جایش بیجا نشده باشد و به علامات دست خوردگی دقت نمائید.

3. تلاشی اتاق را به شکل عقربه ساعت اجراء نمائید و منظم به پیش بروید.

4. متوجه علامات با چیز های مشکوک باشید. مثل پوسترهای دیواری، ساعت دیواری، گروپ های نیول و غیره.

5. سقف اتاق را تلاشی نمائید تا که در زیر سطح چیزی نباشد. همچنان زیر فرش ها و سطح اتاق را تلاشی کنید.

6. تلاشی اتاق توسط دو نفر بهتر است به شکل دایره وی عقب همدیگر.

7. اگر چیزی مشکوک را پیدا نمودید با همکاران در تماس شوید.

8. در صورت کشف نمودن بم جا سازی شده، در نزدیک آن از مبایل و مخابره استفاده نکنید، بلکه از

ج: قسمت جای دریور و عقب دریور:

1. در وقت تلاشی تمام دروازه ها را باز نمائید.
 2. آهسته دروازه را باز نمائید کدام لین بجایی وصل نباشد.
 3. به سیت ها و چوکی ها فشار دهید تا چیزی جابجا نشده باشد.
 4. به دروازه های موتر فشار دهید تا مواد منفجره در داخل دروازه های آن جابجا نشده باشد.
- تجهیزات مورد ضرورت در تلاشی موتر:**

1. چراغ دستی.
2. آئینه دستکی.
3. رشمه.

عکس العمل در مقابل تهدید خطر:

1. با مسؤولین در تماس شوید بطوریکه حاملین واسطه نه فهمند تا دست به کدام عمل نزنند.
2. کوشش نکنید که به تنهایی خطر را دفع کنید.
3. خنثی سازی خطر وظیفه تیم انجنیری است.
4. وظیفه شما مصئون ساختن ساحه میباشد.
5. افرادی که از موتر پائین شده اند آنها را درست تلاشی نموده و در صورت ضرورت ولچک زده شوند.
6. در صورتیکه از آنها مواد انفجاریه بدست میآید توسط افراد مسلکی خنثی شود.
7. مواد منفجره در نزدیک تانک تیل، قراول ها و تأسیسات عامه خنثی نشود بلکه به جای دور انتقال داده شده و بعداً خنثی شود.

منابع:

- 1- تکتیک پولیس.
- 2- قانون پولیس.

ساحه دور شوید و تیم مسلکی را خبر نمائید تا بم را خنثی نماید.

تلاشی وسایط نقلیه:

1. موتر را در مسافه 20 متری توقف دهید و متوجه دریور و افراد داخل موتر باشید.
2. کارت هویت دریور را تقاضا و چک نمائید، اگر ضرورت به سوال باشد از وی سوال کنید.
3. دریور را هدایت دهید تا ماشین را خاموش نماید و کلید را از وی بگیرید.
4. دریور را هدایت دهید تا قسمت بانٹ ماشین را باز نماید.
5. همراهی چشم مشاهده کنید تا کدام سیم در قسمت بانٹ وصل نشده باشد.
6. قسمت های ماشین را بازرسی نمائید.
7. تلاشی 360 درجه را در زیر دل موتر انجام دهید.
8. قسمت سرتانکی را کنترل نمائید.
9. تلاشی را ازجایی که شروع نموده اید به همان جا ختم نمائید.
10. در جریان تلاشی صحبت نه نمائید و دقیق تلاشی کنید.
11. آله های مستقر و جا سازی شده را مشخص نمائید.
12. اگر مواد منفجره را پیدا نمودید، به آن دست نزنید بلکه به آمر خویش راپور دهید.

تلاشی داخل موتر:

الف: تلاشی داخل موتر دارای سه مرحله میباشد.

1. قسمت ماشین (بانٹ) موتر را اولاً دقیق مشاهده نمائید که کدام لین در آن آویزان نباشد.
2. بعداً بانٹ را آهسته بلند کرده که کدام چیزی نصب نشده باشد.

ب: قسمت تول بکس را بلند نمائید و دقیق مشاهده و تلاشی نمائید.

د وزن د کمولو سمې لارې

بريالو کسانو ته دى پام وکړي او د هغوی په لارښوونو دى عمل وکړي. په ياد بايد ولرو چې د نړۍ هر وگړي يو د بل سره د بدني اړخه توپير لري، کومه لاره او طريقه که په يو کس کې ښه اغيزه وکړي کيدای شي په بل چا هغسې اغيزه ونه کړي او د هر چا ځانې جوړښت توپير کوي. خو درى لارې شته دي چې د هر چا د وزن په کمولو کې گټورې تمامې شي.

۱- د موخي (هدف) ټاکنه ۲- سم خواړه خوړل ۳- ورزش کول.

د دې دريو عاملونو څخه هريو د وزن په کموالي کې مهمه ونډه لري، او بغير د دې دريو لارو کيدای شي خپل وزن د يوې مودې لپاره لږ کړئ، خو که دغه دري عاملونه يوځای پرځان پلي نکړي نو د يوې مودې وروسته د دوهم ځلې لپاره به ستاسې وزن بيا هم پورته شي. دا ځکه چې د انسان بدن زر وازده زيرمه کوي. په دې متن کې د دريو مهمو عاملونو په اړه بحث کيږي اوښودل کيږي چې تاسې په دې اړه سمې او گټورې

لارښوونې سره دى وړاندیزونو ته وهڅوي.

۱- موخه (هدف) ټاکنه:

لومړنۍ کار چې تاسې ئې د خوراكي رژيم او ورزش څخه بايد د مخه په پام کې ونيسئ هغه ستاسې کلک هوډ او

د خوړو او ورزشي تمرینونو ترمينځ ښه جوړښت د بدن د وزن د کمولو په برخه کې سمه اغيزه کوي. دا مطلب کولای شي د وزن د کموالي په اړه تاسو ته ډير ښه معلومات درپه گوته کړي ترڅو تاسې خپلې موخې ته ورسيرئ. د نړۍ ډيري خلک غواړي چې يو سم او ښکلي اندام ولري او هڅه کوي چې د بيخايه چاغ والې څخه ځان وساتي او خپل اضافي وزن کم کړي. خو دا وگړي د وزن کمولو په اړه سم معلومات نلري او د خوړو سم رژيم هم نه پيژني. او دغه ډول کسان د وزن د کمولو په هکله بېلابېلې خبرې او نظريې اوري.

د بېلگې په توگه يو کس وايي چې که څوگ غواړي چې وزن کم کړي نو بايد په خوړو کې د سبو کچه لوړه کړي، او بيا بل کس وايي چې د خوړو په رژيم کې ميوه جات ډير خوړئ او يا هم ځينې وايي چې که غواړئ چې اضافي وزن وبایلې نو د خوړو څخه مخکې ډيرې اوبه څښئ

او يا د شېې لخوا خواړه مه خوړئ او داسې نور. په دې برخه کې هغه کسان بريالي دي چې د خوړو سم پوهاوي لري او په دې اړه يې سم معلومات تر لاسه کړي وي. هغه کسان چې د وزن کميدلو په اړه سم پوهاوی نلري هغه

بل عبارت کومه موخه چې لری، باید د عملې کیدو شونتیا ولري ستاسې تمه باید د حقیقت په چوکاټ کې تنظیم وي نه د خیال پر بنا. د بیلګې په توګه که تاسې وغواړئ چې په څلورو اونیو کې څلور کیلو وزن کم کړئ دا به منطقي وي او که وغواړئ همدغه وزن په دووونیو کې کم کړئ دا به غیر منطقي وي.

۲- سم خواړه خوړل:

کله چې تاسې خپله موخه وټاکله، دویم شي چې باید ورته پام وکړئ د خوړو سم بهیر پیژندنه ده. د خوړو یو مناسب رژیم د وزن په کمولو کې ډیر ارزښت لري او تاسې زر خپلې موخې ته رسوي مناسب خواړه د ۸۰ تر ۹۰ سلنه تاسی د بریالیتوب درشل ته نژدې کوي.

* خوراکی رژیم باید ۶ اصله ولري:

۱- هغه خواړه وخورئ چې ستاسې د بدن ټولې اړتیاوې پوره کړي.

۲- د خوړو بدلول: تل یو رقم خواړه مه خورئ د خوړو

په مینځ کې برابري د یاده مه باسئ.

۳- د انرژي کنترول: تاسې د خپل بدن د اړتیا وړ انرژي وپیژنئ (په دې مانا چې د خپلې انرژي اخیستل او له لاسه ورکول محاسبه شي) او د هغه خوړو څخه ګټه واخلي چې مغزي مواد یې پورته وي.

۴- خوړو کې مغزی مواد وټاکئ. هغه خواړه وټاکئ چې مغزي مواد ولري لږه انرژي پکې موجوده وي.

۵- په خوړو کې اعتدال: د خوړو په اندازه کې اعتدال مراعات کړئ د بیلګې په توګه که تاسې کوم ځای کې غورئ چې څو دانې کلچې ایښي نوتا سي بې هغه کوچنۍ را پورته کړئ او ویې خورئ نه هغه غټه همدارنګه که

موخه ده. خپل ځان ته یوه ژوره کتنه وکړئ او هغه څه چې غواړئ ووسې وګورئ. ستاسې د موخې پایله کولای شې څه چې غواړئ هغسې شئ، دا ځکه کله چې تاسو خپل ځان ته یو وخت او زمان ټاکئ او فکر وکړئ چې په درې میاشتو کې باید د وزن په کم والی کې یو څه بدلونونه وګوري او په دې پوه شې چې تاسې خپلې موخې ته رسوي نو ستاسې ژمنه پیاوړې کيږي دا اړینه ده که غواړئ لوې هدف تر لاسه کړې نولومړی باید کوچنۍ موخې سرته ورسوئ. هرڅوګ چې خپلې موخې ته رسیږي یو څه رنځونه او کړاونه زغمي.

— معلومول: تاسی باید هغه څه چې ستاسې موخه ده ځانته

په ډاګه کړئ چې څرنگه او څومره موده کې خپلې موخې ته رسیږئ. د بیلګې په توګه زه غواړم څلورسلنه د خپل بدن وزن په څلورو اونیو کې کم کړم.

— د اندازه کولو وړتیا: تاسو باید په دې پوه شئ او دا وړتیا ولرئ چې د خپل وزن

او اندازې کچه د پرمختګ په لور معلومه کړئ. د خپل بدن د وازدي د کچې د معلومولو لپاره یو شمیر ځانګړې د ستګاوې شته دي چې د پوستکي له لاري ستاسې د بدن د غوړو اندازه په هره اونی کې معلومولي شي.

— سازګاري: که دکوم دلیل پربنسټ ستاسې د برنا مې په اړدو کې چې تاسې خپل پروګرام تنظیم کړی دي کومه ستونزه رامنځته شي او دغه ستونزه ستاسې د ټاکل شوي برنا مې او وخت نه لږ وي تاسی باید د داسې ستونزو سره ځان برابر کړئ او پری نږدې چې ستاسې موخه کې کوم بدلون راشي.

— د منلو وړوي: ستاسی موخه باید د منلو وړ وي یا په

هوازی تمریناتو په مرسته لاندې. دوه تمرینات دی.

۱- په آزاده هوا کې منډی وهل: ۲- د باسکیل چلول:

۱- هغه آزاد تمرینونه چې تاسی یو ټاکلی واټن ځانته ټاکي چې تاسو باید په ۴۵ دقیقو کې هلته ځان ورسوئ چې دا واټن باید په ډیره چټکه ځغاسته سرته ورسوئ.

۲- اویا ۴۰ دقیقې با سیکل وچلوئ په دی توگه چې ۵ دقیقې په چټکۍ پیل ووهئ اویا روسته ۳ دقیقې په کراره پیل ووهئ او دی حالت ته تر هغی دوام ورکړئ ترڅو چې ستاسی ټاکل شوی وخت پوره شي. کومه ځغاسته چې کوی لومړی باید کراره منډه وکړی بیا چې کله ستاسی بدن تود شو چټکه منډه پیل کړئ او په پای کې بیا کراره منډه وکړئ په دی توگه خپل بدن دوهم ځلی سوړ کړئ. نوکه چیرې تاسی د دغی ورزش کولو سره خپل خوراکي رژیم هم مراعات کړئ نوهر وروسته به خپلی موخې ته رسیږئ. په اونۍ کې یوه یا دوه ورځې مینځ ترمینځه ځانته دمه ورکړئ. نوکه غواړئ چې بیا هم ورزش ته اړتیا لر په کومو ورځو کې چې دمه یاست چټک پلي مزل وکړئ. هره ورځ د هوازی وروسته (منډه وهل، باسکیل چلول ...) د ۱۰ یا ۲۰ دقیقو لپاره کبش کوونکی حرکتونه ترسره کړئ. لومړی گام د بریا لپاره چې وزن کم کړئ د موخې ټاکل دی. هدف یا موخه باید ستاسی عاقلانه قانون منده او اصولی واوسی. کله چې تاسې خپل هدف وټاکلو د خپلو خوړو رژیم په پام کې ولرئ، ستاسی خواړه باید ځانگړی وي ترڅو وکولای شې په سمه توگه موخې ته تاسی ورسوي. د خوړو رژیم کې باید تنوع، اعتدال، د انرژي اندازه مالومه وي. د دی په څنگ کې باید یوه منظمه تمرینی مهال ویش هم ولرئ چې دهغی له مخې هره ورځ په منظمه توگه ورزش وکړئ. د وزن د کمولو لپاره باید اوږد مهاله پروگرام جوړشي. (سم خواړه) د تل لپاره وکاروئ. نو په پایله کې به د کومو جانبی عارضو پرته ستاسی وزن کم شي.

په یوه کاسه کې څو ټوټې غوښه پرته وي او څوک یې تاسو ته درکړي تاسو یې هغه وړه برخه راواخلی. د خپل لگښت په اندازه خواړه وخورئ که ډیر خواړه وخورئ بیا به اضافه انرژي ستاسي په بدن کې په وازده بدله شي او ستاسي وزن به زیات کړي. کوبښن وکړئ که چیرې ۴۰۰۰ کالوري انرژي په ورځ کې ولگوي نو باید ۳۵۰۰ کالوري بیرته ترلاسه کړئ ترڅو پاتې ۵۰۰ کالوري ستاسي د بدن د ذخیرې څخه واخیستل شي چې په دې سره به ستاسي وزن کم شي.

*په ورځ کې د دریو څلو د خوراک پر ځای شپږ اویا پنځه وخته، خو په کمی اندازې سره خواړه وخورئ ترڅو ستاسي معده فعاله پاتې شي چې دا وضعیت وزن کموي. همدا راز د میوو، ترکاری، د چرگ اوماهی د غوښی اوسالمو غوړیولکه بادام، زیتون، غوزان، د ماهي غوړي، پستي د دانو څخه ناخبره نشئ. د ډیرو مصنوعي خوړو لکه شیریني باب، چاکلیټو، ډول ډول کیکونو اوداسی نورو څخه ځان وساتئ، د پاکو او ساده او بوڅښل مه هیروئ، د چای او قهوي څخه لکه گټه اخلئ، په خپلو خوړو کې یا مالگه بنده کړئ یا یې کمه کړي، تازه خواړه وخورئ د کنسروي او بیگانو باتی شوو خوړونو ډډه وکړئ، په خوړو کې دایم بدلون راولي. خو ورزش کول به ستاسي سره لا مرسته وکړي چې خپلې موخې ته نژدې شې که په رژیم سره په یوه میاشت کې ۲ کیلو وزن دلاسه ورکړئ نو په څنگ کې یې په ورزش کولو په یوه میاشت کې ۴ کیلو وزن کمولې شې چې دا کار ستاسي عضلې هم پیاوړي کوي.

د زړه د پیاوړتیا تمرینونه:

د زړه لپاره چې کوم تمرینونه دي په ډیره آرامۍ او د اوږدې مودې لپاره کالوري سوزوي. نوځکه تاسي ډیر وخت ته اړتیا لرئ تر څو خپل وزن کم کړئ. ځینی وخت وړاندیز کیږي چې ورځ کې دوه ساعتونه هوازی تمرین وشي د بیلگې په توگه چټک پلي مزل. خو دا به هم دومره اغیزمن نه وي. بهترین اوگتوره لاره د وزن د کمولو لپاره د

همآهنگی و تشریک مساعی نیروهای امنیتی و دفاعی

مقدمه:

همآهنگی و تشریک مساعی مجموعه ای از سازو کارهای ساختاری و انسانی است، که بخاطر مرتبط کردن مؤثر اجزای هر نظام (نظم جامعه)، برای تسهیل در کسب اهداف مشترک تصمیم اتخاذ گردد.

در شرایط کنونی کشور و طبق معمول برای اجرای وظایف محاربوی، امنیتی و تصفیوی ارگانهای امنیتی (اردو، پولیس و امنیت ملی) در صورت ضرورت نیروهای ناتو در زون ها و ولایات، قوماندانی های قول اردوها ویا لواها با موجودیت قوماندانی های امنیه و مدیریت های امنیت ملی مکلف به تامین امنیت در ساحه خویش میباشند.

هرگاه ارگانهای امنیتی بین خود همآهنگی داشته باشند و خاصتاً مراکز جداگانه همآهنگی تشکیل نمایند، در جریان انجام فعالیت های محاربوی، تصفیوی و اکمالاتی به مشکلات جدی مواجه نمیگردند و باعث جلوگیری از تلفات و خسارات می شوند. پس لازم است هر ارگان امنیتی وظایف اصلی خود را بخصوص وظایف اوپراتیفی خویش را بدانند. اینک مفهوم وظایف اوپراتیفی بطور خلص توضیح میگردد.

مفهوم وظایف اوپراتیفی:

در گام نخست هدف اساسی اهمیت پلان گذاری،

احضارات و پیشبرد فعالیت ها، عملیات و تصفیه مناطق از وجود مخالفین (دشمن) و اجرای وظیفه به وجه احسن میباشد. ثانیاً تطبیق پلان ها، تثبیت نمودن اجرای تکتیک ها، تخنیک ها و پروگرام ها میباشد و در قدم سوم تکمیل نمودن احضارات محاربوی برای عملیات، تجهیزات حربی، وسایط و وسایل ترمیمات، تهیه مشق و تمرین تکتیکی، پیشبرد انداخت ها در پولیگون عسکری یک سیستم مؤثر و نظارت از وظایف محوله و اوپراتیفی، کشف و استخبارات مؤثر در مورد دشمن، تعداد پرسونل، سلاح، وسایط و انواع تجهیزات حربی آن، اطلاعات دقیق از اکمالات و تحرکات دشمن و قدمه عقبی آن و غیره.

عناصر مهم که در همآهنگی و تشریک مساعی به آن ضرورت میرم میباشد:

1. اداره کننده وظایف اوپراتیفی، فعالیت های محاربوی و تصفیوی طبق پرنسیپ در رأس قوت های اداره کننده مربوط به اردو، پولیس و امنیت ملی میباشند و تمام نیروهای امنیتی تحت امر آمر سوق و اداره فعالیت مینمایند.

2. اداره کنندگان افراد مسلکی، نظامی، فعال، آگاه و با مورال باشند و از پرسونل شامل فعالیت، سلاح و وسایط، تجهیزات حربی معلومات داشته و مسئولیت

باشند، که آیا دشمن از حملات پارتیزانی، فرش ماین، کمین یا حملات انتحاری بخاطر سبوتاژ ساختن نیروهای امنیتی استفاده خواهد کرد یا خیر؟ به هر صورت قوت های امنیتی نسبت به طرف مقابل با تدبیر و با مورال باشند.

اهمیت تشریک مساعی در سایر فعالیت های محاربوی:

یکی از اساسات عمومی صنعت اوپراتیفی عسکری در شرایط کنونی و مدرن تأمین تشریک مساعی بین قوت های محارب و فعالیت کننده میباشد و عبارت از هماهنگی قواء و وسایط جزوتام های مختلف خود و همجوار از نقطه نظر وظیفه، زمان، محل محاربه میباشد و برای اجرای وظیفه موفقانه محاربوی صورت میگیرد.

قوت های مساعی مشترک و هماهنگ شده قرار ذیل توضیح میگردد:

1. مساعی مشترک استراتژیکی.
2. مساعی مشترک اوپراتیفی.
3. مساعی مشترک تکتیکی.

1- مساعی مشترک استراتژیکی

عبارت از فعالیت های هماهنگ شده گروپ های اوپراتیفی و انواع مختلف قوت های مسلح به مقصد

پذیر باشند.

3. استعمال قوت ها بشکل منظم مطابق تعلیمات تکتیکی با تجهیزات دست داشته از قبیل تفنگ، هاوان، توپچی، تانک و در صورت ضرورت استعمال طیارات بمبارد با کوردینات دقیق از قوای هوایی استفاده موثر نمایند.

4. ارتباط و کمک بموقع با همجوار ها و محرمیت مخابره (دسپلین مخابره) جداً مراعات شود.

5. برای بدست آوردن

هدف به اساس تجارب و ایجابات تکتیک بخاطر فریب دادن و اغوا نمودن دشمن یک قوت و یا گروپ کوچک بشکل پیشرانده شده به پیشرو یا جناحین افراز نمایند، گروپ محارب باید با تجربه باشند.

6. اولتر از همه راجع به

کشف و مطالعه اراضی دشمن معلومات دقیق بدست آورند.

7. نیرو های دوست نظر به تناسب نیرو های دشمن برای فعالیت آماده گردد، در تعرض و مدافعه محاسبه شود.

8. معلومات داشته باشد که دشمن با استفاده از کدام تکتیک فعالیت میکند.

9. از اطلاعات دست داشته استفاده شود و پیش بین

و دلاوری، علاقه و دلچسپی به وظیفه، اعتماد به نفس، ایثار و فداکاری، دانش مسلکی، کرکتر عالی، صداقت و راستی، متانت و قاطعیت، دسپلین پذیری و اطاعت از اوامر، بیطرفی، حفظ اسرار وظیفوی، حوصله مندی و اجراءات قانونی) مناسب و ضروری بجای یکه تازی، بی دسپلینی و بی انضباطی در قطعات و جزوتام های مختلف نیروی دفاعی و امنیتی وجود داشته باشد، برای نیل به اهداف مشترک در تأمین امنیت جامعه و شهروندان میشود.

ملاحظات ویژه را در راستای تأثیرات جغرافیایی، مشخصات نیروهای مسلح، کنترل از تجهیزات و تسهیلات، داشتن اندیشه تکنالوژی و استراتژی نیروی های دفاعی و امنیتی کشور در هماهنگی و تشریک مساعی بخاطر پیشبرد وظایف محوله شان کامیاب خواهند شد. امید است مراتب فوق را بخاطر ضربه زدن به دشمنان صلح و امنیت کشور همه منسویین قوت های مسلح قبل از اجرای وظایف (پلان گذاری) و در اجرای وظایف (اجرای پلان گذاری) شان جداً در نظر گرفته رعایت نمایند تا شهروندان عزیز ما در یک فضای آرامش امرار حیات نمایند.

مأخذ:

1. تکتیک عمومی اثر پوهنوال سمونوال عبدالغنی "ناصری".
2. تکتیک حربی سمونوال متقاعد غلام حضرت "احمدزی".
3. تعلیمات نامه های عسکری.
4. انترنت (www.google.com).

اهداف استراتژیک تنظیم میگردد. این مساعی از طرف سر قوماندان اعلی قوت ها به اساس پلان و مفکوره اوپراسیون استراتژیک تنظیم میگردد.

2- مساعی مشترک اوپراتیفی عبارت از فعالیت های هماهنگ شده چندین گروپ قوت های مسلح به مقصد اجرای اوپراسیون ها که از طرف قدمه مافوق قوای مسلح در یک یا چند استقامت که ضرورت باشد اجرا میگردد.

3- مساعی مشترک تکتیکی مساعی مشترک از طرف قوماندان عمومی و قطعات صنوف مختلف قوت ها خصوصاً جهت اجرای فعالیت های هماهنگ شده قبلی طبق پلان واحد در اجرای فعالیت های محاربوی خورد و بزرگ ترتیب و تنظیم میگردد.

در پلان اصول مساعی مشترک قواعد ذیل ترتیب و تنظیم میگردد:

1. هماهنگ ساختن فعالیت های قطعات همجوار.
2. هماهنگ ساختن جزوتام های حمایه و تحت امر.
3. طرز استعمال تنظیم اشارات سوق و اداره در طلب، کمک، حمایه آتش و قطع آتش.
4. تنظیم حمایه در زمان هجوم دفع و طرد هجوم متقابل دشمن.
5. تنظیم آتش برای هدف (انواع آتش های توپچی).

نتیجه گیری

استعمال نیروهای امنیتی به شکل منظم طبق تعلیمات نامه های عسکری و در ضمن اخلاق و اوصاف عالی منسویین (عقیده و تقوا، پیش آمد و سلوک نیک با مردم، احترام متقابل با همکاران، وطن دوستی، شجاعت

پوهیالی لمری څارن فیروز "هاشمی"

تفاوت حقوق بشر با حقوق اساسی و حقوق شهروندی

مقدمه:

در ادبیات مربوط به حقوق بشر معمولاً درکنار مفهوم «حقوق بشر» به دو مفهوم «حقوق اساسی» و «حقوق شهروندی» نیز برمیخوریم. این سه مفهوم گاهی به صورت مترادف و گاهی به جای یکدیگر و به صورت جانشین برای یکدیگر مورد استفاده قرار میگیرند. اما در تفکیک این موارد لازم است، مرزهای ظریف

میان این مفاهیم سه گانه و دلالت موضوعی هر یک را در نظر داشت. در این گفتار تلاش خواهیم کرد تا مرزها و نیز حدود مشترک میان حقوق بشر، حقوق اساسی و حقوق شهروندی را روشن کنیم.

الف- حقوق بشر: حقوق بشر به مثابه عالی ترین هنجار حقوقی پنداشته می شود که نسبت به حقوق موضوعه (یعنی حقوق وضع شده توسط انسان) و نیز حقوق شخصی (که آن را حقوق ذهنی یا باطنی نیز می نامند) در مرتبه بالاتری قرار دارد. سکوی حرکت برای توصیف حقوق بشر همانا حرمت انسان است. که نه قابل انتقال و واگذاری است و نه صرف نظر کردنی. در فلسفه حقوق بشر در فرهنگ مغرب زمین، چنین

حقوق بشر چیست و فعال حقوق بشر کیست؟

حقوق از بدو زایش همراه انسان است و به منزله ی «حقوق طبیعی» وی محسوب می گردد. این پیوند ناگسستنی میان «حقوق بشر» و «حقوق طبیعی» نیاز به ثبات بیشتر به مفهوم دوم را ناگزیر می سازد. در توضیح حقوق طبیعی میتوان گفت که به آن مجموعه ای حقوق اطلاق می گردد که در ذات هر فرد انسان و به مثابه بنیاد طبیعت وی مستتر است و همراه او

زاده می شود. بنا براین هرانسان از منظر حقوق طبیعی، از حقوقی مساوی با دیگران برخوردار است. در ادبیات مربوط به حقوق بشر، حقوقی مانند حق زندگی، حق سلامتی جسمی و نیز حق آزادی فردی را حقوق

طبیعی و همزاد فرد انسان میدانند. حقوق طبیعی، به این معنی است که چنین حقوق در موجودیت انسان که دربرگیرنده ی جامعه و دولت است. نه به صورت حقوق موضوعه، بلکه اساساً به مثابه حقوق پیشینی شده و نهفته در ذات انسان میباشد. لذا حقوق بشر، حقوقی نیست که دولت یا کدام نهاد بتواند یا بخواهد آن را چونان مؤهبتی به کسی اعطا کند. بلکه دولت یا هر نهاد دیگری صرفاً می تواند آن

را به رسمیت بشناسد یا نشناسد.

ب- حقوق اساسی: باید اضافه کرد که زنده گی انسانها بر پایه ی قوانین حقوق بشری، تنها زمانی میسر خواهد بود که هر فرد انسانی، حقوقی را که خود مدعی برخورداری از آن است، در مورد دیگران نیز به رسمیت بشناسد و در راه استقرار آن تلاش کند. حال اگر بپذیریم که ارزشهای توصیف شده در موازین حقوق بشر مهمترین پیش شرط همزیستی میان انسان هاست، می توانیم بر ضرورت و اهمیت انتقال این ارزشها و موازین به گستردگی قانونگذاری همبدهای انسانی پی ببریم. در تعریف حقوق اساسی میتوان گفت که این حقوق همانا انتقال ارزشهای حقوق بشری به درون میثاق های قانونی و حقوق همبدهای انسانی است. به عبارت دیگر حقوق اساسی چیزی نیست جز برگردان ارزشهای حقوق بشری به صورت حقوق مشخص و مدون و تصویب آنها در قوانین اساسی کشورهای گوناگون که حقوق اساسی مصرح در قانون اساسی یک کشور معیار برای میزان وفاداری آن کشور به رعایت موازین حقوق بشر به دست می دهد. و بطور همزمان به آنچنان سنجش از حقوق اخلاقی برای دولت آن کشور تبدیل میگردد. که باید مطابق آن حقوق افراد، گروه ها و یا حوزه های تکامل از حیات اجتماعی را تضمین نماید. برای روشن شدن موضوع نمونه ی به دست میدهیم: حق آزادی فرد و برابری میان انسانها جزو حقوق بشر در شکل انتزاعی آن است. برگردانیدن و به صورت مشخص آن در قوانین اساسی کشورهای دیموکراتیک حق انتخابات آزاد است. در این رابطه است که روشن میشود انتخابات آزاد نه فقط به مثابه حق تعیین سرنوشت سیاسی حق افراد را برای مشارکت سیاسی فراهم می آورد. بلکه همچنین به عنوان عنصری بنیادگذار یا مؤسس در نظام سیاسی، غیر قابل چشم پوشی

است. حقوق اساسی را معمولاً به چهار دسته تقسیم بندی می کنند. ۱- حقوق مربوط به آزادیها. ۲- حقوق مربوط به برابریها. ۳- حقوق مربوط به محکمه ها. ۴- ضمانت های نهادی. دسته ی اول یعنی حقوق مربوط به آزادیها، حقوق مانند آزادی اعتقاد و وجدان، آزادی بیان و مطبوعات، آزادی شغلی، آزادی پژوهش علمی، آزادی اجتماعات، آزادی سفر، مصونیت مراودات پستی و مصونیت منزل مسکونی از تعرض دیگران را در بر میگیرد. باید افزود که حقوق بشر ملهم از حقوق طبیعی یا «حقوق بشر مطلق» مانند حق زندگی و خدشه ناپذیری فیزیکی فرد نیز در اکثر قوانین اساسی کشورهای دیموکراتیک، زیرهمین دسته از حقوق قرار میگیرند. دسته دوم یعنی حقوق مربوط به رابدهای حقوقی مانند برابری کامل شهروندان در مقابل قانون، برابری جنسی، ممنوعیت تهمت و افترا به دیگران، ممنوعیت خودسری و نیز برخورداری هر فرد فقط حق یک رأی را دربر میگیرد. سوم یعنی حقوق مربوط به محکمه ها، شامل حقوقی است که برای هر فرد در صورت درگیری قضایی، حق برخورداری از یک محکمه ی قانونی، قاضی مستقل، وکیل مدافع، هیئت منصفه و نیز در صورت محکومیت قضایی، حق برخورداری از رفتار متناسب قانونی را تضمین می کند. دسته چهارم یعنی ضمانت های نهادی در برگرفته حقوق مربوط به حق مالکیت، حق ارث و حق تشکیل زندگی مشترک و خانواده میباشد. در جمع بندی حقوق اساسی میتوان تصریح کرد که این حقوق، از اهمیت ویژه ای در تنظیم مناسبات میان فرد و دولت برخوردار است. حقوق اساسی، به هر فرد این امکان را میدهد که بتواند کنش و واکنش اجتماعی خود را در مقابل محاکم صلاحیتدار قضایی توجیه کند. این حقوق برای هر فرد سپری از آزادیهای فردی را فراهم میسازد. که همواره باید از تعرض دولت در امان

چنین حقی برخوردار نیستند و نمیتوانند از طریق نهادهای قانونی مطالبه‌ی آن را پیروی کنند. بنابراین شاید بطور خلاصه میتوان گفت که حقوق شهروندی آن بخش از حقوق اساسی است که رنگ تعلق و وابستگی ملی به خود گرفته است.

نتیجه: با در نظر داشت مباحث در مورد مفاهیم چون "حقوق بشر، حقوق اساسی و حقوق شهروندی" گفته میتوانیم. اگر در یک جامعه معیارهای حقوق بشر به عنوان یک ارزش برای دولت در آن جامعه پذیرفته شده باشد بدون شک حقوق طبیعی و حقوق اساسی در آن جامعه تحقق پیدا کرده میتوانند. به عبارتی دیگر رعایت و احترام به حقوق بشری زمینه را برای برخورداری افراد از سایر بخش‌های حقوق همسوار میسازد، وابستگی تحقق سایر بخش‌ها به رعایت موازین حقوق بشری یک

امر مسلم است. زیرا حقوق اساسی و حقوق طبیعی چیزی جز توضیح و به رسمیت شناختن حقوق بشر نیست.

منبع و مأخذ

- 1- عبدالقادر "سروری" تاریخچه حقوق بشر
- 2- عبدالعزیز "سلمی" بیانیه جهانی حقوق انسان در اسلام
- 3- حسین: "مهرپور" حقوق بشر و راهکارهای اجرای آن، تهران، اطلاعات، سال 1378

باشد. اما فروکاستن حقوق اساسی به گونه‌ای «حقوق حفاظتی» نادرست است. در کشورهای دیموکراتیک گونه‌های دیگری از حقوق اساسی وجود دارد که دولت را موظف می‌سازد تا برای تحقق آنها فعالانه وارد عمل شود و دست به اقدام زند. این نوع حقوق را «حقوق اساسی اجتماعی» می‌نامند. در مورد اینگونه حقوق دولت باید حتی المقدور تلاش ورزد، زمینه‌های مناسب را برای شهروندان خود فراهم آورد.

ج - حقوق شهروندی: در توضیح حقوق اساسی گفتیم که این حقوق در برگزیده کلیه حقوق مدون و مصوب در قوانین اساسی گوناگون بر شالوده‌ی موازین حقوق بشر میبایست. بخش حقوق اساسی مانند حق زندگی و خدشه ناپذیری فیزیکی انسان که ملهم از حقوق بشر در شکل مطلق آن

است، باید از طرف همه دولتها و نهادها در مورد همگان رعایت گردد. اما بخش دیگر از این حقوق اساسی مانند حق مشارکت سیاسی که ملهم از حقوق بشر در شکل نسبی آن است. می‌تواند در برخی از قوانین اساسی، شکل «ملی» به خود گیرد. فقط شامل حال شهروندان کشور خاص گردد. این بخش را حقوق شهروندی می‌نامند. برای نمونه در کشور آلمان همه شهروندان این کشور که تابع دولت آلمان هستند از حق مشارکت سیاسی و انتخابات آزاد برخوردارند، ولی بیگانگان ساکن این کشور که تابع دولتهای دیگرند. از

سایبری جرمونه او جزاگان یې

سریزه:

په کال ۱۹۷۰ - ۱۹۸۰م کې نړۍ د انټرنیټي جرمونو قانون رامنځته کړ. بنایي اندېښنه دا وه، چې د ټکنالوژۍ او سایبر دنیا له بې ساري د وخت پر اساس پرمختګ سره د ممکنه سایبرکرایم یا انټرنیټي جرم وېره احساس کېده. دا وېره د ټکنالوژۍ وروستیو پرمختګونو نن سبا ته په کتو ورځ تر بلې ډېرېږي، ځکه په لویه کچه جاسوسې شبکې او ناپېژاند هکران هره ورځ د پرمختللیو هېوادونو

افغانستان کې هم پدې تړاو ګواښونه مخ پر زیاتیدو دي.

د بېلګې په ډول:

- د اتومات ماشینونو صرافۍ یا "ای ټي ام" کارونه مخ په ډېرېدو دي.

- کابو ټولې دولتي ادارې هره ورځ انټرنیټ کاروي.

- دولتي او خصوصي ادارې ویبسایتونه لري او شمېر

بی ورځ تر بلې په ډېرېدو دي، نو حتمي ده چې د امنیت په تړاو یې اندېښنې شته دي. په دې تړاو اندېښنې وروسته له هغې ډېرې شوې چې هکرانو د (لینډی په ۵مه ۱۳۹۵) کې د ملي امنیت شورا ویب پاڼه هک کړه. نو راځی مخکې تر هر څه د سایبری جرمونو تعریف د جزا د کود ۸۵۱ مادی د ۱ فقرې له

مخې وکړو.

تعریف:

سایبری جرمونه له هغو جرمونو څخه عبارت دي چې د الکترونیکي یا انټرنیټي اطلاعاتو او اړیکو د مدرني ټکنالوژۍ په وسیله د سایبر په فضاء کې رامنځته کېږي (د جزا کود، ۸۵۱ ماده ۱ جز).

او یا هم په بل عبارت د کمپیوټر او ټکنالوژیکو وسایلو

پر خوندي سیستمونو د برید لپاره موقع لټوي. بانکي غلاوې، د هالیووډ او بالیووډ د نویو فلمونو پټول، د حکومتونو، خصوصي شرکتونو بالاخره د استخبارتي او دفاعي ارګانونو پټو اسنادو ته لاسرسی، هغه موارد دي، چې د دغو (ادارو) ټولنو او شرکتونو (ځاوندان یې اندېښمن کړي دي).

په افغانستان کې ۸۵٪ سلنه وګړي مخابراتو ته لاسرسی لري او شاوخوا درې میلیونه خلک په کې انټرنیټ کاروي، خو د سایبرکرایم یا انټرنیټي جرم اصطلاح په دې هېواد کې نوې ده. د انټرنیټ له چټکې ودې سره سم دغه اصطلاح په عامېدو ده، خو اوس مهال د انټرنیټ له برکته خدمتونه هم په پراخېدو دي. او په

په نغدي جزا محكوميری. د کمپیوټری سیستم په کړنه کی د بدلون واردول، ممانعت یا اخلال، د کمپیوټری سیستم، برنامی یا اطلاعاتو تولید، بدلون، تعدیل یا زیان رسول، په کمپیوټری سیستم، برنامی یا اطلاعاتو کی د وایروس واردول یا خپرول (د جزا د کود 853 ماده 1 فقره).

دوهم:

د (سازمانونو/ ادارو) پر وړاندې سایبر جرمونه:

- د دولت، خصوصي شرکت د افرادو گروپ:
- هک کول/ له منځه وړل،
- له اجازې پرته د معلوماتو او اسنادو ترلاسه کول،
- د حکومتي سازمان پر ضد سایبر ترهگری،
- د سینما سافټ نورو ته ویش،
- که چیرې یو شخص د لاسرسی رمز (پاسوورد یا کود) یا د کمپیوټری سیستم د برنامی یا د اطلاعاتو د لاسرسی د ترلاسه کولو نور وسایل یا په غیر مجازه توگه افشا کړی، د ترلاسه شوی منفعت یا د وارده زیان دوه برابره په نغدي جزا محكوميری. که چیرته ددی مادی په (1) فقره کی درج شوی جرم، د دولتي بنسټیز سیستم، برنامی یا د اطلاعاتو په اړه ارتکاب شی، مرتکب په متوسط حبس یا له شپیتو زرو څخه تر دری سوو زرو افغانیو پورې په نغدي جزا محكوميری. (د جزا د کود 855 ماده 1 فقره).

درېم:

د ټولنې پر وړاندې سایبر جرمونه:

- اخلاقي جرمونه (د برنډو فلمونو نشرول) په دې تړاو هر هېواد د کلتور مطابق جزايي موارد لري، ښايي ځينو هېوادونو کې جرمي اړخ ونلري.
- د بېلگې په ډول:
- د هندي کشمېر په مسئله کې د ځايي اعتراض کوونکو له لوري په رسنيو کې حکومت ضد تبليغات درې ډوله تعريف کېدی شي:
- اول: ښايي د هند حکومت يې د خپلواکۍ پر ضد پاڅون وبولي او ترهگری يې تعريف کړي.
- دوهم: اعتراض کوونکي ښايي همدي تبليغاتو ته د

په مرسته انټرنېټي غلا، د دولتي او خصوصي ادارو ډېټا پټول او هک کول او په قصد او ارادې سره انټرنېټي وایروسونه خپرولو ته سایبر کرایم یا انټرنېټي جرم ويل کېږي. د سایبر فضاء له مجازی یا نا ملموسي فضاء څخه عبارت ده چی د کمپیوټری یا انټرنېټی شبکو د اړیکو پر بنسټ منځته راغلي ده (د جزا کد، 1851 ماده 2 جز).

سایبر جرمونه د تیورۍ له مخې په دریو عمومي برخو وېشل شوي، خو د تعریف او تفسیر له مخې هر "جرم" ځانگړي ډولونه او ځانگړې "جزا" لري.

لومړی:

انټرنېټي جرمونه - د "فرد" پر ضد:

- د ایمیل له لارې څورونه
- هک کول/ له منځه وړل
- د کمپیوټر خرابول/ له منځه وړل
- د وایروس انتقال
- له اجازې پرته پر کمپیوټري سیستم کنټرول
- د شخص خصوصي ایمیل، ټولنیزې شبکې ته لاسرسی او ناسمه کارونه.
- د بېلگې په توگه د جرا د کود 852 او 853 مادو له مخې کولای شو چې د پورتنیو ذکر شویو جرمونو د جزاگانو په اړوند یو څه لنډ معلومات ولیکو. هغه شخص چی په بل پوری اړوند کمپیوټری سیستم، برنامی یا اطلاعاتو ته په غیر مجازه توگه لاسرسی پیدا کړی، په قصیر حبس محكوميری (د جزا کود 852 مادی اول فقره).
- هغه شخص چی ددی مادی په (1) فقره کی د درج شوی جرم د ارتکاب له امله، شخص یا اشخاصو ته جسمی، مالی یا معنوی زیان وارد کړی، ددی مادی په (1) فقره کی په درج شوی جزا برسیره، مرتکبه جرم په جزا هم محكوميری (د جزا د کود 852 مادی دوهمه فقره).

هغه شخص چی د کمپیوټری سیستم، برنامی یا اطلاعات په اړه په غیر مجاز توگه له لاندی اعمالو څخه یو په موقتی یا دایمی توگه تر سره کړی، په متوسط حبس یا له شپیتو زرو څخه تر دری سوو زرو افغانیو پورې

یا د سایر په فضا کې د خپرولو په منظور، د پورنو گرافي تولید، د سایر د فضا له لاری د پورنو گرافي وړاندیز کول یا برابرول، د سایر په فضا کې د پورنو گرافي خپرول یا نشر، په کمپیوټری سیستم یا د معلوماتو د زیرمه کولو په وسیله کی د پورنو گرافي ساتل. (پورنوگرافي ۸۷۴ ماده).

نتیجه او وړاندیز:

یاد قانون سره له دې هر ورځ افغانستان د سایر جرمونو سره مخامخ هېواد بلل کېږي. حکومت ښایي د مخابراتو وزارت اړونده اداره ولري چې دغه جرمونه تعقیب او وپېژنی او د اجرا لپاره یې (ترسره کوونکي) اړوند ادارو ته معرفي کړي، خو زما په آند ممکن دا تگلاره بسنه ونکړي. وړاندیز دا کېدای شي، لکه څنگه چې د امریکا په ګډون ځینې هېوادونه د سایر ترهګري ضد ادارې لري همدا ډول دې د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوژۍ وزارت له قضایي او امنیتي ادارو سره ګډه با صلاحیته اداره رامنځته کړي. دا اداره که وغواړي کولای شي، چې هره ورځ دا ډول ممکنه موارد پیدا کړي، بیا یې وڅېړي او د مخنیوي ترڅنګ یې مجرم په نښه او د قانون منګلو ته وسپاري.

اخځلیکونه:

1. افغانستان کې د 'انټرنېټي جرمونو' اندېښنې په ډېرېدو / <http://www.bbc.com/pashto>
2. د انټرنټي جرمونو قانون <http://mcit.gov.af/>
3. سایبري تهدیدونه یوه د پام وړ ننگونه ده / <http://da.azadiradio.com>
4. د ملي امنیت شورا وېبپاڼه هک شوه. <http://www.pajhwok.com/ps>
5. عمومي معلومات له: [د افغانستان سایبري اکر] <http://discourse.apn.af>
6. Manish Lunker [Cyber Laws: A Global Perspectiv
7. Cyber Crimes. www.findlaw.com
8. <https://en.wikipedia.org/wiki/Cybercrime>
9. Cyberterrorism/ <https://en.wikipedia.org>

آزادی نوم ورکړي او فردي حق وگڼي.

• دریم: پاکستان چې په هندي کشمېر کې په لاسوهنو تورن دی، ځایي پاڅونونو ته تبلیغ د ځان په ګټه روا عمل عنوان ورکړي.

• داسې بېلګې د افغانستان په ګډون په ډېرو هېوادونو کې شته دي. د سایر جرمونو قوانین پر نړیوالو منلو شوو اصولنامو سربېره د هر هېواد او یا حکومت د کورني امنیت او ملي ګټو ته په کتلو سره جدا جدا طرحه، تصویب او توشیح شوي دي. مثلاً: سایر قاچاق، آنلاين قمار، مالي جرمونه، جعلکاري او داسې نور.

په عمومي ډول سره تر نن پورې د سایبري جرمونو قوانین په یوه هوکړه نه دي تعریف شوي، ځکه ښایي هر هېواد د سایر ناسمو تحرکاتو لپاره د تېروتنو ځانګړی تعریف او تفسیر وکاروي، ځینې یې جرم بولي او ځینې ورته د ترهګري تعریف ورکوي. فعلاً د افغانستان اسلامي جمهوریت په ۲۹ مادو کې د (سایبر جرمونو قانون) لري چې د انټرنېټي جرایمو موارد په کې بحث او تفسیر پری پدی قانون کې د سایر جرمونو د تعریف په اساس هر سرغړوونکی، مجرم او سایر ترهګر ته د جزا موارد ذکر شوي دي. دلته د بېلګې په ډول دا مادې رانقل کوو:

هغه شخص چی له سایبري فضا څخه په ګټې اخیستنې سره، د جوارګري د جرم مرتکب شی، د ترلاسه شوی منفعت پر مصادري برسیره، پدی قانون کی درج او د جوارګري د جرم په جزا محکومېږی. همدارنګه هغه شخص چی د دی مادی په (۱) فقره کی درج شوی جرم د پیسو سپینولو په قصد مرتکب شی ددی مادی په اوله فقره کی پر درج شوو مجازاتو سربیره پدی قانون کی درج د پیسو سپینولو د جرم په جزا هم محکومېږی. (قماربازی، ۸۷۲ ماده کود جزا).

هغه شخص چی له لاندی اعمالو څخه یو ترسره کړي، د پورنوگرافي د جرم مرتکب شوی، تر دوو کلونو پوری په متوسط حبس یا له شپیتو زرو څخه تر یو سلو زرو افغانیو پوری په نغدی جزا محکومېږی. ځان یا بل لپاره

مرگ و انواع آن از دیدگاه طب عدلی

قابل برگشت بودن اعمال حیاتی، دیگر منجر شدن این تغییرات به مرگ حجرات مغزی.

نزع: حالتی است که قبل از وقوع مرگ حادث می‌گردد. بدین معنی که اعمال تنفسی مختل شده، هوشیاری از بین می‌رود، دید چشمها تیره شده، شنوایی تقلیل می‌یابد و چهره رنگ میبازد. اما زندگی به یکباره پایان نمی‌پذیرد. بلکه مرگ به تدریج از مراکز اصلی حیاتی شروع میشود و به سایر اعضا میرسد. ابتدا مرگ عملکردی اعضای بدن رخ میدهد. مثلاً کار کلیه متوقف میشود سپس مرگ نسجی به دنبال آن عارض میشود و انساج تشکیل دهنده اعضا می‌میرند. نهایتاً با وقفه غیر قابل برگشت اعمال قلبی، عروقی، حسی و حرکتی، که مرگ حجرات مغزی هم با آن همراه است، مرگ قطعی حادث میگردد.

مرگ کاذب: در نتیجه تحقیقات که در بالای اجساد صورت گرفته است در یک صد جسد احتمال یک مرگ کاذب وجود دارد. این حالت زمانی رخ میدهد که فعالیت های حیاتی به اندازه ای بطی میگردد که فکر میشود شخص مرده است در این حالت

یک داکتر طب عدلی در برخورد با یک جسد چه باید بکند؟ همواره باید به یاد داشت که جسد میتواند شاهد گویایی از وقوع یک جرم یا حدوث یک واقعه باشد. در بسیاری از موارد در جسد علائمی دیده میشود که به منزله زبان گویایی از شرح واقعه و نحوه حدوث مرگ است. تشخیص علت مرگ، تعیین هویت، سن، جنس، نژاد، زمان مرگ و صدور جواز دفن از وظایف عمده طب عدلی است. صدور گواهی مرگ مستلزم قطعی شدن آن است و لازم است که تعریف مشخصی از مرگ قطعی، نزع، مرگ ظاهری، کوما، مرگ مغزی، مرگ حجروی و مرگ سوماتیک ارائه شود. هرکدام از این تعاریف یا به نوعی با مرگ قطعی انسان مرتبط هستند یا امکان دارد با آن اشتباه شوند.

مرگ قطعی: توقف قطعی و غیر قابل برگشت اعمال قلبی، عروقی و تنفسی، حسی و حرکتی است که مرگ حجرات مغزی بر وجود آن صحه میگذارد. به نظر میرسد این تعریف به عنوان تعریفی جامع و کامل برای مرگ قابل قبول و استفاده باشد. دراین تعریف باید به دو مفهوم توجه داشت: یکی غیر

بیمار، موفق بودن اقدامات درمانی، ممکن است حال فردی که دچار کوما شده رو به بهبودی گذاشته سطح هوشیاری و به میزان طبیعی نزدیک شود، یا اینکه حال وی رو به وخامت گذاشته فوت کند.

مرگ مغزی: مرگ مغزی یعنی از بین رفتن غیرقابل برگشت اعمال عالیه مغزی انسان میباشد. در هنگام مرگ مغزی اگر چه سایر اعضای بدن آدمی مانند قلب، ششها و کلیه و کبد به کمک دارو ها، دستگاهها و تجهیزات طبی به کار ادامه می دهند، اعمال عالیه مغزی و قسمت زیرین مغز، که ساقه مغز نامیده میشود، مانند تفکر، هوشیاری، حافظه، تکلم و اعمال تنفسی و کنترل ضربان قلب که توسط مغز به

انجام میرسد، همه آنها به صورت برگشت نا پذیر متوقف میشوند.

به دنبال وقوع مرگ مغزی، سایر ارگانها و جوارح بدن انسان نیز در اثر صدمات گوناگون، عفونت ها، برهم خوردن تعادل املاح و مواد حیاتی بدن، دچار مشکل شده عملکرد آنها مختل و متوقف میشود. لذا با دانش امروز بشری در صورتی که وقوع مرگ مغزی در کسی احراز شود، مرگ قطعی وی محتوم

فعالیت های قلبی و تنفسی به روش های عادی قابل تشخیص نبوده و اشتباهاً میتوان مرگ را تصدیق کرد. به همین لحاظ اشخاصی که در شفاخانه ها فوت میشوند، بعد از ۴-۲ ساعت، یعنی بعد از ظاهر شدن علایم مقدم میتی جهت معاینات اناتوموپاتالوژیک و یا دفن ارسال میگردد.

آنچه در گذشته از زنده به گور شدن افراد یا زنده شدن مردگان در سردخانه یا غسل خانه حکایت

میشد، در بسیاری از موارد مصادیق همین مرگهای ظاهری بوده اند که به غلط مرگ قطعی قلمداد شده بودند.

کوما: در واقع اختلال شدید هوشیاری است. فردی که دچار کوما (اغما) می گردد به علل

گوناگون از جمله تغییرات مواد حیاتی و املاح مورد نیاز بدن یا افزایش مواد زاید موجود در بدن، خونریزی مغزی یا سایر صدمات مغزی دچار کاهش شدید هوشیاری می گردد. کوما بسته به شدت و عمق کاهش هوشیاری واجد درجه بندیهای متفاوت است و هر چه درجه آن بالاتر باشد نشان از وخامت و شدت کوما دارد.

کوما وابسته به عامل ایجاد کننده آن، شرایط بدنی

است.

چگونگی تشخیص مرگ

علایم کلینیکی و ظاهری فردی که فوت کرده شامل از بین رفتن حس و حرکت بدن، توقف جریان خون و تنفس، رنگ پریدگی، شل شدن عضلات بدن، گشاد شدن مردمک چشم و ثابت ماندن اندازه آن در مقابل تاباندن نور به چشم است.

علاوه بر علایم کلینیکی که به آنها اشاره شد، هنگام مرگ امواج الکتریک قلب و مغز هم متوقف می گردند که کنترل آنها با اخذ الکتروکاردیوگرام (ECG) یا گراف قلبی و نیز الکتروانسفالوگرام (EEG) یا گراف مغزی در مراکز مجهز درمانی، صورت می پذیرد.

در حال حاضر در بسیاری از شفاخانه ها عملاً برای بررسی وقوع مرگ ضمن انجام معاینات کلینیکی لازم، گراف قلب و مغز نیز اخذ میگردد. در صورت مرگ، گراف قلبی اخذ شده به صورت خطی صاف است. قابل یادآوری است که دوکتوران باید اقدامات کلینیکی و معاینه فرد مشکوک به مرگ را با دقت انجام دهند تا از سایر موارد مانند مرگ ظاهری کوما یا مرگ مغزی به حساب مرگ قطعی گذاشته نشود. در مواردی که امکان دسترسی به تجهیزات لازم جهت تهیه گراف های قلبی و مغزی موجود نباشد، دوکتوران باید چندین دقیقه وضع قلب و تنفس شخص مورد نظر را تحت معاینه قرار دهند و سایر علایم کلینیکی مرگ را نیز مد نظر قرار داده

تشخیص خود را اعلام نمایند.

بدیهی است اعمالی مانند گرفتن آئینه مقابل دهن و بینی فرد مشکوک به فوت و ملاحظه کدورت آن در اثر تنفس یا تحریک مخاط بینی با فرو کردن پر به داخل آن، غیر علمی و غیر قابل اعتماد است. چرا که خروج بخار موجود در داخل ریه به واسطه حرکات جزئی قفسه سینه فرد متوفی و فشار شکم وی به قفسه سینه ممکن است پس از مرگ سبب کدر شدن آئینه شود. وارد کردن پر به داخل بینی هم نزد افرادی که تظاهر به مردن میکنند یا در حالت مرگ ظاهری ممکن است با عکس العمل همراه نباشد و با مرگ اشتباه شود.

حضور سریع داکتر و سایر افراد واجد صلاحیت جهت اقدامات احیاء بر بالین فرد مشکوک به مرگ و انجام معاینه سریع از وی و ارائه کمک های اولیه، مانند تنفس مصنوعی و مساز قلبی و انتقال به مراکز مجهز شفاخانه ممکن است برای افرادی که هنوز فوت نکرده اند چاره ساز باشد.

مأخذ:

- پوهندوی عالمی، احسان الله، طب عدلی
- دوکتور گودرزی، فراموز، پزشکی قانونی
- James, Jason Payne, Simpsons Forensic Medicine

حقوق مالکیت

مقدمه:

اسلام به عنوان کاملترین دین در ادیان آسمانی درباره حقوق مالکیت اشارات و رهنمایی های فراوانی نموده است. فقه اسلامی و همچنان قوانین وضعی مالکیت های مردم را مصون دانسته و به آن حرمت ویژه قایل گردیده تصریح دارد که مالکین حق دارند که از ملک خویش هرگونه انتفاع ممکن را بردارند و هیچ کسی حق ندارد که در املاک شخصی دیگران بدون مجوز شرعی و قانونی تصرف نماید.

تعریف ملکیت:

ملک در لغت به معنی حيازت يا تحت سيطره و تسلط خویش در آوردن میباشد. و در اصطلاح نسبت میان مالک و مملوک را ملکیت نامیده است. یا به عبارت دیگر ملکیت عبارت از رابطه ای است که بین شخص و اشیاء مادی ایجاد شده و قانون آنرا محترم شمرده است. و به مالک حق میدهد که هرگونه انتفاع ممکنه را از ملک خویش برده و کسی حق جلوگیری آنرا ندارد. همچنان در ماده (۱۲۵) مجله الاحکام در باره تعریف اصطلاح مالکیت چنین می نویسد. ترجمه: ملک عبارت از آن چیزی که انسان آنرا مالک گردیده باشد اعم از اینکه از جمله اعیان باشد یا منافع.

از طرف دیگر ماده (۱۹۰۰) قانون مدنی افغانستان در باره ملکیت ذیلاً صراحت دارد: ملکیت حقی است که به مقتضای آن شی تحت اراده و تسلط شخص قرار میگیرد و تنها مالک میتواند در حدود احکام قانون به استعمال، بهره برداری و هر نوع تصرف مالکانه در آن پردازد.

بنابراین هنگامی که انسان مال را از طریق مشروع کسب مینماید مختص به وی گردیده و این اختصاص باعث میشود که صاحب مال هرگونه انتفاع و تصرف را در مال خویش بنماید. مگر این که موانع شرعی ایجاد شده باشد مانند جنون، سفه، صغر سن و غیره بر حسب صراحت ماده (۱۹۰۴) قانون مدنی «مالک میتواند در ملکیت خود در حدود قانون تصرف نماید» و یا ماده (۱۹۳۰) قانون مدنی چنین مشعر دارد که: ملکیت هیچ شخص از دست وی کشیده نمیشود مگر به موجب قانون. در مطابقت به قانون مدنی افغانستان مالک یک شی همچنان مالک تمام آنچه از عناصر اصلی آن باشد و انفصال آن از شی مذکور بدون از بین رفتن یا تلف شدن یا تغیر یافتن شی ممکن نباشد شناخته میشود. اما مالکیت حقی است مطلق و دایم که هر مالک حق دارد نسبت به ملک خویش هرگونه تصرف مالکانه نماید.

۲- مالکیت ناقص عبارت از مالکیتی است که در آن عین و منفعت به طور یکجا در تصرف مالک نباشد یا فقط عین یا منفعت آن در تصرف مالک قرار دارد مانند اجاره عاریه و غیره....

اگر فقط منفعت تحت تصرف یک شخص قرار داشته باشد آنرا حق انتفاع نامیده اند چنانچه ماده (۲۲۹۹) قانون مدنی افغانستان تصریح نموده: حق انتفاع جایز عبارت از حق نفع گیرنده است در استعمال و به کار انداختن عین تا زمانی که به حالت خود باقی مانده گر

چه رقبه آن در مالکیت او نباشد. فلهمذا حقوق دانان ملکیت ناقص را اولاً شامل ملک عین فقط و ثانیاً ملک منفعت فقط میدانند. اگر ملک منفعت تابع شخص باشد آن را ملک منفعت شخصی (انتفاع) و هرگاه تابع عین باشد آن را حق ارتفاق نامیده اند. اسباب کسب منفعت

شخصی: اسباب ملک منفعت شخصی یا حق انتفاع عبارت از عاریت اجاره وقف وصیت و اباحه می باشد. — عاریت: عبارت است از تعهد عاریت دهنده به تسلیم منفعت عین به عاریت گیرنده بدون عوض برای مدت معین یا غرض معین به این شرط که بعد از استعمال آن را اعاده نماید. ماده ۱۴۵۶ قانون مدنی افغانستان به توجه به صراحت ماده ۱۴۵۸ قانون مدنی افغانستان

واز هر نوع نفع آن مستفید گردد اما در صورتی که موجب ضرر همسایه نگردیده و از طرفی هم تصرفات وی پیش از حد متعارف نباشد بلکه تصرف به قدر رفع ضرورت و دفع ضرر از خود باشد.

اقسام مالکیت:

- ۱- مالکیت تام.
- ۲- مالکیت ناقص.
- ۱- مالکیت تام عبارت از ملکیت ذات (رقبه) شی و منفعت آن می باشد.

— اسباب کسب ملکیت تام.

از اسباب کسب ملکیت تام موارد ذیل محسوب گردیده است:

- به وسیله احیاء اراضی
- موات و حیازت اشیاء
- مباحه.
- به وسیله ارث.
- بوسیله اخذ به شفعه.
- مرور زمان.

- بوسیله عقود تعهدات.

اشیای که در مورد تملک قرار میگیرند به دو دسته تقسیم شده است.

۱. اشیای که مالک ندارد و به وسیله احیاء موات و حیازت مباحات تمک می شود.

۲. اشیای که مالک دارد و آنها به وسیله عقود و تعهدات و اخذ شفعه و ارث انتقال می یابد.

به آن پرداخته شده است چنین نتیجه برمیآید که:

- 1- مالکیت یک اصطلاح فقهی و حقوقی است که مبین رابطه شخص با اشیای مادی و ازدیدگاه قانون مالکیت های اشخاص محترم شمرده شده است.
- 2- متون فقه اسلامی و قوانین وضعی به ویژه قانون مدنی افغانستان مالکیت های مردم را مصئون دانسته و به آن حرمت ویژه قایل گردیده تصریح دارد که مالکین حق دارند که از ملک خویش هرگونه انتفاع ممکن را بردارند و هیچ کس حق ندارد که در املاک شخصی دیگران بدون مجوز شرعی و قانونی تصرف نماید.
- 3- روی هم رفته متون فقهی و قانونی مالکیت ها را که بعضی موارد تحدید نموده و تصرف را که منافع عمومی را متضرر سازد اجازه نمیدهد.
- 4- همچنان فقه اسلامی به اسباب مالکیت ها پرداخته و راه های متعدد دی را از جمله وسایل مالکیت بر شمرده و تصریح نموده است که وراثت، عاریت، وقف، اجاره، وصیت، اباحت و غیره از جمله اسبابی اند که انسان با تمسک به آنها دارای مالکیت میگردد.

منابع:

- جلد اول حقوق مدنی «داکتر میر سید حسن امامی»
حقوق عنی «نظام الدین عبدالله»
سایت رسمی وزارت عدلیه.
قانون مدنی افغانستان .

عین عاریت داده شده از ملکیت عاریت دهنده خارج نمی گردد.

— اجاره: اجاره عبارت از تملیک منفعت در مقابل دریافت عوض بنا بر این مستاجر میتواند از منفعت ملک اجاره شده به نحوی که در قرارداد ذکر شده نفع ببرد. اجاره عبارت است از تملیک منفعت مورد نظرا ز عین که به اجاره داده می شود توسط اجاره دهنده برای اجاره گیرنده به عوض که قابلیت بدل را دارا باشد ماده ۱۳۲۲ قانون مدنی افغانستان.

— وقف: وقف در لغت به معنی حبس عین از تصرف مالکانه می باشد. و در اصطلاح طبق صراحت ماده ۳۴۳ قانون مدنی افغانستان «وقف عبارت از حبس مال از تصرف مالکانه و بذل منفعت آن به امور خیریه».

— وصیت: وصیت در لغت به معنی وصل به پیوند می باشد و به اعتبار اتصال تصرفات زمان حیات موصی به زمان پس از فوت آن را وصیت نامیده اند. وصیت در اصطلاح نظر به صراحت ماده ۲۱۰۳ قانون مدنی افغانستان «وصیت عبارت از تصرف در ترکه به نحوی که اثر آن به مدت بعد از وفات وصیت کننده منسوب باشد» — اباحت: عبارت است از اذن استهلاك واستعمال شیء مانند اذن تناول طعام یا انتفاع از منافع عام.

نتیجه گیری:

از لایبای بحث و تحقیق که تحت عنوان مالکیت

د جزاکود ته لنډه کتنه

۱- جزایي مسؤلیت، ۲- د جزایي مسؤلیت خنډونه (موانع)، ۳- د ابحاث اسباب « (د جزاکود ۱۳۹۶: ۱۱۴-۱۴۲)

څلورم باب: جزا دهغي ډولونه او تأمیني تدبیرونه په لاندني اوه فصلونو ویشل شوي دي:

۱- د جزا عمومي حکمونه، ۲- اصلي جزاگانې، ۳- تبعي جزا، ۴- تکميلي جزاگانې او دهغو ډولونه، ۵- تأمینی تدبیرونه، ۶- د جزا ټاکل او دمخففه اومشده احوالو رعایت، ۷- د حکم دتنفیذ تعلیق « (د جزاکود: ۱۴۳-۲۱۲)

دویم کتاب: جرمونه او جزاگانې

لومړی باب: د دولت، امنیت او عامه مصونیت په وړاندې جرمونه چې نوموړی باب د اوه فصلونو درلودونکی دی:

۱- د کورنۍ اوبهرنۍ امنیت په وړاندې جرمونه، ۲- د تروریزم جرم، ۳- د تروریزم تمویل، ۴- د پیسو، مسکوکاتو جعل او دهغو مجازات، ۵- دمخدرو موادو قاچاق، ۶- دینونو (ادیان) ته اهانت، ۷- د ستراتیژیکو اوهسته یی مالونو او خدمتونو جرمونه « (د جزاکود ۱۳۹۶: ۳۲۵-۲۱۳)

دویم باب: د بشريت پر خلاف جرمونه چې څلور فصلونه لري:

۱- نسل وژنې جرمونه، ۲- بشري ضد جرمونه، ۳- جنګي جرمونه، ۴- د دولت پر وړاندې تیري (تجاوز) « (د جزاکود: ۳۲۶-۳۵۰)

دریم باب: امن او عامه نظم پر وړاندې جرمونه چې نوموړی باب پنځه فصلونه لري:

د افغانستان د جزاکود چې (۹۱۶) مادي لري په (۱۶) بابونه او (۹۶) څپرکو (فصلونه) چې په دوه ټوکو کې برابر او ترتیب شوی دی.

د جزاکود د افغانستان اسلامي جمهوریت د جمهور رئیس د تقنیني فرمان په وسیله د (۱۳۹۵) کال د حوت په ۱۴ نیټه توشیح شوی دی او (۱۳۹۶) کال د غوځي د میاشتي په ۲۵ نیټه په رسمي جریده کې خپور او دخپريدو وروسته د نهو میاشتو د تیریدو سره نافذ دی. غواړم د جزاکود په هکله لنډ مالومات گرانو هم مسلکانونه وړاندې کړم.

د جزاکود لومړی کتاب عمومي حکمونه دلا نډنیو مطالبو در لودنګي دي:

لومړی کتاب:

لمړی باب: مقدماتي حکمونه چې دري فصلونه لري:

۱- موخي او اصطلاحگانې ۲- عمومي اصول او قواعد ۳- دمکان، زمان او داشخاصو له لحاظه دقانون دتطبيق ساحه « (د جزاکود ۱۳۹۶: ۸۵-۶۴)

دویم باب: جرمونه چې اوه فصلونه لري:

۱- دمجازاتو دخفت اوشدت له نظره دجرمونو مفهوم او ډولونه، ۲- دجرم عناصر، ۳- په جرم پیل او دهغه حالتونه، ۴- دجرم فاعل، شریک اومعاون، ۵- په جرم کې اتفاق، ۶- دجرمونو تعدد، ۷- په جرم کې تکرار « (د جزاکود ۱۳۹۶: ۸۶-۱۱۳)

دریم باب: جزایي مسؤلیت او دهغه خنډونه چې نوموړی باب دري فصلونه لري:

اودهغو مجازات ۳- دانسان قاچاق ۴- دمهاجرينو قا چاق
۵- په ناريه وسلې، مهماتو او د منفجره چاوديدونكو موادو
پوري اړوند جرمونه « (۴۶۷-۵۱۱)

اووم باب - داشخصو په حيات، جسمي اومعنوي
تماميت پوري اړوند جرمونه دې چې نوموړی باب
شپاړس فصلونه لري:

۱- عمد قتل او دهغه مجازات ۲- په مړينه دتماميدو
ضرب يا جرح اودهغو مجازات ۳- خطا قتل اودهغه
مجازات ۴- دجاری ترافیک جرمونه ۵- دجنين اسقاط
او د هغه مجازات

۶- ضرب يا جرح او د
هغو مجازات ۷- نيونه،
توقف يا دآزادی تحديد
۸- اختطاف او دهغه

مجازات ۹- راهزنی (لاره
و هل) او دهغی مجازات
۱۰- په نظامی قطعاتو

کې دماشوم (طفل)
داستخدام منع ۱۱- دطفل
دحقوقو دنقض جرمونه

دتعليم، زده کړی اوصحی
خدمتونه دلاسرسی له حق څخه دطفل محرومیت ۱۲-
دمسکن دحرمت هتک اودهغه مجازات ۱۳- تهديد او
د هغه مجازات ۱۴- داسرارو افشاء اودهغو مجازات ۱۵-
له معاونت څخه ډډه اودهغه مجازات ۱۶- له خطر سره
دضعفاوو په معروضولو او د نفقی له ورکړی څخه د
ډډی کولو پوري اړوند جرمونه (جزاکود ۱۳۹۶: ۵۱۲ ۵۶۹)
اتم باب- دغفت اوعمومی اخلاقو په وړاندی جرمونه،
چې دغه باب یولس فصلونه لري چې لاندی تری
یادونه کېږي:

۱- جنسی تیری اودهغی مجازات ۲- زنا اودهغی
مجازات ۳- لواط او دهغه مجازات ۴- قوادي او دهغی

۱- عمدی حریق ۲- دملکی هوایی چلند دمقرراتو
دنقض جرمونه ۳- دعامة خدمتونودموظفینو پر خلاف
تجاوز ۴- په مواصلاتو اومخابراتو پوری اړوند جرمونه
۵- دعامة ودانیو اوملاکو ویجاړول « (۳۵۱ الی ۳۶۸)
خلورم باب د اداری اومالی فساد جرمونه چې دولس
فصلونه لري:

۱- رشوت اودهغه مجازات ۲- اختلاس اودهغه جزاگانی
۳- له نفوذ څخه ناوړه گټه اخیستنه اودهغو مجازات
۴- له دندی یا موقف څخه ناوړه گټه اخیستنه اودهغو

مجازات ۵- دشتمنی

نا قانونه زیاتوالی او
دهغه مجازات ۶- ټاکنیز

جرمونه ۷- تروریسم ۸-
دافرادو په وړندای دعامة
خدمتونو د موظفینو

اخاذی (باج اخیستنه)
اوناوړه رویه ۹- شکنجه
اودهغی مجازات ۱۰ -

دندو او القابو انتحال
۱۱- دمهر محو یا ماتول

۱۲- درسمی پانو اوسند ونو

غلا اوتلف کول « (۳۶۹-۴۳۹)

پنځم باب - دعدالت دتطبیق پر خلاف جرمونه چې
دا نوموړی باب پنځه فصلونه لري:

۱- دعدالت او دهغه د مجازاتو له تطبیق څخه ممانعت
۲- دقضا تضلیل او دهغه مجازات ۳- دروغ اطلاع (خبر)
یا دحقیقت له اظهار څخه ډډه کول ۴- دروغوشهادت
او دهغه مجازات ۵- دمجرمینو تېستول او دمجرمینو
پتول « (۴۴۰-۴۶۶)

شپږم باب - سازمان شوی جرمونه چې دا باب پنځه
فصلونه لری:

۱- دجرمی ډلې سازمانول یا غړیتوب ۲- پیسې سپینول

دافغانستان اسلامي جمهوریت
دعدلي وزارت

سرمي چيړک

فوق العاده کټه

کود جزا

د جزا کود

جرمونه، متفرقه جرمونه او وروستنی حکمونه، په لاندی اووه فصلونوکی راغلی:

(۱- سایبری جرمونه اودهغو مجازات ۲- دمسافرت او اقامت جرمونه او دهغه مجازات ۳- دعامی روغتیا اړوند جرمونه اودهغو مجازات ۴- دکرني او حیواناتو اړوند جرمونه ۵- دنفوسو د احوالو د ثبت جرمونه اومجازات ۶- قباحات ۷- وروستنی حکمونه. (دجزا کود ۱۳۹۶: ۷۹۱ ۷۳۲)

دنوی جزا کود خانګړتیاوی: دغه قانون په دوو عمده برخوویشل شوی دی په لومړی برخه کې هغه حکمونه او قواعد شتون لری چې په حقیقت کې دجزا دحقوقو په لومړی برخه پوری تړاو لری. په دویمه برخه کې هغه حکمونه اوقواعد دی چې په جرمونو اوسزاګانو پوری اړوند دی. چې په حقیقت کې دغه برخه دجزا دحقوقو په اختصاصی برخه پوری تړاو لری.

دنوی جزا کود صفتونه: نوی جزایی کود دلاندینو صفتونو درلودونکی دی:

لومړی - دا قانون دپخوانی قانون په څیر تعزیری جرمونه او سزاګانی څیری .

دویم - په دی قانون کې هغه ټول جرمونه اوسزاګانی چې د ۱۳۶۰ کال را پدی خوا تصویب شوی وو یانی ددی کود په تصویب سره هغه ټول اړونده جزای قوانین چې شمیر ی (۳۴) ګڼوته رسیده لغوه شوی دی .

دریم - په نوی جزایی کود کې ټول هغه نړیوال اړوند لاس وندونه او میثاقونه چې افغانستان هغه منلی دی رعایت شوی دی.

څلورم - په نوی جزایی کود کې ټول هغه موارد چې د عادلانه محکمې ، بشري قوانینو اودبشر دحقوقو پوری اړوند دی په پام کې نیول شوی دي.

پنځم - دجرمونو هغه تقسیم بندی برخیره چې په زاړه قانون کې په پام کې نیول شوی وو دجرمونو نوری هغه تقسیم بندی چې د نړیوالو معیارونو سره برابر دی

مجازات ۵- اخلاقی انحرافاتو ته دطفل سوقول ۶- دبنځی اودطفل خورول اودزیت ۷- قذف اوافترا دهغو مجازات ۸- سپکاوی اوبنکنځل اودهغو مجازات ۹- دمسکراتو جرمونه ۱۰- قمار بازی اودهغه مجازات ۱۱- دمړو اودقبر ونو سپکاوی او بې حرمتی (جزا کود ۱۳۹۶: ۵۷۰- ۶۰۴) نهم باب - دمالونو ضد جرمونه، چې اته فصلونه لری ، لاندی ترې یادونه کوو:

(۱- ادمنقولو مالونو سرقت (غلا) غصب اونهب ۲- دځمکی او غیر منقولو غصب ۳- په امانت کې خیانت اودهغه مجازات ۴- فریب کاری اودهغی مجازات ۵- دجرم له ارتکاب څخه د راپیداشووشیانو اختفا ۶- دتاریخی اوفرهنگی آثارو پروړاندی جرمونه ۷- دفکری ملکیتونو پر حقوقو تجاوز ۸- دویجاړولو، اتلاف اوانتقال جرمونه (د جزاکود ۱۳۹۶: ۶۰۴- ۶۴۸).

لسم باب - مالیاتی اوسوداګریز جرمونه، په لاندی اووه فصلونوکی په ګوته شوي:

(۱- سوداګریز جرمونه ۲- په افلاس پوری اړوند جرمونه ۳- دمالونو قاچاق ۴- دکانونو نفت او گازو پر وړاندی جرمونه ۵- مالیاتی جرمونه ۶- احتکار اودهغه مجازات ۷- دپستي علامو او مطبوع شیانو تقلید اودهغو مجازات. (د جزا کود ۱۳۹۶: ۶۴۹- ۷۰۲)

یوولسم باب - دژوند چاپیریالیز جرمونه چې پنځه فصلونه لري:

(۱- دژوند چاپیریال پر وړاندی جرمونه اودهغو مجازات ۲- په ځنګلونو پوری اړوند جرمونه اودهغه مجازات ۳- په اوبو پوری اړوند جرمونه اودهغو مجازات ۴- دځمکوالی په چارو پوری اړوند جرمونه اودهغو مجازات ۵- په ډوبیدو اوعامه مرافقو پوری اړوند جرمونه. (دجزا کود ۱۳۹۶: ۷۰۳- ۷۱۳)

دوولسم باب- سایبری جرمونه، دمسافرت او اقامت د سندونو جرمونه دعامی روغتیا جرمونه، دکرني او حیواناتو

دجنډر اودمجرمينو دخطرناکۍ پر بنسټ دجزا په کود کې په پام کې نيول شوي.

نهم- هغه نړيوال جرمونه چې دروم اساسنامې په رسميت پيژندلې دي په لومړۍ ځل دنړيوالو موازينو په پام کې نيولو سره پدې قانون کې رعايت شوی دي.

لسم- ټول هغه جرمونه لکه سايبېرۍ، دچاپيريال ساتنې جرمونه، ټاکنيزجرمونه، دعدالت په پلي کيدو پورې اړوند جرمونه، دپيسو دسپينولولجرمونه، د انسان قاچاق، په بهرنيو جگړوکې د افغانو گمارل(استخدام)، د بېچه بازي جرمونه، دځمکې اوغيرمنقولو مالونو دغصب جرمونه، دتاريخي اشارو اوفرهنگي توکو جرمونه، په فکري ملکيتونو باندې دتيرې جرمونه، مالياتي اوتجارتې جرمونه، دعامې روغتيا جرمونه او سزاگاني له هغو بيلگو څخه دي چې پدې قانون کې په پام کې نيول شوی دي.

دنوی جزا کود ارزښت:

ددې قانون دارزښت او انفاذ څرنگوالی کولای شو په لاندې دوو ټکووکې خلاصه کړو:

- ۱- ددې کود په تصويب سره د هېوادټول هغه جزايي قوانين چې سره پاشلی وو راټول شول.
- ۲- دجزايي حکمونو اړوند مقرراتو راټولول په يوه گڼه کې دجزايي اجراتو په پروسه کې اسانتيا منځ ته راوړی، ځکه چې عدلی او قضايي اړوند مراجع لدی نه وروسته به ديوه واحد ادرس څخه په خپلوورځنيو چاروکې گټه پورته کوی نو په باور سره ویلی شو چې په هېوادکې دعدالت په پلي کيدوکې رغنده رول لوبوی او همدارنگه د هېواددحقوقی نظام اعتبار په ملی اونړيواله کچه لوړوي.

منابع:

- ۱- د جزا کود د خپريدو نيټه: ۱۳۹۶ کال د غوايي دمیاشتی (۲۵)، پرله پسې نمبر: (۱۲۶۰).

په پام کې نيول شوی دي لکه عادی، سازمان شوی او نړيوال جرمونه.

شپږم- دسزاگانو په هکله هم په ټول جزايي کود کې د کريمینولوژۍ او پنالوژۍ د ځانگړتياوو په نظر کې نيولو سره علمی او عملی گامونه اخيستل شوی دي.

لکه څرنگه چې داعدام موارد دجزاپه نوی کودکې د پخوانی قانون په پرتله په بی ساری ډول کم شوی دی اودهغه پرځای دوام حبس چې دجنایت دجرم مجازات دی، په پام کې نيول شوی دی.

په دی قانون کې جنایت هغه جرم ته ویل کېږی چې دهغه جزا، پدې قانون کې طویل حبس، ۲درجه دوام حبس، ۱درجه درجه دوام حبس، اویا اعدام ټاکل شوی وي.

جنحه هغه جرم دی چې دهغه جزا پدې قانون کې دحبس بدیل، نغدی جزا، قصیر حبس یا متوسط حبس ټاکل شوي وي.

قباحت هغه جرم دی چې دهغه لپاره پدې قانون کې تر دیرشو زرو افغانیو پورې نغدی جزا ټاکل شوې وي.

همدارنگه په دی قانون دکې دټولنی دعینې اودهنی وضعیت په نظر کې نيولو سره دجرم او جزا تر منځ انډول په نظر کې نيول شوی دي. او همداسی دتعلیق مجازات چې دمعاصرو جزايي حقوقو له اصولو څخه شمیرل کېږی په دی قانون کې په پام کې نيول شوی دي چې له یوخوا دمجرمینو اصلاح پکې په اسانی سره شونی ده اوله بلې خوا داقصاد له پلوه ددولت په گټه هم ده.

اووم- د ماشومانو دسرغړونې ټول هغه حقونه چې په اسلامی شریعت، وضعی او نړيوالو لاسوندونو کې شتون لری رعايت او په پام کې نيول شوی دي.

اتم - مخففه حالات د ټولنی دېلابېلو اقشارو لپاره

د پولسیو په قطعو او جزو تاملونو کې د نفتي توکو ارزښت

څخه لاس ته راځي نو ویلي شو چې بوتې هم کیدای شي د نفتو چینه و اوسي.

اوم پترولیم له برمه کولو وروسته له ځاگانو څخه لاس ته راځي او بیا د پاکولو لپاره تصفیه ځایونو ته

لیږل کیږي د خامو نفتو

تصفیه د تدریجي تقطیر

د عملیې په واسطه ترسره

کیږي او هغه توکي دی

چې د بیلایلو تودوځي

په درجو کښې په دې

عملیه کې تر لاسه کیږي

او په لاندې ډول دي:

۱: بنزین ایتر، پترول او

غاز.

۲: د موټرو تیل.

۳: د خاورو تیل.

۴: د ډیزلو تیل.

بل هغه څه چې له دې تدریجي

تقطیر څخه ترلاسه کیږي، د

هایدرو کاربونونو یو مخلوط دي

چې د لویو مالیکولونو لرونکي او

غوړي لکه گریس چې د ماشینونو

شوې ده او د هېواد په بیلایلو سیمو

کې لکه مزار شریف او هرات کې

برمه کاری او په پدې هیله چې

مثبتې پایلې ترلاسه شی. د نفتو په

جوړښت کې د مرکباتو اړوند داسې

نظریه ورکړل شوی ده چې پترولیم

په اصل کې د ژویو او بوټو له پاتې

شونو څخه دي چې د ډیر فشار

او تودوځي تر اغیزې لاندې په

اوږد مهال کې جوړیږي او د دې

موضوع شاهد هغه فوسیلونه دي

چې د نفتو د ځاگانو شاوخوا کې

پیدا کیږي له دې څخه ځینی تیل

داسې مرکبات لري چې له لرگیو

نچوړ:

نفت یا پترولیم: هغه تیل دي چې

د هایدرو کاربونونو مهمه چینه ده.

دغه اوبلن نفت په ټولیز ډول تور

رنگ او نامطبوع بوی لري او د

ځمکې لاندې په هغو زیرمو کې

چې د رسوبی احجارو په

واسطه احاطه شوي وي

پیدا کیږي.

نفت نږدې د نړۍ په

هر گوډ کې پیدا کیږي

خو مهمې چینې یې

د امریکې په متحده

ایالاتو، مکسیکو، روسیه

او مرکزی آسیا کې

دشتون لري.

له کله نه چې ماشینونه، ټیکټرونه،

آلوتکې د روښنایي آلې، موټرونه

او نور ماشینونه رامنځ ته شول د

نفتو په اړه کتنې او پلټنې زیاتې

شوي او نن په صنعت او سوداګرۍ

کې اړین رول لوبوي.

په دې ورستیو کې په افغانستان کې

د نفتو په اړه کتنو ته ډیره پاملرنه

د غورځولو لپاره او موم د شمعو په جوړښت کې او واسلین چې په طبابت کې د مرهمو په توګه ترې کار اخیستل کېږي او اوبلن پارافین په طبابت کې د ویښتانو د غوړو په جوړښت کې کارول کېږي.

نور هغه څه چې د نفتو په تصفیه ځایونو کې د تدریجي تقطیر په دیګونو کې پاتې کېږي یوه برخه یې قیر ده چې د لارو په قیرکولو کارول کېږي او په طباعتي ماشینونو کې د رنګ په توګه ترې کار اخیستل کېږي او یوه جامده برخه یې (کوک پترول) په نامه یادېږي او د کاربنې الکترونو د جوړښت لپاره په سوداګریزو وچو (بالتیو) او نورو برښنايي وسیلو کې کارول کېږي.

د ممر مواد د پولیسو ځواکونو د منسوبینو د اړتیاوو د پوره کولو په موخه چې سوځیدونکي اوبلن او غوړونکي توکي په کې شاملېږي باید چې په دوامداره توګه په ټاکلي وخت او پرته له ځنډه اکمال او د نورمونو او قانوني تثبیت شوي استحقاقونو په بنسټ قدمو ته په واک کې ورکړل شي. د دې ارزښتناکه اوبلنوتوکود غلطی استفاده یي څخه د ژغورنې لپاره باید

چې د لوژستیک د قانوني سندونو په کتنې او محاسبې هم ترسره شي په عام ډول د ممر توکي، سامان او تخنیکي مالز مه د اکمال له قدمې څخه قطعاً ته د (۹) فورم په وسیله د قطعې د ډیپو څخه د آمر په امر ویشل کېږي او د لاندې اساساتو د مراعاتولو تابع دي:

۱: د قطعې له ډیپو څخه د ممر د توکو ویشل کوچنیو جزوتامونو ته چې وسایط لري د ممر توکي د بار جامو په واسطه کوچنیو جزوتامونو ته د ممر د توکو د ویشلو د امر نامې په واسطه یعنی په (۲۸) فورم ترسره کېږي. (۲۸) فورم د البسې په څیر دي د ساتلو د ځای څخه د کارولو ځای ته د انتقالولو د سند حیثیت لري چې په خرڅ او لګښت کې نه مجرا کېږي او د پاتې شویو له موازنې څخه نه کمېږي.

په دې وخت کې د وړو جزوتامونو له خوا (۲۷) فورم د سیر او سفر پاڼه ترسره کېږي او د هرې میاشتې په پای کې (۲۷) فورم د سیر او سفر پاڼې وروسته له معاملې کولو د محاسبې دفتر د لګښتونو د حدود لیمټ (۲۹) فورم کې یوځای کېږي او وروسته (۳۲) فورم کې معامله کېږي (۳۲) فورم په دو نکلونو کې

د وړو جزوتامونو له خوا جوړېږي چې یو نقل یې د ممر خدمت ته لیږل کېږي تر څو د ممر خدمت د هغه په بنسټ د ممر توکي د قطعې د حساب له قیده څخه او یا د جزوتام څخه تصفیه کېږي. غوړ او غوړونکي توکي وروسته له توزیع څخه تصفیه او د جزوتامونو په حساب کې قید کېږي په ډیپو کې د ممر د توکو د محاسبې چارې د محاسبې په کارت کې نه بلکې د عینیاتو په اساس دفتر کې یعنی په (۱) فورم کې معامله کېږي خو په ډیپو کې د تخنیکي عینیاتو محاسبه باید هر وروڼه د (۶) فورم د محاسبې په کارت کې معامله او حساب یې وکتل شي.

۲: د قطعې له ډیپو څخه د ممر د توکو ویشل راساً وسایطو ته یعنی وسایط راساً له ډیپو څخه ډکېږي. په داسې حال کې چې وسایط په مستقیم ډول د قطعې له ډیپو څخه ډکېږي د وسایطو ډکول نیغ په نیغه په عین وخت کې د سفر په حال کې ترسره کېږي خو د سفر په شرایطو کې پراخ استعمال لري چې په دی سیستم کې د قطعې له ډیپو څخه د ممر د توکو د ویشلو په جدول کې ترسره کېږي چې (۳۰)

شویو عینیاتو بیرته اخیستنه په وړو جزوتامونو کې له موټر چلونکو، ټانک چلونکو او نورو څخه د یوه کفې جدول په واسطه یعنې پرته له فورم څخه ترسره کېږي خو د سوزول شویو غوړو بیرته اخیستنه له جزو تام څخه ډیپو ته د ممر د توکو د استرداد او ویشلو د امر نامې په (۲۸) فورم کې ترسره کېږي. د ثابتو الکتریکي او گرځنده الکتریکي دستگاه گانو او د بطري چارچ دستگاه گانو محاسبه د محاسبې د کارت (۶۸) فورم په واسطه او د ثابتو الکتریکي انجنونو د فعالیت د کارت په اساس ترسره کېږي. د اړتیا وړ د ممر د توکو مصرف: تخنیکي، استوګنې، مرکز گرمی، رڼایي او نور لګښتونه د ضبط د پاڼې په مطابق چې په کفې ډول حاضرېږي ترسره کېږي. سر چيني:

- د مشترکو عینیاتو تعلیماتنامه، دریمه طبع، کال ۱۳۸۱، د ملی دفاع وزارت، د ستر درستیزد تفتیش ریاست.

- عضوی کیمیا: مؤلف عتیق احمد شینواری، د کابل پوهنتون د کیمیا د دیپارتمنت علمی غړی، د طبع کال ۱۳۹۰-ه. ش.

ممر د موادو د ویشلو په جدول کې ترسره کېږي خو د قطعي له ډیپو څخه د ممر د موادو اخیستل او ټانکونو ته د (۳۱) فورم په ذریعه ترسره کېږي کی د دغی د ډکونکو واسطو څخه د جزو تام وسایطو ته د (۳۰) فورم په واسطه عیناً د دوهمې طریقی په ډول یعنې د ورځې په پای کې د وسایطو چلونو کې (۳۱) فورم ډکوي او ورسته نوموړي جدول معتمد ته وسپاري چې د دویمې طریقی په څیر په خدماتو کی تطبیقوي. له جزو تام څخه د ممر د موادو بیرته اخیستل د (۲۸) فورم په واسطه ترسره کېږي چې د نوموړي فورم په اساس د جزو تام له حساب څخه تصفیه او د (۲) نمبر فورم په دفتر کی قید او د ډیپو په حساب کې قید کېږي. د تخنیکي عینیاتو ویشل او ورکړه کوچنیو جزوتامونو ته د (۱۱) فورم د ویشلو د امر نامې په اساس ترسره کېږي. دا د راکړی ورکړې ترتیب یې کاملاً د البسې په څیر دي او همدا شان هغه تخنیکي عینیات چې د قطعي ورکشاپ ته د ترمیم لپاره ورسپارل کېږي د ترمیم د امر نامې په (۱۲) فورم کې ترسره کېږي. د تخنیکي عینیاتو د کټگوریو کمېدنه یا ټیټېدنه عیناً د البسې په څیر ده د سوزول

فورم د هر جزو تام لپاره په جلا ډول جوړېږي او د جدول ډکول د ډیپو معتمد له خوا د موټر چلونکو په شتون کی معامله کېږي. د یادونې وړ ده چې د توزیع په دې سیستم کې د وړو جزوتامونو د هر موټر چلونو کی ته د (۲۷) فورم د سیر او سفر پاڼه ورکوي تر څو معتمد د ممر د توکو د (۳۰) فورم په واسطه د موټر چلونکو ته توزیع کړي او (۲۷) فورم حتماً د جزو تام د قید او ثبت په دفتر کې ثبت شي تر څو د ممر ویشل شوي توکو د موټروانانو د سیر او سفر په پاڼو کې د ډیپو د معتمد له خوا معامله شي او د ورځې په پای کې ټول اجرا شوي توزیعات د (۳۰) فورم په واسطه میزان شي او یاده شوی پاڼه معتمد د قید او ثبت د دفتر په اسطه د ممر خدمت ته سپارل کېږي چې د ممر خدمت د (۳۰) فورمونو د یو ځای کولو وروسته په توحیدی جدول کې یې د وړو جزوتامونو په حساب کې قید وي او د معتمد له جمع څخه وضع کېږي.

۳: وسایط د سوند او اوبلنو د ډکولو د وسایلو په مرسته له ډیپو څخه ډکېږي که د ممر مواد د سوند او اوبلنو د ډکولو د وسایلو په مرسته ډک کړای شي، په دې طریقه هم اورکوونکي اوبلن د (۳۰) فورم د

شهید راه حق و عدالت

لمړی څارن یحی نوری

شهید فضل احمد یلماز

در شرایط کنونی که کشور ما در معرض مداخلات و حملات اجانب قرار گرفته این جوانان است که در هر گوشه و کنار کشور با ایثار و قربانی های فراوان از وجب وجب خاک سرزمین شان دفاع و حراست نموده و مینمایند. یکی از جمله جوانان غیور و وطن دوست که در حساس ترین مرحله جوانی جانش را فدای وطن و مردمش نمود، همانا دوهم څارن فضل احمد یلماز می باشد. دوهم څارن کامیسار فضل احمد یلماز فرزند عبدالقادر بای در سال ۱۳۷۱ در یک خانواده متدین در مربوطات قریه کفرعلی ولسوالی ینگه قلعه ولایت تخارچشم به جهان گشود. موصوف در سال ۱۳۷۸ شامل صنف اول مکتب گردیده و بعد از ۱۲ سال زحمت در سال ۱۳۹۰ از صنف دوازدهم سند فراغت بدست آورد. وی نسبت مشکلاتی که داشت نتوانست شامل امتحان کانکور شود و نظر به شوق و علاقه ی که به مسلک مقدس پولیس داشت مدت ۲ سال بی صبرانه منتظر امتحان اکادمی پولیس را داشت سرانجام در سال ۱۳۹۲ بعد از سپری نمودن امتحان اکادمی پولیس موفقانه به اکادمی پولیس راه یافت بعد از سپری نمودن زحمات شبانه روزی چهار ساله در سال ۱۳۹۶ به سویه لیسانس از پوهنځی سرحدی اکادمی پولیس به درجه عالی فارغ گردید و بعد از فراغت از اکادمی پولیس از سوی رهبری وزارت امور داخله به حیث آمر تعلیم و تربیه بندر نسی بدخشان مقرر گردید و بعد از چند مدت بخاطر حفظ و نگهداری از مرزهای سرزمینش شب و روز را بدون خستگی در آنجا سپری نمود بعد از طرف کامیساری به مدت کوتاه به کشور تاجکستان فرستاده شد بعد از برگشت اش از کشور تاجکستان طی فرمان مقامات امنیتی از کامیساری نسی بدخشان به کامیساری بندر آبخانم ولسوالی دشت قلعه ولایت تخار به حیث آمر کنترل تبدیل گردید و بعد از مدت یک ماه که درین بندر سرگرم اجرای وظیفه بود در شب دوشنبه ۲۲ اسد سال ۱۳۹۷ در اثر یک حمله دشمنان قسم خورده و ضد بشریت به شهادت رسید. کامیسار یلماز ۲۶ سال عمر داشت وی آرزو داشت که در آینده یک پدر خوب و مهربان برای فرزندانش بماند اما متأسفانه بخت برایش یاری نکرد و این همه آرزوهایش را با خود برد و دوستانش را به ماتم نشاناند. هیئت رهبری وزارت امور داخله شهادت این افسر وطن دوست و باایمان را که در راه خدمت به وطن و مردم در مقابله با دشمنان افغانستان به مقام رفیع شهادت نایل گردید، یک ضایعه بزرگ و جبران ناپذیر دانسته، برای شهید راه حق جنت الفردوس و برای اعضای فامیلش و دوستانش از خداوند عالم صبر جمیل آرزو مند است.

انالله وانا الیه راجعون